

มาตรการการรักษาความปลอดภัยหน่วยงานของรัฐในศตวรรษที่ 21

โดย

นายชูเกียรติ มานีนีรัตน์

ผู้อำนวยการสำนัก 10

สำนักข่าวกรองแห่งชาติ

นักศึกษาวิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร

หลักสูตรการป้องกันราชอาณาจักร รุ่นที่ 56

ประจำปีการศึกษา พุทธศักราช 2556 - 2557

บทคัดย่อ

เรื่อง มาตรการการรักษาความปลอดภัยหน่วยงานของรัฐในศตวรรษที่ 21
ลักษณะวิชา การเมือง
ผู้วิจัย นายชูเกียรติ มาลินีรัตน์ หลักสูตร วปอ. รุ่นที่ 56

ประเทศไทยประกาศใช้ระเบียบ ว่าด้วยการรักษาความลับของทางราชการ พ.ศ.2544 และระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยการรักษาความปลอดภัยแห่งชาติ พ.ศ.2552 มาเป็นระยะเวลาพอสมควรแล้ว ขณะที่โลกในยุคศตวรรษที่ 21 เผชิญกับภัยคุกคามและความท้าทายความมั่นคงปลอดภัยของชาติในรูปแบบใหม่ ๆ ที่มีความสลับซับซ้อนเพิ่มมากขึ้น อีกทั้งในเดือนธันวาคม 2558 ประเทศไทยยังมีพันธสัญญาต้องเข้าร่วมประชาคมอาเซียน ทำให้มีปัจจัยเสี่ยงต่อการละเมิดมาตรการรักษาความปลอดภัยหน่วยงานของรัฐ จึงจำเป็นต้องอย่างยิ่งจะต้องศึกษา วิเคราะห์ และประเมินเพื่อทบทวนและปรับปรุงมาตรการการรักษาความปลอดภัยหน่วยงานของรัฐ ให้สามารถรองรับภัยคุกคามและความท้าทายดังกล่าวได้อย่างมีประสิทธิภาพ การวิจัยครั้งนี้เป็นเชิงคุณภาพ โดยอาศัยความรู้และประสบการณ์ ที่รับผิชอบงานด้านการรักษาความปลอดภัยของสำนักข่าวกรองแห่งชาติ ในฐานะองค์การรักษาความปลอดภัยฝ่ายพลเรือน

การประกาศใช้ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยการรักษาความปลอดภัยแห่งชาติ พ.ศ. 2552 ถือเป็นจุดเริ่มต้นของการปรับกระบวนการปฏิบัติงานด้านการรักษาความปลอดภัยหน่วยงานของรัฐ ที่มุ่งเน้นให้หัวหน้าหน่วยงานของรัฐเป็นผู้รับผิดชอบ รวมทั้งกำหนดให้หน่วยงานของรัฐจัดทำระเบียบและวิธีปฏิบัติด้านการรักษาความปลอดภัย ให้เหมาะสมกับบริบทของแต่ละหน่วยงาน จากการศึกษาในโลกในยุคศตวรรษที่ 21 มีสภาพไร้พรมแดน ทำให้ผลกระทบด้านความมั่นคงแพร่ขยายออกไปในวงกว้างอย่างรวดเร็ว จึงต้องมีการทบทวนกรอบแนวคิดงานด้านการรักษาความปลอดภัย เพื่อสามารถกำหนดมาตรการรองรับที่เหมาะสมสอดคล้องกับสถานการณ์ปัจจุบัน และรองรับสถานการณ์ในอนาคตได้ รวมทั้งต้องกำหนดให้ภาคเอกชนที่เกี่ยวข้องถือปฏิบัติด้วย

ดังนั้น จำเป็นต้องทบทวนและปรับปรุงแก้ไขระเบียบด้านการรักษาความปลอดภัยที่ใช้อยู่ในปัจจุบัน โดยอาจต้องปรับยกระดับลำดับศักดิ์ของกฎหมาย เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพในการบังคับใช้มากขึ้น นอกจากนี้ อาจต้องพิจารณาจัดตั้งหน่วยงานกลางมาทำหน้าที่บูรณาการภารกิจการรักษาความปลอดภัยระดับชาติในภาพรวม รวมถึงการพัฒนาบุคลากรและองค์ความรู้ด้านการรักษาความปลอดภัย เพื่อให้หน่วยงานของรัฐสามารถนำไปปรับใช้ได้ ประการสำคัญคือ การผลักดันให้หน่วยงานของรัฐและทุกภาคส่วน เกิดความตระหนักและมีจิตสำนึกร่วมกันในการรักษาความปลอดภัย

คำนำ

“จงให้ศัตรูอยู่ภายนอก (Keep the enemy out)” ถือเป็นหลักการพื้นฐานสำคัญในทางปฏิบัติของการรักษาความปลอดภัยเกี่ยวกับสถานที่ แต่สามารถนำมาประยุกต์ใช้เป็นหลักการของการรักษาความปลอดภัยเกี่ยวกับบุคคล และการรักษาความปลอดภัยเกี่ยวกับข้อมูลข่าวสารได้เช่นกัน ในการเข้ารับการศึกษาหลักสูตรการป้องกันราชอาณาจักร ของวิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร กำหนดให้นักศึกษาจัดทำเอกสารวิจัยส่วนบุคคล ดังนั้นผู้วิจัยจึงถือโอกาสนี้ นำเสนอเอกสารวิจัยเรื่อง “มาตรการการรักษาความปลอดภัยหน่วยงานของรัฐในศตวรรษที่ 21” เนื่องจากในโลกยุคปัจจุบัน ประเทศไทยต้องเผชิญทั้งภัยคุกคามแบบดั้งเดิม และภัยคุกคามรูปแบบใหม่ที่มีความสลับซับซ้อนและหลากหลายมิติ จำเป็นที่หน่วยงานของรัฐจะต้องพิจารณากำหนดมาตรการรักษาความปลอดภัย ให้มีความเหมาะสมและสามารถรองรับภัยคุกคามในศตวรรษที่ 21 อย่างมีประสิทธิภาพ

ผู้วิจัยหวังเป็นอย่างยิ่งว่า เอกสารวิจัยเล่มนี้จะเป็นประโยชน์ในการจุดประกายความคิดของเจ้าหน้าที่ของรัฐ ได้ให้ความสำคัญกับการศึกษาและทำความเข้าใจเกี่ยวกับมาตรการการรักษาความปลอดภัย ตามระเบียบ ว่าด้วยการรักษาความลับของทางราชการ พ.ศ.2544 และระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยการรักษาความปลอดภัยแห่งชาติ พ.ศ. 2552 ตลอดจนพิจารณาบททวนและปรับปรุงแก้ไขมาตรการการรักษาความปลอดภัย ให้มีความทันสมัยและสอดคล้องกับภัยคุกคามในศตวรรษที่ 21

(นายชูเกียรติ มานีนรัตน์)

นักศึกษาวิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร
หลักสูตรการป้องกันราชอาณาจักร รุ่นที่ 56

ผู้วิจัย

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อ	ก
คำนำ	ข
กิตติกรรมประกาศ	ค
สารบัญ	ง
สารบัญตาราง	ฉ
สารบัญแผนภาพ	ช
บทที่ 1 บทนำ	
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	1
วัตถุประสงค์ของการวิจัย	5
ขอบเขตของการวิจัย	5
วิธีดำเนินการวิจัย	6
ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย	6
คำจำกัดความ	6
บทที่ 2 แนวคิด ทฤษฎี ภูมิ ระเบียบที่เกี่ยวข้องกับการรักษาความปลอดภัยแห่งชาติ	
แนวคิดเกี่ยวกับการรักษาความปลอดภัยแห่งชาติ	9
พระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสารของราชการ พ.ศ.2540	16
ระเบียบว่าด้วยการรักษาความลับของทางราชการ พ.ศ.2544	17
ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยการรักษาความปลอดภัยแห่งชาติ พ.ศ.2552	19
พระราชบัญญัติว่าด้วยการกระทำความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ พ.ศ.2550	34
ทฤษฎีภัยคุกคาม และภัยคุกคามรูปแบบใหม่	35
เอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	42
สรุป	43
บทที่ 3 การรักษาความปลอดภัยแห่งชาติจากอดีตถึงปัจจุบัน	
พัฒนาการเกี่ยวกับการรักษาความปลอดภัยแห่งชาติ	45

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
การดำเนินงานด้านการรักษาความปลอดภัยหน่วยงานของรัฐฝ่ายพลเรือนของ	
สำนักข่าวกรองแห่งชาติในฐานะองค์การรักษาความปลอดภัยฝ่ายพลเรือน	53
กรณีศึกษาเกี่ยวกับการละเมิดการรักษาความปลอดภัยที่ส่งผลกระทบต่อการบริหาร	
จัดการภาครัฐ	56
สรุป	59
บทที่ 4 แนวโน้มและทิศทางการรักษาความปลอดภัยแห่งชาติในศตวรรษที่ 21	
การวิเคราะห์ผลกระทบที่เกิดขึ้นจากการเป็นประชาคมอาเซียน	60
แนวโน้มภัยคุกคามในศตวรรษที่ 21	63
ทิศทางการรักษาความปลอดภัยแห่งชาติในศตวรรษที่ 21	64
สรุป	67
บทที่ 5 สรุปและข้อเสนอแนะ	
สรุป	68
ข้อเสนอแนะ	71
บรรณานุกรม	74
ประวัติย่อผู้วิจัย	75

สารบัญตาราง

ตารางที่	หน้า
2 - 1 แสดงถึงชนิดของความขัดแย้ง	39
3 - 1 เปรียบเทียบระเบียบ' 2517 กับระเบียบ' 2544	47
3 - 2 เปรียบเทียบระเบียบ' 2517 กับระเบียบ' 2552	51
4 - 1 แสดงปีที่เข้าร่วมเป็นสมาชิกอาเซียน	60

สารบัญแผนภาพ

	หน้า
แผนภาพที่	
3 - 1 พัฒนาการเกี่ยวกับกฎ ระเบียบที่เกี่ยวกับการรักษาความปลอดภัย	46

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

นับตั้งแต่ประเทศไทยได้เปลี่ยนแปลงการปกครอง จากระบอบสมบูรณาญาสิทธิราชย์ มาเป็นระบอบประชาธิปไตย เมื่อปีพุทธศักราช 2475 เป็นต้นมา ได้มีการประกาศใช้กฎหมายและระเบียบการรักษาความปลอดภัยแห่งชาติ และการรักษาความลับของทางราชการหลายฉบับ สำหรับบังคับใช้หรือเป็นแนวทางปฏิบัติ เพื่อประโยชน์ในราชการ โดยเริ่มจากการประกาศใช้พระราชบัญญัติว่าด้วยเขตต์ปลอดภัยในราชการทหาร พุทธศักราช 2478 และพระราชบัญญัติคุ้มครองความลับในราชการ พุทธศักราช 2483 ตามลำดับ เมื่อประเทศไทยได้เข้าร่วมเป็นสมาชิกองค์การสนธิสัญญาการป้องกันร่วมกันแห่งเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ (สปอ.) เพื่อสกัดกั้นการขยายตัวของลัทธิคอมมิวนิสต์ในภูมิภาคนี้ จึงได้ประกาศใช้ระเบียบสำนักคณะรัฐมนตรี ว่าด้วยการรักษาความลับของทางราชการ พุทธศักราช 2499 และระเบียบสำนักคณะรัฐมนตรี ว่าด้วยการรักษาความลับของทางราชการ (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2500 หลังจากที่มีการประกาศใช้ระเบียบสำนักคณะรัฐมนตรีดังกล่าวมาได้ระยะเวลาหนึ่ง ก็มีการปรับปรุงแก้ไขและประกาศใช้ระเบียบ ว่าด้วยการรักษาความปลอดภัยแห่งชาติ พ.ศ.2511 ต่อมาได้มีการปรับปรุงแก้ไขระเบียบดังกล่าวอีกครั้ง และประกาศใช้ชื่อระเบียบ ว่าด้วยการรักษาความปลอดภัยแห่งชาติ พ.ศ.2517 ซึ่งถือเป็นระเบียบที่มีการบังคับใช้เป็นระยะเวลายาวนานที่สุด โดยวางแนวทางปฏิบัติในการรักษาความปลอดภัยเกี่ยวกับบุคคล การรักษาความปลอดภัยเกี่ยวกับเอกสาร การรักษาความปลอดภัยเกี่ยวกับสถานที่ การรักษาความปลอดภัยในการประชุมลับ และการปฏิบัติเมื่อเกิดการละเมิดการรักษาความปลอดภัย นอกจากนี้ ยังมีการประกาศใช้ระเบียบ ว่าด้วยการรักษาความปลอดภัยแห่งชาติเกี่ยวกับการสื่อสาร พ.ศ.2525 เพื่อกำหนดหลักเกณฑ์การปฏิบัติในการรักษาความปลอดภัยเกี่ยวกับการสื่อสาร และให้ถือเป็นส่วนหนึ่งของระเบียบ ว่าด้วยการรักษาความปลอดภัยแห่งชาติ พ.ศ.2517

ต่อมาเมื่อวันที่ 10 กันยายน 2540 พระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสารของราชการ พ.ศ.2540 ได้ประกาศเป็นกฎหมายในราชกิจจานุเบกษา และมีผลบังคับใช้เมื่อวันที่ 9 ธันวาคม 2540 ด้วยเจตนารมณ์ของพระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสารของราชการ พ.ศ.2540 ให้ประชาชนมีโอกาสรับรู้ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการดำเนินการต่าง ๆ ของรัฐอย่างกว้างขวาง เพื่อให้สามารถแสดงความ

คิดเห็นและใช้สิทธิทางการเมือง ได้อย่างถูกต้องตรงตามความเป็นจริงในระบอบประชาธิปไตย และเพื่อคุ้มครองข้อมูลข่าวสารส่วนบุคคล ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับข้อมูลข่าวสารของราชการ ซึ่งส่งผลกระทบต่อแนวทางปฏิบัติ ในการรักษาความปลอดภัยเกี่ยวกับข้อมูลข่าวสารลับของราชการ ดังนั้น จึงได้มีการตราระเบียบ ว่าด้วยการรักษาความลับของทางราชการ พ.ศ.2544 ออกตามความในมาตรา 16 และมาตรา 26 วรรคห้า แห่งพระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสารของราชการ พ.ศ.2540 ซึ่งจากการประกาศใช้ระเบียบดังกล่าว เป็นผลให้ระเบียบ ว่าด้วยการรักษาความปลอดภัยแห่งชาติเกี่ยวกับการสื่อสาร พ.ศ.2525 และแนวทางปฏิบัติในการรักษาความปลอดภัยเกี่ยวกับเอกสาร ตามระเบียบ ว่าด้วยการรักษาความปลอดภัยแห่งชาติ พ.ศ.2517 ยกเลิกไปโดยอัตโนมัติ ทั้งนี้ ในเวลาต่อมาได้มีการปรับปรุงแก้ไขระเบียบ ว่าด้วยการรักษาความปลอดภัยแห่งชาติ พ.ศ.2517 เพื่อให้การรักษาความปลอดภัยแห่งชาติ เป็นไปอย่างเหมาะสมและมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น เนื่องจากเป็นระเบียบที่วางแนวทางปฏิบัติในการรักษาความปลอดภัยเกี่ยวกับบุคคล การรักษาความปลอดภัยเกี่ยวกับเอกสาร และการรักษาความปลอดภัยเกี่ยวกับสถานที่ ใช้บังคับมาเป็นเวลานาน บทบัญญัติหลายประการไม่เหมาะสมกับสถานการณ์ปัจจุบัน ขณะที่แนวทางปฏิบัติ ในการรักษาข้อมูลข่าวสารลับของราชการมิให้รั่วไหล กำหนดให้ยึดถือระเบียบ ว่าด้วยการรักษาความลับของทางราชการ พ.ศ.2544 ดังนั้นจึงมีการปรับปรุงและประกาศใช้ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยการรักษาความปลอดภัยแห่งชาติ พ.ศ.2552 ในราชกิจจานุเบกษาเมื่อวันที่ 13 มีนาคม 2552 กำหนดรายละเอียดเฉพาะ การรักษาความปลอดภัยเกี่ยวกับบุคคล การรักษาความปลอดภัยเกี่ยวกับสถานที่ การรักษาความปลอดภัยในการประชุมลับ และการปฏิบัติเมื่อเกิดการละเมิดการรักษาความปลอดภัย รวมทั้งได้กำหนดให้สำนักข่าวกรองแห่งชาติ สำนักนายกรัฐมนตรี ทำหน้าที่เป็นองค์การรักษาความปลอดภัย ฝ่ายพลเรือน ศูนย์รักษาความปลอดภัย กองบัญชาการกองทัพไทย กระทรวงกลาโหม ทำหน้าที่เป็นองค์การรักษาความปลอดภัยฝ่ายทหาร และกองบัญชาการตำรวจสันติบาล สำนักงานตำรวจแห่งชาติ ทำหน้าที่เป็นองค์การรักษาความปลอดภัยฝ่ายตำรวจ โดยล่าสุดได้มีการปรับปรุงองค์ประกอบคณะกรรมการนโยบายรักษาความปลอดภัยแห่งชาติ ให้มีความเหมาะสมยิ่งขึ้น โดยออกเป็นระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยการรักษาความปลอดภัยแห่งชาติ (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2554 กำหนดให้มีคณะกรรมการนโยบายรักษาความปลอดภัยแห่งชาติ รวม 24 คน จะเห็นได้ว่า จากที่ได้กล่าวมาข้างต้น เป็นระเบียบด้านการรักษาความปลอดภัยที่มีผลบังคับใช้ในปัจจุบัน

โลกในยุคศตวรรษที่ 21 ต้องเผชิญกับภัยคุกคามและความท้าทายความมั่นคงปลอดภัยของชาติในรูปแบบใหม่ ๆ ที่มีความสลับซับซ้อนเพิ่มมากขึ้น โดยเฉพาะอย่างยิ่ง เมื่อมีการคิดค้นพัฒนา และประดิษฐ์อุปกรณ์ระบบสารสนเทศที่มีเทคโนโลยีก้าวหน้า ล้ำสมัย และสร้างความสะดวกสบายให้กับผู้ใช้งาน ออกมาเป็นระยะอย่างต่อเนื่อง อีกทั้งยังมีการเปลี่ยนแปลงของ

เทคโนโลยีอย่างรวดเร็ว ทำให้สามารถเก็บรวบรวมข้อมูลข่าวสารจำนวนมาก ไว้ในเครื่องคอมพิวเตอร์ขนาดเล็ก สามารถสืบค้นข้อมูลข่าวสารต่าง ๆ ผ่านเว็บไซต์ Search Engine เช่น Google Altravista และ Wikipedia เป็นต้น และสามารถส่งผ่านข้อมูลข่าวสารจำนวนมาก ผ่านระบบอินเทอร์เน็ตได้อย่างรวดเร็ว และไปถึงผู้รับจำนวนมาก ที่อยู่ต่างสถานที่ได้พร้อมกันในเวลาเดียวกัน ทำให้โลกยุคปัจจุบันมีสภาพที่ไร้พรมแดน อาจกล่าวได้ว่า การปฏิวัติของเทคโนโลยีในระบบสารสนเทศยุคใหม่ ส่งผลให้เกิดการเปลี่ยนแปลงของบริบททางสังคม ที่มีสภาพไม่แตกต่างไปจากยุคของการปฏิวัติอุตสาหกรรมในศตวรรษที่ 19 เพียงแต่การปฏิวัติด้านสารสนเทศในศตวรรษที่ 21 ขยายตัวด้วยความรวดเร็ว และสามารถก้าวข้ามข้อจำกัดด้านเส้นเขตแดนของความเป็นรัฐ ซึ่งทำให้เป็นทั้ง โอกาสและความท้าทาย ต่องานด้านความมั่นคงและการรักษาความปลอดภัยหน่วยงานของรัฐ ในบริบทของภารกิจงานด้านการรักษาความปลอดภัยหน่วยงานของรัฐ ได้ให้ความสำคัญและตระหนักถึงภัยคุกคาม และผลกระทบต่อความมั่นคงของรัฐ ที่มาจากความเจริญก้าวหน้าของเทคโนโลยีสารสนเทศสมัยใหม่ เนื่องจากเป็นปรากฏการณ์ใหม่ที่ท้าทาย และสร้างความยากลำบากมากขึ้น ให้กับองค์การรักษาความปลอดภัย ในการกำหนดมาตรการการรักษาความปลอดภัยที่เข้มงวดและรัดกุม เพื่อพิทักษ์รักษาและคุ้มครองป้องกัน สิ่งที่เป็นความลับของทางราชการ หน่วยงานของรัฐ เจ้าหน้าที่ของรัฐ และทรัพย์สินมีค่าของแผ่นดิน ให้รอดพ้นจากการรั่วไหล การโจรกรรม การจารกรรม การก่อวินาศกรรม การบ่อนทำลาย การก่อการร้าย การกระทำที่เป็นภัยต่อความมั่นคงและผลประโยชน์แห่งรัฐ และการกระทำอื่นใด ที่เป็นการเปิดเผยสิ่งที่เป็นความลับของทางราชการ อีกทั้งยังเป็นภารกิจสำคัญขององค์การรักษาความปลอดภัย ในการปลูกจิตสำนึกเจ้าหน้าที่ของรัฐ และแสวงหาความร่วมมือจากภาคประชาชน ให้ตระหนักถึงความสำคัญในการปฏิบัติตามมาตรการการรักษาความปลอดภัยอย่างเคร่งครัด เพื่อป้องกันและลดความเสียหาย ตลอดจนผลกระทบที่จะเกิดขึ้นจากการละเมิดการรักษาความปลอดภัย

นอกจากนี้ ในเดือนธันวาคม 2558 ประเทศไทยยังมีพันธสัญญาต้องปฏิบัติตามปฏิญญาว่าด้วยความร่วมมืออาเซียน ฉบับที่ 2 ในการเข้าร่วมประชาคมอาเซียน ซึ่งประกอบด้วย 3 เสาหลัก คือ ประชาคมการเมืองและความมั่นคงอาเซียน ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน และประชาคมสังคมและวัฒนธรรมอาเซียน ทั้งนี้ ในมิติด้านเศรษฐกิจ อาเซียนจะเป็นตลาดและฐานการผลิตเดียว รวมทั้งมีการเคลื่อนย้ายสินค้า การบริการ การลงทุน เงินทุน และแรงงานฝีมืออย่างเสรี โดยเฉพาะข้อตกลงในการเคลื่อนย้ายแรงงานฝีมือ ไปทำงานได้อย่างเสรีในประเทศกลุ่มอาเซียน จำนวน 7 กลุ่มอาชีพ ประกอบด้วยอาชีพวิศวกร พยาบาล สถาปนิก นักสำรวจ นักบัญชี ทันตแพทย์ และแพทย์ แม้ว่าข้อตกลงนี้จะเป็น โอกาสทองของประชาชนไทยในสาขาวิชาชีพดังกล่าว สามารถมีตลาดแรงงานขนาดใหญ่และเปิดกว้างมากขึ้น มารองรับก็ตาม แต่ก็มีจุดที่ต้องระมัดระวังอยู่ไม่น้อย

เช่นกัน เมื่อมีประชาชนจากประเทศอื่นในกลุ่มอาเซียน เข้ามาทำงานในประเทศไทย เพราะถ้าไม่มีการเตรียมความพร้อม ในการป้องกันไว้อย่างรัดกุมและรอบคอบแล้ว ก็อาจจะกลายเป็นวิกฤตและมีผลกระทบอย่างรุนแรงตามมาได้ในอนาคต เนื่องจากอาจมีการแสวงประโยชน์จากโอกาสที่เปิดกว้างเช่นนี้ นำมาใช้ในการส่งคนเข้ามาปฏิบัติงานลับ ภายใต้สถานะอำพรางที่เหมาะสม แนนเนียน และนำเชื้อถือ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง การทำสัญญาจ้างภาคเอกชนให้เข้ามารับเหมางาน บางด้านภายในหน่วยงานของรัฐ (Outsource) เช่น งานด้านเทคโนโลยีระดับสูงและระบบสารสนเทศ ซึ่งอาจเปิดโอกาสให้สามารถเข้าถึงถึงที่เป็นความลับของทางราชการ และหากมีการนำความลับนั้น ไปเปิดเผยต่อสาธารณะหรือบุคคลภายนอก ก็จะส่งผลกระทบและเกิดความเสียหายอย่างร้ายแรง ต่อความมั่นคงของชาติ ดังเช่นที่เคยปรากฏมาแล้ว ในกรณีหน่วยงานด้านความมั่นคงของ สหรัฐอเมริกา ด้วยเหตุนี้ จึงถือว่ามีความสำคัญและจำเป็นอย่างยิ่ง ที่จะต้องมีการทบทวนและปรับปรุงมาตรการการรักษาความปลอดภัยหน่วยงานของรัฐ ซึ่งปัจจุบันยึดถือแนวทางปฏิบัติตามระเบียบ ว่าด้วยการรักษาความลับของทางราชการ พ.ศ.2544 และระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยการรักษาความปลอดภัยแห่งชาติ พ.ศ.2552 เพื่อให้สามารถรองรับภัยคุกคามและความท้าทาย ต่องานด้านความมั่นคง และการรักษาความปลอดภัยหน่วยงานของรัฐในศตวรรษที่ 21 ได้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลสูงสุด แม้ว่าปัจจุบัน จะมีการประกาศใช้ระเบียบและ กฎหมายอื่น ๆ ที่มีความเกี่ยวข้องทางด้านคอมพิวเตอร์ อาทิ พระราชบัญญัติว่าด้วยการ กระทำความผิดทางคอมพิวเตอร์ พ.ศ.2550 พระราชกฤษฎีกาว่าด้วยวิธีการแบบปลอดภัยในการ ทำธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ พ.ศ.2553 พระราชกฤษฎีกากำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการในการทำ ธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ภาครัฐ พ.ศ.2549 เป็นต้น ดังนั้น ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษา รวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับภัยคุกคามในปัจจุบัน ที่มีการแบ่งเป็นภัยคุกคามแบบดั้งเดิมและภัยคุกคาม รูปแบบใหม่ ซึ่งในที่นี่มุ่งเน้นในส่วนของภัยคุกคามทางระบบสารสนเทศ อีกทั้งในห้วงที่ผ่านมา มีการชุมนุมเรียกร้องทางการเมืองของกลุ่มพลังมวลชนนอกสภา ซึ่งนำไปสู่การยกระดับการชุมนุม ด้วยการปิดล้อมสถานที่ราชการ ส่งผลกระทบต่อการบริหารราชการแผ่นดิน การให้บริการประชาชน และสัมพันธ์ต่อการละเมิดมาตรการการรักษาความปลอดภัยหน่วยงานของรัฐ ทั้งนี้ จะได้นำมาสรุป และใช้เป็นข้อมูลในการพิจารณา ประกอบเนื้อหาของระเบียบด้านการรักษาความปลอดภัย ที่ประกาศและมีผลบังคับใช้ในปัจจุบัน ซึ่งบางฉบับอยู่ระหว่างการดำเนินการปรับปรุงแก้ไข คือ ระเบียบ ว่าด้วยการรักษาความลับของทางราชการ พ.ศ.2544 และบางฉบับมีแนวโน้มที่จะ ปรับปรุงให้เหมาะสมต่อไป ได้แก่ ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยการรักษาความปลอดภัย แห่งชาติ พ.ศ.2552 เพื่อกำหนดรายละเอียดของกฎ ระเบียบ แนวทางปฏิบัติ ให้เหมาะสมและ

สามารถรองรับภัยคุกคามในปัจจุบัน รวมทั้งสามารถนำไปปรับใช้ได้อย่างเป็นรูปธรรมและมีประสิทธิภาพ

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาและทำความเข้าใจเจตนาารมณ์ ของระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยการรักษาความปลอดภัยแห่งชาติ พ.ศ.2552 และระเบียบ ว่าด้วยการรักษาความลับของทางราชการ พ.ศ.2544 รวมถึงกฎ ระเบียบอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง
2. เพื่อวิเคราะห์และประเมินภัยคุกคามและความท้าทาย ต่อมาตรการการรักษาความปลอดภัยหน่วยงานของรัฐในศตวรรษที่ 21
3. เพื่อวิเคราะห์จุดอ่อนและข้อจำกัด ในระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยการรักษาความปลอดภัยแห่งชาติ พ.ศ.2552 และระเบียบ ว่าด้วยการรักษาความลับของทางราชการ พ.ศ.2544 ที่อาจส่งผลกระทบต่อประสิทธิภาพการรักษาความปลอดภัยหน่วยงานของรัฐในศตวรรษที่ 21
4. เพื่อทบทวนและเสนอแนะการปรับปรุง มาตรการการรักษาความปลอดภัยหน่วยงานของรัฐ ให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น และสามารถรองรับภัยคุกคามและความท้าทายในศตวรรษที่ 21

ขอบเขตของการวิจัย

1. ศึกษาเชิงเปรียบเทียบแนวคิดและความเป็นมา ของระเบียบการรักษาความปลอดภัยแห่งชาติและระเบียบการรักษาความลับของทางราชการในแต่ละยุคสมัย
2. ศึกษาวิเคราะห์และประเมินภัยคุกคามและความท้าทาย ต่อมาตรการการรักษาความปลอดภัยหน่วยงานของรัฐในศตวรรษที่ 21
3. ศึกษาจุดอ่อนและข้อจำกัด ในระเบียบการรักษาความปลอดภัยแห่งชาติ และระเบียบการรักษาความลับของทางราชการฉบับปัจจุบัน ที่ส่งผลกระทบต่อประสิทธิภาพการรักษาความปลอดภัยหน่วยงานของรัฐในศตวรรษที่ 21
4. ศึกษาทบทวนและให้ข้อเสนอแนะ ในการปรับปรุงมาตรการการรักษาความปลอดภัยหน่วยงานของรัฐ ให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น และสามารถรองรับภัยคุกคามและความท้าทายในศตวรรษที่ 21

วิธีดำเนินการวิจัย

เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ ด้วยการศึกษาค้นคว้า และรวบรวมข้อมูลจากเอกสารที่เกี่ยวข้อง เช่น กฎหมาย ระเบียบของทางราชการ วารสาร บทความทางวิชาการ รายงานการวิจัย และเอกสารประเภทสื่อสิ่งพิมพ์อิเล็กทรอนิกส์ รวมทั้งผลการสัมมนา ทบทวนแนวทางการปฏิบัติด้านการรักษาความปลอดภัยหน่วยงานของรัฐฝ่ายพลเรือน 19 กระทรวง จากนั้นนำข้อมูลทั้งหมดที่ได้รับ มาวิเคราะห์และสังเคราะห์ ก่อนจะเรียบเรียงนำเสนอเป็นผลการวิจัย โดยอาศัยความรู้และประสบการณ์ ที่รับผิดชอบงานด้านการรักษาความปลอดภัยของสำนักข่าวกรองแห่งชาติ ซึ่งเป็นหน่วยงานต้นสังกัด และมีฐานะเป็นองค์การักษาความปลอดภัยฝ่ายพลเรือน ตามที่กำหนดไว้ในระเบียบ ว่าด้วยการรักษาความลับของทางราชการ พ.ศ.2544 และระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยการรักษาความปลอดภัยแห่งชาติ พ.ศ.2552

ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย

1. เข้าใจถึงเจตนารมณ์ของระเบียบด้านการรักษาความปลอดภัย และนำไปใช้เป็นพื้นฐานสำหรับการประมาณการณ์แนวโน้มและทิศทาง การรักษาความปลอดภัยแห่งชาติในศตวรรษที่ 21
2. เป็นการเตรียมความพร้อมรองรับการเข้าร่วมประชาคมอาเซียน โดยเฉพาะในมิติด้านการรักษาความปลอดภัยแห่งชาติ เพื่อให้เหมาะสมกับสภาพภัยคุกคามและความเสี่ยงในปัจจุบันและที่อาจจะเกิดขึ้นในอนาคต
3. หน่วยงานด้านความมั่นคงที่มีบทบาทในฐานะองค์การักษาความปลอดภัย สามารถนำบทวิเคราะห์เกี่ยวกับจุดอ่อนและข้อจำกัด ของระเบียบและมาตรการการรักษาความปลอดภัย ไปปรับใช้ในการกำกับดูแลและบูรณาการ การรักษาความปลอดภัยแห่งชาติให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น
4. เสริมสร้างการมีส่วนร่วม การสร้างเครือข่าย และการผลักดันให้ทุกภาคส่วน เข้ามาเป็นส่วนหนึ่งในการสนับสนุน ให้การรักษาความปลอดภัยแห่งชาติเกิดผลสัมฤทธิ์อย่างเป็นรูปธรรม และสามารถรองรับภัยคุกคามในศตวรรษที่ 21

คำจำกัดความ

การรักษาความปลอดภัยแห่งชาติ หมายถึง มาตรการและการดำเนินการที่เกิดขึ้น เพื่อพิทักษ์รักษาและคุ้มครองป้องกันสิ่งที่เป็นความลับของทางราชการ ตลอดจนหน่วยงานของรัฐ

เจ้าหน้าที่ของรัฐ และทรัพย์สินมีค่าของแผ่นดิน ให้พ้นจากการรั่วไหล การจารกรรม การก่อวินาศกรรม การบ่อนทำลาย การก่อการร้าย การกระทำที่เป็นภัยต่อความมั่นคง และผลประโยชน์แห่งชาติ และการกระทำอันใดที่เป็นการเปิดเผยสิ่งที่เป็นความลับของทางราชการ

องค์การรักษาความปลอดภัย หมายถึง สำนักข่าวกรองแห่งชาติ สำนักนายกรัฐมนตรี หรือศูนย์รักษาความปลอดภัย กองบัญชาการกองทัพไทย กระทรวงกลาโหม หรือกองบัญชาการตำรวจสันติบาล สำนักงานตำรวจแห่งชาติ แล้วแต่กรณี

องค์การรักษาความปลอดภัยฝ่ายพลเรือน หมายถึง สำนักข่าวกรองแห่งชาติ สำนักนายกรัฐมนตรี ตามบทบัญญัติแห่งระเบียบ ว่าด้วยการรักษาความลับของทางราชการ พ.ศ.2544 ข้อ 11 (1) และระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยการรักษาความปลอดภัยแห่งชาติ พ.ศ.2552 ข้อ 7 (1)

หน่วยงานของรัฐฝ่ายพลเรือน หมายถึง ส่วนราชการตามกฎหมายว่าด้วยการปรับปรุงกระทรวง ทบวง กรม และกฎหมายว่าด้วยระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน รัฐวิสาหกิจ และหน่วยงานอื่นของรัฐที่อยู่ในกำกับของฝ่ายบริหาร แต่ไม่รวมถึงองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

เจ้าหน้าที่ของรัฐ หมายถึง ผู้ซึ่งปฏิบัติงานในหน่วยงานของรัฐ รวมถึงคณะกรรมการหรือบุคคลซึ่งกฎหมายให้อำนาจดำเนินการที่เกี่ยวข้องกับสิ่งที่เป็นความลับของทางราชการ

เจ้าหน้าที่ควบคุมการรักษาความปลอดภัย หมายถึง เจ้าหน้าที่ที่ได้รับการแต่งตั้งและมอบหมายจากหัวหน้าหน่วยงานของรัฐ เพื่อทำหน้าที่ดำเนินการควบคุม กำกับดูแล ตลอดจนให้คำปรึกษาเกี่ยวกับการรักษาความปลอดภัยของหน่วยงานนั้น

ระบบคอมพิวเตอร์ หมายถึง อุปกรณ์หรือชุดอุปกรณ์ของคอมพิวเตอร์ที่เชื่อมการทำงานเข้าด้วยกัน โดยได้มีการกำหนดคำสั่ง ชุดคำสั่ง หรือสิ่งอื่นใด และแนวทางปฏิบัติงานให้อุปกรณ์ หรือชุดอุปกรณ์ ทำหน้าที่ประมวลผลข้อมูลโดยอัตโนมัติ

ข้อมูลคอมพิวเตอร์ หมายถึง ข้อมูล ข้อความ คำสั่ง ชุดคำสั่ง หรือสิ่งอื่นใดบรรดาที่อยู่ในระบบคอมพิวเตอร์ในสภาพที่ระบบคอมพิวเตอร์อาจประมวลผลได้ และให้หมายความรวมถึงข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ตามกฎหมายว่าด้วยธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ด้วย

ข้อมูลข่าวสาร หมายถึง สิ่งที่สื่อความหมายให้รู้เรื่องราวข้อเท็จจริง ข้อมูล หรือสิ่งใด ๆ ไม่ว่าการสื่อความหมายนั้นจะทำได้โดยสภาพของสิ่งนั้นเองหรือโดยผ่านวิธีการใด ๆ และไม่ว่าจะได้จัดทำไว้ในรูปของเอกสาร แฟ้ม รายงาน หนังสือ แผ่นพับ แผนที่ ภาพวาด ภาพถ่าย ฟิล์ม การบันทึกภาพหรือเสียง การบันทึกโดยเครื่องคอมพิวเตอร์ หรือวิธีอื่นใดที่ทำให้สิ่งนั้นบันทึกไว้ปรากฏได้

ข้อมูลข่าวสารของราชการ หมายถึง ข้อมูลข่าวสารที่อยู่ในความครอบครองหรือควบคุมดูแลของหน่วยงานของรัฐ ไม่ว่าจะเป็นข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการดำเนินงานของรัฐหรือข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับเอกชน

ข้อมูลข่าวสารลับ หมายถึง ข้อมูลข่าวสารตามมาตรา 14 หรือมาตรา 15 แห่งพระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสารของราชการ พ.ศ.2540 ที่มีคำสั่งไม่ให้เปิดเผย และอยู่ในความครอบครองหรือควบคุมดูแลของหน่วยงานของรัฐ ไม่ว่าจะเป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานของรัฐหรือที่เกี่ยวข้องกับเอกชน ซึ่งมีการกำหนดให้มีชั้นความลับ เป็นชั้นลับ ชั้นลับมาก หรือชั้นลับที่สุด ตามระเบียบ ว่าด้วยการรักษาความลับของทางราชการ พ.ศ.2544 โดยคำนึงถึงการปฏิบัติหน้าที่ของหน่วยงานของรัฐ และประโยชน์แห่งรัฐประกอบกัน

ข้อมูลข่าวสารส่วนบุคคล หมายถึง ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับสิ่งเฉพาะตัวของบุคคล เช่น การศึกษา ฐานะการเงิน ประวัติสุขภาพ ประวัติอาชญากรรม หรือประวัติการทำงาน บรรดาที่มีชื่อของผู้นั้นหรือมีเลขหมายรหัส หรือสิ่งบอกลักษณะอื่นที่ทำให้รู้ตัวผู้นั้นได้ เช่น ลายพิมพ์นิ้วมือ แผ่นบันทึกลักษณะเสียงของคนหรือรูปถ่าย และให้หมายความรวมถึงข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับสิ่งเฉพาะตัวของผู้ที่ถึงแก่กรรมแล้วด้วย

บทที่ 2

แนวคิด ทฤษฎี กฎ ระเบียบที่เกี่ยวข้องกับ การรักษาความปลอดภัยแห่งชาติ

แนวคิดเกี่ยวกับการรักษาความปลอดภัยแห่งชาติ

การรักษาความปลอดภัยแห่งชาติ ตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยการรักษาความปลอดภัยแห่งชาติ พ.ศ.2552 ข้อ 4 หมายความว่า มาตรการและการดำเนินการที่กำหนดขึ้นเพื่อพิทักษ์รักษาและคุ้มครองป้องกันสิ่งที่เป็นความลับของทางราชการ ตลอดจนหน่วยงานของรัฐ เจ้าหน้าที่ของรัฐ และทรัพย์สินมีค่าของแผ่นดิน ให้พ้นจากการรั่วไหล การจารกรรม การก่อวินาศกรรม การบ่อนทำลาย การก่อการร้าย การกระทำที่เป็นภัยต่อความมั่นคงและผลประโยชน์แห่งรัฐ และการกระทำอื่นใดที่เป็นการเปิดเผยสิ่งที่เป็นความลับของทางราชการ

เดชน์ จรุงเรืองฤทธิ์ (2549, หน้า 70-72) ได้อธิบายคำว่า “การรักษาความปลอดภัย” หรือ “ความปลอดภัย” หรือ “ความมั่นคง” ว่ามีการแปลมาจากคำภาษาอังกฤษคำเดียวกัน คือ “Security” และได้ถูกนำไปใช้ในหลายเรื่องหลายระดับ ทำให้มีความหมาย มีขอบเขตที่จะต้องมีการพิจารณา และ/หรือมีมาตรการที่จะนำไปใช้ในการปฏิบัติในรายละเอียดต่าง ๆ กัน โดยเฉพาะเรื่องเฉพาะระดับ โดยวัตถุประสงค์หลักของการรักษาความปลอดภัยมี 2 ประการ คือ เพื่อลดโอกาสที่จะเกิดภัยหรือลดการเสียหายให้เหลือน้อยที่สุด และเพื่อบรรเทาความเสียหาย หากภัยเกิดขึ้น (เดชน์ จรุงเรืองฤทธิ์, 2549, หน้า 200)

มาตรการการรักษาความปลอดภัย ซึ่งถือเป็นเครื่องมือที่จะนำไปใช้ในการปฏิบัติ เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์หลักของการรักษาความปลอดภัย ประกอบด้วย 3 ประเภท คือ

1. การรักษาความปลอดภัยเกี่ยวกับบุคคล (Personal Security) คือ “มาตรการที่กำหนดขึ้นสำหรับใช้ปฏิบัติต่อข้าราชการ หรือผู้ที่ได้รับความไว้วางใจให้เข้าถึงสิ่งที่เป็นความลับของทางราชการ หรือให้ปฏิบัติหน้าที่ราชการที่สำคัญ เพื่อให้เป็นที่เชื่อแน่ว่าต้องเป็นผู้ที่ไม่เป็นภัยต่อความมั่นคงของประเทศชาติ” (เดชน์ จรุงเรืองฤทธิ์, 2549, หน้า 216)

2. การรักษาความปลอดภัยเกี่ยวกับข้อมูลข่าวสารลับ (Classified Information Security) คือ “มาตรการที่กำหนดขึ้นสำหรับปฏิบัติต่อเอกสารลับ เพื่อป้องกันไม่ให้ผู้ไม่มีอำนาจหน้าที่ได้ล่วงรู้ หรือเข้าถึงข้อมูลข่าวสารลับนั้น” (เดชน์ จรูญเรืองฤทธิ์, 2549, หน้า 248)

3. การรักษาความปลอดภัยเกี่ยวกับสถานที่ (Physical Security) คือ “มาตรการที่กำหนดขึ้นเพื่อพิทักษ์รักษาให้ความปลอดภัยที่สงวน อาคาร และสถานที่ของส่วนราชการ ตลอดจนวัสดุอุปกรณ์ เจ้าหน้าที่ และเอกสารในอาคารสถานที่ดังกล่าวให้พ้นจากการโจรกรรม การจารกรรม การก่อวินาศกรรม และการก่อการร้าย หรือเหตุอื่นใด อันอาจจะทำให้เสียสมรรถภาพในการปฏิบัติภารกิจของส่วนราชการได้” ซึ่งถ้ากล่าวโดยสรุป โดยไม่เน้นที่ส่วนราชการแต่เพียงอย่างเดียว การรักษาความปลอดภัยสถานที่ คือ การป้องกันอาคาร สถานที่ ทรัพย์สิน ตลอดจนบุคคลในสถานที่ให้พ้นจากภัย (เดชน์ จรูญเรืองฤทธิ์, 2549, หน้า 313)

ทั้งนี้ ในการกำหนดมาตรการการรักษาความปลอดภัย และการดำเนินการให้เกิดประสิทธิภาพ จะต้องคำนึงถึงหลักการรักษาความปลอดภัย ภัยคุกคาม ความเสี่ยงและโอกาสที่อาจจะเกิดขึ้นประกอบกัน เพื่อให้มาตรการครอบคลุมและสามารถป้องกันภัยคุกคามและรักษาไว้ซึ่งผลประโยชน์ของชาติ

หลักการรักษาความปลอดภัย คือ ข้อกำหนดที่จะนำไปใช้ในการพิจารณาวางมาตรการ และพิจารณาดำเนินการ เพื่อพิทักษ์รักษาและคุ้มครองป้องกัน สิ่งที่เป็นความลับของทางราชการ เจ้าหน้าที่ของรัฐ หน่วยงานของรัฐ และทรัพย์สินอันมีค่าของแผ่นดิน ให้พ้นจากการรั่วไหล การจารกรรม การก่อวินาศกรรม การบ่อนทำลาย และการกระทำอื่นใดที่ส่งผลกระทบต่อผลประโยชน์ของชาติ หรือเป็นภัยต่อความมั่นคงแห่งชาติ หลักการรักษาความปลอดภัยอาจจำแนกออกได้ดังนี้

1. หลักผลประโยชน์สำคัญของชาติ (National Interests)
2. หลักความมุ่งหมาย (Purpose)
3. หลักความรับผิดชอบ (Responsibility)
4. หลักการประสานงาน (Coordination)
5. หลักการอ่อนตัว (Flexibility)
6. หลักความจำเป็น (Necessity)
7. หลักการลดอันตราย (Reduced Risk)
8. หลักประสิทธิภาพ (Efficiency)
9. กฎที่พึงระลึกในการรักษาความปลอดภัย (Security Consideration)

1. ผลกระทบประโยชน์สำคัญของชาติ (National Interests)

ผลประโยชน์สำคัญของชาติตามความหมายโดยทั่วไป ก็คือ ความต้องการอันจำเป็นของชาติ เพื่อ “ความอยู่รอด” ตามระบอบการปกครองของประเทศนั้น ๆ หรือที่นิยมเรียกกันในปัจจุบันว่า “ความมั่นคงแห่งชาติ” ซึ่งครอบคลุมถึงความมั่นคงแห่งสถาบันทางการเมือง เศรษฐกิจ สังคม และการทหารทั้งปวงของประเทศ ดังนั้นทุกชาติทุกประเทศจึงหวงแหนและยึดถือผลประโยชน์สำคัญของชาติตนเองเหนือสิ่งอื่นใด

การพิจารณาวางมาตรการและดำเนินการรักษาความปลอดภัย มีจุดประสงค์สำคัญเพื่อความมั่นคงแห่งชาติ แม้ว่าจะกระทบกระเทือนต่อสิทธิและผลประโยชน์ส่วนบุคคล หรือของบางกลุ่มบางเหล่า หรืออาจจะขัดผลประโยชน์ของชาติอื่นก็ตาม จะต้องยึดถือผลประโยชน์สำคัญของชาติเป็นหลัก

2. หลักความมุ่งหมาย (Purpose)

จะต้องพิจารณาว่ามีความมุ่งหมายที่จะป้องกันเป้าหมายอะไร จากภัยอันใด ด้วยมาตรการอย่างไร แล้วควบคุมสอดส่องในขั้นต่อไปด้วยการดำเนินมาตรการต่าง ๆ นั้น มีจุดอ่อนอย่างไรหรือไม่ หากมีจะต้องมีการปรับปรุงแก้ไขอย่างไร จึงจะบรรลุความมุ่งหมายนั้นให้จงได้

2.1 เป้าหมายของการรักษาความปลอดภัย คือ

2.1.1 สิ่งที่เป็นความลับของทางราชการ ซึ่งส่วนใหญ่เป็นเอกสาร

2.1.2 อาคารและสถานที่ของทางราชการ

2.1.3 บุคคลที่มีสิทธิเข้าถึงความลับหรือปฏิบัติหน้าที่บางอย่างของทางราชการ

2.2 ภัยคุกคาม

2.2.1 ภัยคุกคาม กล่าวโดยทั่วไปในระดับชาติ ประกอบด้วยภัยคุกคามทางการเมือง เศรษฐกิจ สังคมจิตวิทยา และการทหาร ที่มีต่อความมั่นคงของชาติ

2.2.2 ในส่วนที่เกี่ยวกับการรักษาความปลอดภัยโดยเฉพาะ แยกได้เป็นภัยอันกระทำในทางลับ 3 ลักษณะ คือ การจารกรรม ซึ่งกระทำต่อเป้าหมายสิ่งที่เป็นความลับ การก่อวินาศกรรม ซึ่งกระทำต่อเป้าหมายสถานที่ และการบ่อนทำลาย ซึ่งกระทำต่อเป้าหมายจิตใจของบุคคล

2.3 มาตรการการรักษาความปลอดภัย แบ่งออกเป็น 3 ประเภท เพื่อให้สอดคล้องกับเป้าหมาย คือ

2.3.1 การรักษาความปลอดภัยเกี่ยวกับบุคคล กำหนดขึ้นเพื่อให้เป็นที่มั่นใจว่าผู้ที่จะมีสิทธิเข้าถึงความลับ หรือปฏิบัติหน้าที่ที่สำคัญบางอย่างของทางราชการ ได้นั้น ต้องเป็นผู้ที่ไม่เป็นภัยต่อความมั่นคงของชาติ

2.3.2 การรักษาความปลอดภัยเกี่ยวกับข้อมูลข่าวสารลับ กำหนดขึ้นสำหรับปฏิบัติต่อข้อมูลข่าวสารลับ เพื่อป้องกันไม่ให้ผู้ไม่มีอำนาจหน้าที่ล่วงรู้หรือเข้าถึงข้อมูลข่าวสารนั้น

2.3.3 การรักษาความปลอดภัยเกี่ยวกับสถานที่ กำหนดขึ้นเพื่อพิทักษ์รักษาให้ความปลอดภัยแก่อาคารและสถานที่ตลอดจนวัสดุ อุปกรณ์ เจ้าหน้าที่ และข้อมูลข่าวสารในอาคารสถานที่ดังกล่าว

2.4 จุดอ่อนของมาตรการ

2.4.1 มาตรการการรักษาความปลอดภัยต่าง ๆ ของระเบียบที่เกี่ยวกับการรักษาความปลอดภัย ได้กำหนดขึ้นโดยอาศัยประสบการณ์ของผู้มีหน้าที่รับผิดชอบเป็นแนวทาง ฝ่ายตรงข้ามย่อมจะคิดหาช่องทางและวิธีการใหม่ ๆ เพื่อหลุดพ้นหรือหลบหลีกมาตรการรักษาความปลอดภัยเหล่านี้

2.4.2 การละเมิดการรักษาความปลอดภัย อาจเกิดจากความประมาทเลินเล่อหรือความบกพร่องในการปฏิบัติหน้าที่ เช่น ความไม่รอบคอบ ความไม่เอาใจใส่ ฯลฯ

2.5 การควบคุม

2.5.1 กระทำด้วยการสอดส่องดูแลและตรวจสอบ มาตรการการรักษาความปลอดภัยที่นำมาใช้อยู่เสมอ

2.5.2 วิเคราะห์หลักฐานในการปฏิบัติและข้อบกพร่องที่ได้มีมาแล้ว และวางแผนในการตรวจสอบและทดสอบ

2.5.3 ดำเนินการตรวจสอบและทดสอบ มาตรการการรักษาความปลอดภัยตามแผน

2.5.4 รายงานผลการตรวจสอบและทดสอบ โดยชี้ให้เห็นอุปสรรคและปัญหาข้อบกพร่องของมาตรการป้องกันที่ใช้อยู่ อันก่อให้เกิดการละเมิดการรักษาความปลอดภัย และเสนอการปรับปรุงแก้ไขหรือวางมาตรการขึ้นใหม่

2.6 การปรับปรุง

2.6.1 การปรับปรุงแก้ไขมาตรการให้มีประสิทธิภาพและทันสมัย เป็นสิ่งจำเป็นโดยอาศัยหลักการต่าง ๆ เข้าพิจารณาประกอบการปรับปรุงแก้ไขมาตรการ เพื่อให้บรรลุความมุ่งหมายให้จงได้

2.6.2 เจ้าหน้าที่ที่มีจิตสำนึกในการรักษาความปลอดภัยอยู่ตลอดเวลา ย่อมนำหลักการมาประยุกต์ในทางปฏิบัติจนสามารถแก้ไขปัญหาไปได้เสมอ

3. หลักความรับผิดชอบ (Responsibility)

เพื่อให้การรักษาความปลอดภัย บรรลุตามหลักผลประโยชน์สำคัญของชาติและหลักความมุ่งหมาย การพิจารณาวางมาตรการและดำเนินการในเรื่องการรักษาความปลอดภัยใด ๆ

ก็ตาม จำเป็นต้องมีการกำหนดความรับผิดชอบให้แน่นอนทุกระดับ ความรับผิดชอบในเรื่องการรักษาความปลอดภัย แบ่งออกเป็น 3 ระดับ คือ

3.1 ระดับชาติ สำนักงานสภาพความมั่นคงแห่งชาติ เป็นส่วนราชการที่รับผิดชอบในนโยบายเกี่ยวกับการรักษาความปลอดภัยในระดับชาติ โดยมีสำนักข่าวกรองแห่งชาติ สำนักนายกรัฐมนตรี เป็นองค์การรักษาความปลอดภัยฝ่ายพลเรือน ศูนย์รักษาความปลอดภัยกองบัญชาการกองทัพไทย เป็นองค์การรักษาความปลอดภัยฝ่ายทหาร และกองบัญชาการตำรวจสันติบาล สำนักงานตำรวจแห่งชาติ เป็นองค์การรักษาความปลอดภัยฝ่ายตำรวจ รับผิดชอบในการกำกับดูแลและให้การสนับสนุนหน่วยงานของรัฐ เพื่อให้ระบบการรักษาความปลอดภัยของชาติได้ผลสมบูรณ์อยู่เสมอ

3.2 ระดับส่วนราชการ หัวหน้าส่วนราชการมีอำนาจหน้าที่และความรับผิดชอบในเรื่องการรักษาความปลอดภัยทั้งปวงของส่วนราชการของตน รวมทั้งแต่งตั้งเจ้าหน้าที่รักษาความปลอดภัย เช่น เจ้าหน้าที่ควบคุมการรักษาความปลอดภัย และนายทะเบียนข้อมูลข่าวสารลับ เป็นต้น สำหรับหน่วยงานของรัฐในระดับต่ำกว่ากรมหรือเทียบเท่าลงมา อาจพิจารณาแต่งตั้งเจ้าหน้าที่รักษาความปลอดภัยต่าง ๆ ขึ้นได้ตามความจำเป็น

3.3 ระดับบุคคล เจ้าหน้าที่ของรัฐทุกคน ไม่ว่าจะป็นเจ้าหน้าที่รักษาความปลอดภัยหรือไม่ก็ตาม จะต้องรับผิดชอบในการรักษาความปลอดภัยต่อหน่วยงานของรัฐที่ตนสังกัด ตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยการรักษาความปลอดภัยแห่งชาติ พ.ศ.2552 และตามภารกิจหรือหน้าที่ที่ได้รับมอบหมาย โดยมีจิตสำนึกในการรักษาความปลอดภัยอยู่ตลอดเวลา

4. หลักการประสานงาน (Coordination)

เพื่อให้งานด้านการรักษาความปลอดภัย ที่มีส่วนราชการหรือเจ้าหน้าที่หลายฝ่ายรับผิดชอบ หรือปฏิบัติร่วมกันหรือเกี่ยวข้องกัน สามารถดำเนินไปได้อย่างสอดคล้องกันทุกระดับ และมีประสิทธิภาพ ส่วนราชการและ/หรือบุคคลที่เกี่ยวข้องจำเป็นต้องประสานการปฏิบัติ รวมทั้งประสานมาตรการที่ใช้อยู่ตลอดเวลา กล่าวคือ

4.1 มีการประสานงาน ระหว่างองค์การรักษาความปลอดภัยฝ่ายพลเรือน องค์การรักษาความปลอดภัยฝ่ายทหาร และองค์การรักษาความปลอดภัยฝ่ายตำรวจ

4.2 มีการประสานงาน ระหว่างองค์การรักษาความปลอดภัยกับส่วนราชการต่าง ๆ

4.3 มีการประสานงาน ในด้านการรักษาความปลอดภัยระหว่างส่วนราชการต่าง ๆ ในเรื่องที่เกี่ยวข้องซึ่งกันและกัน หรือในภารกิจที่ต้องรับผิดชอบร่วมกัน

4.4 มีการประสานงาน ระหว่างเจ้าหน้าที่ควบคุมการรักษาความปลอดภัยกับเจ้าหน้าที่อื่น ๆ ในส่วนราชการเดียวกัน

4.5 มีการประสานมาตรการ โดยคำนึงถึงภัยคุกคามหลายด้านประกอบกัน เช่น ในการรักษาความปลอดภัยเกี่ยวกับสถานที่ จะต้องคำนึงถึงภัยคุกคามหลายอย่าง ทั้งภัยคุกคามตามธรรมชาติ และภัยคุกคามที่เกิดจากการกระทำของมนุษย์ทั้งทางลับและเปิดเผย

4.6 มีการประสานมาตรการในทางป้องกัน และในทางปราบปรามประกอบกัน

4.7 มีการประสานมาตรการและช่องทางติดต่อสื่อสาร ในการกำหนดแผนปฏิบัติ

5. หลักการอ่อนตัว (Flexibility)

การใช้มาตรการการรักษาความปลอดภัย ย่อมมีปัจจัยหลายอย่างเข้ามาเกี่ยวข้อง เช่น กำลังคนที่ปฏิบัติงาน เครื่องมือเครื่องใช้ สิ่งอำนวยความสะดวก สภาพแวดล้อม ฯลฯ ซึ่งปัจจัยเหล่านี้ แต่ละส่วนราชการมีความพร้อมไม่เท่าเทียมกัน ทำให้ไม่สามารถปฏิบัติตามระเบียบได้ โดยครบถ้วน อย่างไรก็ตาม เมื่อเกิดปัญหาอุปสรรคและข้อบกพร่องในการปฏิบัติ ตามระเบียบการรักษาความปลอดภัย จะต้องศึกษาและทำความเข้าใจหลักการต่าง ๆ อย่างถี่ถ้วน และปฏิบัติงานโดยยึดถือหลักการดังกล่าว รวมทั้งรู้จักประยุกต์วิธีปฏิบัติในรายละเอียด ให้เหมาะสมกับสภาพแวดล้อม ตลอดจนสถานการณ์ที่เผชิญหน้าอยู่ ย่อมจะสามารถแก้ปัญหาอุปสรรคและข้อบกพร่อง ทำให้การรักษาความปลอดภัยได้ผลสมบูรณ์ ตามความมุ่งหมายของหน่วยงานของรัฐนั้น ๆ ได้

5.1 มาตรการการรักษาความปลอดภัยที่นำมาใช้ จะต้องพิจารณาถึงความสมดุลระหว่างมาตรการในการรักษาความปลอดภัย กับประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของแต่ละหน่วยงานด้วย เพราะการวางมาตรการเข้มงวดเกินสมควร ย่อมกลายเป็นอุปสรรคขัดขวางการปฏิบัติภารกิจของหน่วยงานของรัฐนั้นได้ แต่ก็มิได้หมายความว่า จะยอมปล่อยให้มาตรการ การรักษาความปลอดภัยหละหลวมหรือละเลยต่อการปฏิบัติ อันจะเป็นช่องทางให้เกิดจุดอ่อนในการรักษาความปลอดภัยขึ้นได้

5.2 การใช้มาตรการ ควรให้สอดคล้องกับลำดับความสำคัญของแต่ละหน่วยงานของรัฐ และความสำคัญของแต่ละเป้าหมายในหน่วยงาน

5.3 การวางมาตรการการรักษาความปลอดภัย ควรดัดแปลงให้เหมาะสมกับสถานการณ์และสภาพแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลงไป แต่จะต้องให้เป็นตามระเบียบแบบแผนและหลักวิชา มิใช่ปรับเปลี่ยนโดยพลการ และต้องเป็นการปรับเปลี่ยนในรายละเอียด มิใช่เปลี่ยนในหลักการ

6. หลักความจำเป็น (Necessity)

6.1 คือการจำกัดให้ทราบเท่าที่จำเป็น ซึ่งหมายถึงการให้สิทธิเข้าถึงสิ่งที่เป็นความลับของทางราชการแก่บุคคลผู้ที่จำเป็นต้องทราบ เพื่อให้สามารถปฏิบัติภารกิจให้ลุล่วงไปได้

6.2 ผู้ไม่มีหน้าที่หรือมิได้รับคำสั่งหรือมิได้รับการมอบหมายที่ถูกต้อง จะอ้างฐานะตำแหน่งหรืออิทธิพลใด ๆ เพื่อเข้าถึงความลับของทางราชการมิได้เป็นอันขาด

7. หลักการลดอันตราย (Reduced Risk)

7.1 หมายถึงการโยกย้ายข้าราชการหรือบุคคล ที่มีพฤติกรรมอันเป็นภัยหรือไม่น่าไว้วางใจ ออกจากตำแหน่งหน้าที่ที่สำคัญโดยเร็ว เพราะถ้าให้คงอยู่ในหน้าที่ต่อไป อาจก่อให้เกิดความเสียหายหรือเสี่ยงต่อการรักษาความปลอดภัย

7.2 การกำจัดข้อบกพร่องหรือสิ่งที่ล่อแหลม หรืออาจก่อให้เกิดอันตราย หรือความเสียหายแก่มาตรการการรักษาความปลอดภัยให้หมดสิ้นไป

8. หลักประสิทธิภาพ (Efficiency)

8.1 หมายถึงความพยายามที่จะดำรงไว้ ซึ่งประสิทธิภาพของมาตรการรักษาความปลอดภัยทั้งปวง ให้อยู่ในลักษณะถาวรและสม่ำเสมอด้วยการอบรม ตลอดจนการปลูกฝังหรือกระตุ้นจิตสำนึกในการรักษาความปลอดภัยอยู่ตลอดเวลา หากสามารถปลูกฝังบุคคลทุกคนในส่วนราชการให้มีจิตสำนึกในเรื่องการรักษาความปลอดภัยได้ ย่อมเป็นความสำเร็จอย่างสูง

8.2 จะต้องอบรมชี้แจงเกี่ยวกับระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยการรักษาความปลอดภัยแห่งชาติ พ.ศ.2552 แก่บุคคลทุกคนที่มีหน้าที่ได้ทราบ หรือได้ดำเนินการหรือได้เก็บรักษา สิ่งที่เป็นความลับของทางราชการให้เข้าใจและปฏิบัติตามระเบียบ โดยเคร่งครัด โดยชี้ให้เห็นถึงความจำเป็นของการรักษาความปลอดภัย และจะต้องจัดให้มีการอบรมเพิ่มเติมตามความเหมาะสม

9. กฎที่พึงระลึกในการรักษาความปลอดภัย (Security Consideration)

9.1 ไม่มีมาตรการรักษาความปลอดภัยใด ๆ ที่จะมีประสิทธิภาพอันถาวรและประจักษ์ผลได้โดยครบถ้วนจากความพยายามของฝ่ายตรงข้าม เพราะการรักษาความปลอดภัยเป็นมาตรการเชิงรับ แต่ความพยายามของฝ่ายตรงข้ามเป็นมาตรการเชิงรุก

9.2 การกำหนดมาตรการป้องกันแต่เพียงประการเดียว ไม่อาจเพียงพอที่จะประกันได้ว่า สิ่งที่เป็นความลับของทางราชการจะมีความปลอดภัยโดยสิ้นเชิง หากการวางมาตรการพิทักษ์รักษามีได้กระทำควบคู่กับมาตรการอื่น ๆ ด้วย

9.3 ความเข้มแข็งของมาตรการรักษาความปลอดภัยใด ๆ พิจารณาได้จากจุดอ่อนที่สุดของมาตรการนั่นเอง การรักษาความปลอดภัยที่ดีจะต้องมีจุดอ่อนน้อยที่สุด

9.4 มาตรการรักษาความปลอดภัยทั้งปวง จะต้องได้รับการสอดส่องดูแลและตรวจสอบอยู่เสมอ การสอดส่องเป็นประจำจะทำให้สามารถตรวจพบจุดอ่อนอยู่ที่ใด และควรแก้ไขอย่างไร

9.5 มาตรการรักษาความปลอดภัย จะต้องสอดคล้องกับความต้องการทางธุรการ และการดำเนินภารกิจประจำของส่วนราชการอื่น ๆ ด้วย และไม่ใช่อุปสรรคต่อการบริหารงาน

9.6 การรักษาความปลอดภัยจะมีประสิทธิผลเพิ่มขึ้น ก็ต่อเมื่อมีการประสานงาน และประสานการปฏิบัติ และชักช่อมกันระหว่างบรรดามาตรการทั้งหลาย ตั้งแต่ระยะวางแผน

9.7 สิ่งที่เป็นความลับของทางราชการที่มีผู้เข้าถึงมากเพียงใด ย่อมเสี่ยงต่อการรั่วไหลมากขึ้นเพียงนั้น

9.8 เจ้าหน้าที่รักษาความปลอดภัยจะต้องมีจิตสำนึกในการระแวดระวังอยู่ตลอดเวลา

9.9 การจำกัดให้ทราบเท่าที่จำเป็น เป็นหัวใจของการรักษาความปลอดภัย

ปัจจุบันมีกฎระเบียบที่เกี่ยวข้องกับการรักษาความปลอดภัย ประกาศใช้และถือปฏิบัติ อยู่หลายฉบับ ทั้งที่เป็นกฎระเบียบที่เกี่ยวข้องกับการรักษาความปลอดภัยโดยตรง และบางฉบับอาจมีความเกี่ยวข้องที่ต้องใช้ประกอบกัน ดังนี้

1. พระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสารของราชการ พ.ศ.2540
2. ระเบียบว่าด้วยการรักษาความลับของทางราชการ พ.ศ.2544
3. ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยการรักษาความปลอดภัยแห่งชาติ พ.ศ.2552
4. พระราชบัญญัติว่าด้วยการกระทำความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ พ.ศ.2550

พระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสารของราชการ พ.ศ.2540

พระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสารของราชการ พ.ศ.2540 เป็นกฎหมายที่เสริมสร้างรากฐานของระบอบประชาธิปไตย เปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการบริหารราชการแผ่นดิน (Participatory Democracy) โดยวัตถุประสงค์หลักมีขึ้นเพื่อรองรับ “สิทธิใ้รู้” (right to know) ของประชาชน ประกาศใช้ในราชกิจจานุเบกษาเมื่อวันที่ 10 กันยายน 2540 กำหนดหลักการรองรับสิทธิใ้รู้ ให้ประชาชนทุกคนเข้าถึงข้อมูลข่าวสารของราชการได้ โดยไม่ต้องเป็นผู้มีส่วนได้เสีย ทราบเท่าที่ข้อมูลข่าวสารนั้น ไม่เป็นข้อมูลข่าวสารลับของราชการ ตามหลักการ “เปิดเผยเป็นหลัก ปกปิดเป็นข้อยกเว้น” แต่ในทางปฏิบัติที่เป็นจริง ข้อมูลข่าวสารบางส่วนของทางราชการเป็นข้อมูลข่าวสารลับ เช่น ข้อมูลข่าวสารส่วนบุคคลที่หน่วยงานของรัฐจัดเก็บไว้ เพื่อมิให้บุคคลได้รับความเสียหาย พระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสารของราชการ พ.ศ.2540 จึงระบุให้หน่วยงาน ต้องดำเนินการบริหารจัดการระบบการรักษาความปลอดภัย ตามความเหมาะสมแก่ลักษณะของข้อมูลข่าวสาร เพื่อป้องกันมิให้มีการนำไปใช้ ให้เกิดผลเสียหายแก่เจ้าของข้อมูล รวมถึงการเปิดเผยโดยผู้ไม่มีส่วนเกี่ยวข้อง อันอาจสร้างผลกระทบต่อการบริหารราชการแผ่นดิน และผลประโยชน์ของชาติ เป็นที่มาอันสำคัญในการร่างและประกาศใช้ ระเบียบว่าด้วยการรักษาความลับของทางราชการ พ.ศ.2544

ระเบียบว่าด้วยการรักษาความลับของทางราชการ พ.ศ.2544

ความเป็นมา : ระเบียบว่าด้วยการรักษาความลับของทางราชการ พ.ศ.2544 ออกโดยอาศัยอำนาจแห่งพระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสารของราชการ พ.ศ.2540 มาตรา 16¹ และมาตรา 26วรรคห้า² อันเป็นกฎหมายที่มีบทบัญญัติบางประการ เกี่ยวกับการจำกัดสิทธิและเสรีภาพของบุคคลในการรับรู้ข้อมูลข่าวสารของราชการ ซึ่งมาตรา 29 และมาตรา 58 ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ.2540 ได้บัญญัติให้กระทำได้โดยอาศัยอำนาจของกฎหมาย คณะรัฐมนตรีจึงมีมติให้วางระเบียบ ว่าด้วยการรักษาความลับของทางราชการ พ.ศ.2544 ขึ้น โดยมีผลใช้บังคับแก่หน่วยงานของรัฐต่าง ๆ ตั้งแต่วันที่ 23 มิถุนายน 2544 เป็นต้นมา

วัตถุประสงค์ : เพื่อให้เจ้าหน้าที่หน่วยงานของรัฐ สามารถปฏิบัติตามพระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสารของราชการ พ.ศ.2540 ได้อย่างมีประสิทธิภาพ กล่าวคือ จะต้องจำแนกข้อมูลข่าวสารในครอบครองหรือควบคุมดูแล ออกเป็น 2 ประเภท ให้ชัดเจน คือ ข้อมูลข่าวสารทั่วไปที่สามารถเปิดเผยได้ กับข้อมูลข่าวสารที่มีคำสั่งไม่เปิดเผย (เป็นข้อมูลข่าวสารลับ) เพื่อที่จะปฏิบัติต่อข้อมูลข่าวสารแต่ละประเภทได้อย่างถูกต้อง ตามวิธีการที่กฎหมายหรือระเบียบกำหนดไว้ กล่าวคือ เป็นระเบียบภายในหน่วยงานของรัฐ เนื่องจากมีผลบังคับเฉพาะเจ้าหน้าที่ของรัฐเท่านั้น ไม่มีผลโดยตรงกับประชาชนแต่อย่างใด ด้วยเหตุนี้ หน่วยงานของรัฐไม่สามารถจะปฏิเสธการเปิดเผยข้อมูลข่าวสาร โดยให้เหตุผลว่า เป็นข้อมูลข่าวสารลับตามระเบียบว่าด้วยการรักษาความลับของทางราชการ พ.ศ.2544 เพราะการปฏิเสธดังกล่าวไม่ชอบด้วยกฎหมาย แต่หากจะปฏิเสธ จะต้องอาศัยเหตุผลตามมาตรา 14 และมาตรา 15 ของพระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสารของราชการ พ.ศ.2540 เท่านั้น จึงจะมีผลทางกฎหมาย ในการใช้ดุลพินิจที่จะเปิดเผยหรือไม่เปิดเผย ข้อมูลข่าวสารในครอบครองมีสภาพเป็นอนุบัญญัติของพระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสารของราชการ พ.ศ.2540 ซึ่งหลักการในการตราระเบียบว่าด้วยการรักษาความลับของทางราชการ พ.ศ.2544 มีสาระสำคัญดังนี้

1. กำหนดชั้นความลับเป็น 3 ชั้น คือ ลับที่สุด ลับมาก และลับ

¹ มาตรา 16 (หมวด 2 ข้อมูลข่าวสารที่ไม่ต้องเปิดเผย) “เพื่อให้เกิดความชัดเจนในทางปฏิบัติว่า ข้อมูลข่าวสารของราชการจะเปิดเผยต่อบุคคลใดได้หรือไม่ ภายใต้งานเช่นใดและสมควรมีวิธีการอย่างไรให้รู้ไหล ให้หน่วยงานของรัฐกำหนดวิธีคุ้มครองข้อมูลข่าวสารนั้น ทั้งนี้ ตามระเบียบที่คณะรัฐมนตรีกำหนด ว่าด้วยการรักษาความลับของทางราชการ”

² มาตรา 26 (หมวด 4 เอกสารประวัติศาสตร์) “ข้อมูลข่าวสารของราชการที่หน่วยงานของรัฐไม่ประสงค์จะเก็บรักษา หรือมีอายุครบกำหนดตามวรรคสอง นับแต่วันที่เสร็จสิ้นการจัดให้มีข้อมูลข่าวสารนั้น ให้หน่วยงานของรัฐส่งมอบให้แก่หอจดหมายเหตุแห่งชาติ กรมศิลปากร หรือหน่วยงานอื่นของรัฐ ตามที่กำหนดในพระราชกฤษฎีกา เพื่อคัดเลือกไว้ให้ประชาชนศึกษาค้นคว้า กำหนดเวลาต้องส่งข้อมูลข่าวสารของราชการตามวรรคหนึ่งให้แยกตามประเภทดังนี้ (1) ข้อมูลข่าวสารของราชการตามมาตรา 14 เมื่อครบเจ็ดสิบห้าปี (2) ข้อมูลข่าวสารของราชการตามมาตรา 15 เมื่อครบยี่สิบปี..... ฯลฯ (วรรคห้า) บทบัญญัติตามมาตรา นี้ มิให้ใช้บังคับกับข้อมูลข่าวสารของราชการ ตามที่คณะรัฐมนตรีหรือระเบียบกำหนดให้หน่วยงานของรัฐ หรือเจ้าหน้าที่ของรัฐ จะต้องทำลายหรืออาจทำลายได้โดยไม่ต้องเก็บรักษา”

2. งบประมาณขององค์การรักษาความปลอดภัยตามระเบียบนี้ ได้แก่ สำนักข่าวกรองแห่งชาติ มีฐานะเป็นองค์การรักษาความปลอดภัยฝ่ายพลเรือน และศูนย์รักษาความปลอดภัยกองบัญชาการกองทัพไทย มีฐานะเป็นองค์การรักษาความปลอดภัยฝ่ายทหาร โดยกำหนดให้มีหน้าที่ให้คำแนะนำทางเทคนิคการรักษาความลับแก่หน่วยงานต่าง ๆ

3. เน้นความรับผิดชอบของหัวหน้าหน่วยงานของรัฐ ในการวางมาตรการรักษาความลับ และในกรณีจำเป็นอาจกำหนดมาตรการที่แตกต่างไปจากระเบียบนี้ได้ ถ้ามาตรการนั้นมีประสิทธิภาพเทียบเท่ากันหรือดีกว่า

4. กำหนดให้หัวหน้าหน่วยงานของรัฐมีอิสระในการกำหนดชั้นความลับ และสามารถที่จะมอบหมายหน้าที่ดังกล่าว ให้แก่ผู้ได้บังคับบัญชาหรือราชการส่วนภูมิภาค ได้ตามความจำเป็น เพื่อให้สอดคล้องกับหลักการเรื่องความรับผิดชอบของหน่วยงาน

5. เจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องสามารถกำหนดชั้นความลับเป็นการชั่วคราวได้ และผู้บังคับบัญชาสามารถที่จะปรับชั้นความลับได้ตามความเหมาะสมในภายหลัง

6. กำหนดระบบการทะเบียนข้อมูลข่าวสารลับ โดยให้หัวหน้าหน่วยงานของรัฐเป็นผู้รับผิดชอบให้มีทะเบียนเกี่ยวกับข้อมูลข่าวสารลับ โดยแยกเป็น 3 ทะเบียน คือ ทะเบียนรับทะเบียนส่ง และทะเบียนควบคุมข้อมูลข่าวสารลับ กำหนดแบบทะเบียนให้ง่ายและสะดวกต่อการปฏิบัติงาน การดำเนินการต่าง ๆ ทุกขั้นตอนของข้อมูลข่าวสารลับ จะปรากฏในทะเบียนควบคุมข้อมูลข่าวสารลับ รวมทั้งข้อมูลข่าวสารลับที่จัดทำขึ้นใช้ภายในหน่วยงาน แต่ไม่ได้ส่งออกนอกบริเวณหน่วยงานของรัฐด้วย ซึ่งจะทำให้ผู้ควบคุมดูแลงานทะเบียน ทราบถึงการปฏิบัติได้ง่าย กำหนดให้มีการตรวจสอบความถูกต้องในการปฏิบัติตามระเบียบ และการมีอยู่ของข้อมูลข่าวสารลับที่มีอยู่ในทะเบียนข้อมูลข่าวสารลับทุก 6 เดือน ส่วนการจัดทำ การสำเนา การแปล การโอน การส่งและการรับ การเก็บรักษา การยืม การทำลาย การปฏิบัติในเวลาฉุกเฉิน การสูญหาย ได้ยึดแนวทางปฏิบัติตามระเบียบว่าด้วยการรักษาความปลอดภัยแห่งชาติ พ.ศ.2517 เป็นหลัก แต่แก้ไขถ้อยคำให้เข้าใจง่ายและมีแนวปฏิบัติให้ง่ายขึ้น

7. หน่วยงานของรัฐต้องจำแนกข้อมูลข่าวสารให้ชัดเจนว่า ข้อมูลข่าวสารใดเปิดเผยได้ หรือเปิดเผยไม่ได้ เพื่อให้สอดคล้องกับพระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสารของราชการ พ.ศ.2540 และให้หัวหน้าหน่วยงานของรัฐ เป็นผู้รับผิดชอบกำหนดชั้นความลับของข้อมูลข่าวสารลับให้เหมาะสม ในกรณีที่ข้อมูลข่าวสารใดไม่มีเครื่องหมายแสดงชั้นความลับไว้ เจ้าหน้าที่ของรัฐที่เกี่ยวข้องกับข้อมูลข่าวสาร สามารถเปิดเผยข้อมูลข่าวสารนั้นได้ทันที เว้นแต่เจ้าหน้าที่ผู้นั้น ได้รับความรู้หรือควรจะรู้ว่า ข้อมูลข่าวสารที่ไม่มีเครื่องหมายกำกับนั้น แท้จริงได้มีการกำหนดชั้นความลับไว้แล้ว

8. กำหนดบทเฉพาะกาลแก้ไขปัญหายุ่ยกที่เกิดขึ้น ดังนี้

8.1 ให้หน่วยงานของรัฐที่เป็นเจ้าของเรื่อง พิจารณากำหนดชั้นความลับของข้อมูลข่าวสารที่ได้จัดทำเกินกว่า 20 ปี โดยให้กำหนดชั้นความลับใหม่เป็นรายชั้น และแจ้งให้เจ้าหน้าที่หรือหน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้อง ทราบถึงการกำหนดให้เป็นข้อมูลข่าวสารลับต่อไป ทั้งนี้ ให้ดำเนินการให้แล้วเสร็จภายใน 6 เดือน หากพ้นกำหนด 6 เดือนไปแล้ว ให้ถือว่ามีการยกเลิกชั้นความลับแล้ว และเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องสามารถเปิดเผยข้อมูลข่าวสารนั้นได้

8.2 ให้หน่วยงานของรัฐตรวจสอบ และกำหนดชั้นความลับของข้อมูลข่าวสารที่จัดทำขึ้นภายใน 20 ปี ให้แล้วเสร็จภายใน 6 เดือน ถ้าพ้นกำหนดแล้ว ยังไม่มีการกำหนดชั้นความลับ เจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องสามารถเปิดเผยข้อมูลข่าวสารนั้นได้

8.3 การดำเนินการตามข้อ 8.1 และข้อ 8.2 หน่วยงานของรัฐมีเหตุจำเป็น ไม่อาจดำเนินการให้แล้วเสร็จภายในระยะเวลา 6 เดือน หน่วยงานของรัฐอาจขอขยายระยะเวลาในการดำเนินการ ต่อคณะกรรมการข้อมูลข่าวสารของราชการได้

ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยการรักษาความปลอดภัยแห่งชาติ พ.ศ.2552

ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยการรักษาความปลอดภัยแห่งชาติ พ.ศ.2552 ลงประกาศในราชกิจจานุเบกษาเมื่อวันที่ 13 มีนาคม 2552 และมีผลบังคับใช้แทนระเบียบว่าด้วยการรักษาความปลอดภัยแห่งชาติ พ.ศ.2517 ตั้งแต่วันที่ 11 มิถุนายน 2552 เนื่องจากระเบียบว่าด้วยการรักษาความปลอดภัยแห่งชาติ พ.ศ.2517 บังคับใช้มาเป็นเวลานาน บทบัญญัติบางเรื่องอาจไม่สอดคล้องกับสถานการณ์ปัจจุบัน ประกอบกับการรักษาความปลอดภัยเกี่ยวกับข้อมูลข่าวสารลับ เพื่อป้องกันข้อมูลข่าวสารลับของทางราชการมิให้รั่วไหล ได้กำหนดให้ปฏิบัติตามระเบียบว่าด้วยการรักษาความลับของทางราชการ พ.ศ.2544

ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยการรักษาความปลอดภัยแห่งชาติ พ.ศ.2552 กำหนดขึ้นเพื่อเป็นแนวทางการปฏิบัติ เกี่ยวกับการรักษาความปลอดภัยแก่หน่วยงานของรัฐ ให้เป็นไปในแนวทางเดียวกัน โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อ

1. ให้มีความรู้ความเข้าใจในเรื่องการรักษาความปลอดภัย และเห็นถึงความจำเป็นที่ต้องกำหนดมาตรการการรักษาความปลอดภัย

2. ดำเนินการและถือปฏิบัติ ตามระเบียบเกี่ยวกับการรักษาความปลอดภัยที่กำหนดไว้ ทั้งนี้รวมถึงการปรับแนวทางปฏิบัติให้เหมาะสมกับความสำคัญ หน้าที่ความรับผิดชอบ สถานการณ์ สภาพแวดล้อม และงบประมาณของหน่วยงานของรัฐนั้น ๆ

3. ควบคุม กำกับ และดูแลมาตรการการรักษาความปลอดภัย ตลอดจนทบทวนปรับปรุงให้เหมาะสมกับสถานการณ์อย่างมีประสิทธิภาพอยู่เสมอ เพื่อหยุดยั้งภัยอันตรายหรือบรรเทาความเสียหายที่จะเกิดขึ้นต่อชีวิตและทรัพย์สินภายในหน่วยงานของรัฐได้

ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยการรักษาความปลอดภัยแห่งชาติ พ.ศ.2552 กำหนดให้มีการดำเนินการการรักษาความปลอดภัยเกี่ยวกับบุคคล การรักษาความปลอดภัยเกี่ยวกับสถานที่ การรักษาความปลอดภัยในการประชุมลับ และการดำเนินการเมื่อเกิดเหตุละเมิดการรักษาความปลอดภัย โดยที่ระเบียบได้กำหนดให้มีคณะกรรมการนโยบายรักษาความปลอดภัยแห่งชาติ จำนวน 24 คน มีรัฐมนตรีที่นายกรัฐมนตรีมอบหมาย เป็นประธานกรรมการ และเลขาธิการสภาความมั่นคงแห่งชาติ เป็นกรรมการและเลขานุการ โดยมีผู้อำนวยการสำนักข่าวกรองแห่งชาติ ผู้บัญชาการศูนย์รักษาความปลอดภัย และผู้บัญชาการตำรวจสันติบาล เป็นกรรมการและผู้ช่วยเลขานุการ (ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยการรักษาความปลอดภัยแห่งชาติ ฉบับที่ 2 พ.ศ.2554, หน้า 1-2)

การรักษาความปลอดภัยเกี่ยวกับบุคคล

การรักษาความปลอดภัยเกี่ยวกับบุคคล เป็นมาตรการที่กำหนดขึ้นสำหรับใช้ปฏิบัติต่อผู้ที่อยู่ระหว่างรอบรรจุ หรือแต่งตั้งเป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐ หรือผู้ที่คาดว่าจะได้รับความไว้วางใจให้เข้าถึงสิ่งที่เป็นความลับของทางราชการ หรือให้ปฏิบัติหน้าที่ราชการที่สำคัญ เพื่อเลือกเฟ้นและตรวจสอบให้ได้ผู้ที่มีคุณสมบัติเหมาะสม ให้เป็นที่เชื่อแน่ว่าต้องเป็นผู้ที่ไม่เป็นภัยต่อความมั่นคงและผลประโยชน์แห่งรัฐ

หัวหน้าหน่วยงานของรัฐต้องจัดให้มีการปฏิบัติ หรือมอบหมายให้มีการปฏิบัติตามมาตรฐานการรักษาความปลอดภัยเกี่ยวกับบุคคล ดังนี้

1. ดำเนินการตรวจสอบประวัติและพฤติกรรมบุคคล

- 1.1 ผู้ที่อยู่ระหว่างรอบรรจุหรือแต่งตั้งเป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐ
- 1.2 ผู้ที่เป็นลูกจ้างทดลองปฏิบัติงาน หรือฝึกงานก่อนบรรจุเข้าปฏิบัติงาน
- 1.3 เจ้าหน้าที่ของรัฐที่ยังไม่เคยผ่านการตรวจสอบประวัติและพฤติกรรม และผู้ที่ขอกลับเข้ารับราชการใหม่
- 1.4 เจ้าหน้าที่ของรัฐ หรือบุคคลที่ได้รับมอบหมายให้ปฏิบัติงานในหน้าที่ หรือตำแหน่งสำคัญของหน่วยงาน หรือเกี่ยวข้องกับสิ่งที่เป็นความลับของทางราชการ ทรัพย์สินมีค่าของแผ่นดิน
- 1.5 ผู้ได้รับทุนการศึกษาทั้งในประเทศหรือต่างประเทศแล้ว มีข้อผูกพันให้เข้าปฏิบัติงานให้แก่หน่วยงานของรัฐเมื่อสำเร็จการศึกษา

1.6 บุคคลภายนอกที่เข้ามาปฏิบัติงานให้หน่วยงานของรัฐ

1.7 กรณีตรวจพบบุคคล ที่มีพฤติกรรมหรือปรากฏข่าวสารที่น่าจะเป็นภัย ต่อความมั่นคงและผลประโยชน์แห่งรัฐ หรือบุคคลที่เกี่ยวข้องกับชั้นความลับของทางราชการ หัวหน้าหน่วยงานของรัฐอาจขอให้องค์การรักษาความปลอดภัยตรวจสอบเพิ่มเติมได้

2. หน่วยงานของรัฐ ต้องจัดให้มีการรับรองความไว้วางใจบุคคล ที่จะเข้าถึงสิ่งที่เป็นความลับของทางราชการ โดยมีคำสั่งแต่งตั้งเป็นลายลักษณ์อักษร และต้องผ่านการตรวจสอบประวัติและพฤติกรรม

3. เจ้าหน้าที่ควบคุมการรักษาความปลอดภัยหน่วยงานของรัฐ ต้องบันทึกชื่อบุคคลที่ได้รับการรับรองความไว้วางใจไว้ในทะเบียนความไว้วางใจของหน่วยงาน

4. หัวหน้าหน่วยงานของรัฐ ต้องจัดให้มีการอบรมชี้แจงเกี่ยวกับระเบียบการรักษาความปลอดภัยแก่บุคคล ที่ได้รับการบรรจุใหม่ ผู้ที่ไม่เคยได้รับการอบรม หรือผู้ที่ได้รับมอบหมายให้ปฏิบัติหน้าที่เกี่ยวกับความลับของทางราชการ รวมถึงการให้ความรู้ในวิทยาการด้านต่าง ๆ และต้องอบรมทบทวนตามระยะเวลาที่เหมาะสม เพื่อกระตุ้นจิตสำนึกและวินัยในด้านการรักษาความปลอดภัย

บุคคลเป็นปัจจัยสำคัญที่สุด ในการปฏิบัติตามมาตรการรักษาความปลอดภัยทุกด้าน ให้สำเร็จและมีประสิทธิภาพ อย่างไรก็ตาม บุคคลอาจเป็นต้นเหตุที่ก่อให้เกิดความเสียหาย ต่อระบบการรักษาความปลอดภัยได้เช่นกัน ดังนั้นการรักษาความปลอดภัยเกี่ยวกับบุคคลจึงกำหนดขึ้น เพื่อคัดกรอง ตรวจสอบบุคคลที่จะเข้าปฏิบัติงานให้กับหน่วยงานของรัฐ เพื่อให้ได้ผู้ที่มีคุณสมบัติเหมาะสม และมีความประพฤติที่ไม่เสียหาย หรือเป็นภัยต่อความมั่นคงและผลประโยชน์แห่งรัฐ

1. การตรวจสอบประวัติและพฤติกรรมบุคคล บุคคลที่ต้องได้รับการตรวจสอบประวัติและพฤติกรรม คือ ผู้ที่ได้รับการบรรจุเป็นเจ้าหน้าที่ใหม่ของรัฐ เจ้าหน้าที่ของรัฐที่ยังไม่เคยผ่านการตรวจสอบประวัติและพฤติกรรม ผู้ที่ขอลับเข้ารับราชการใหม่ ผู้ที่ได้รับทุนการศึกษาของหน่วยงานของรัฐ ที่มีข้อผูกพันว่าจะได้รับการบรรจุเข้าทำงานในหน่วยงานของรัฐนั้น ๆ บุคคลที่ได้รับมอบหมายให้ปฏิบัติงานในหน่วยงานของรัฐ เช่น พนักงานที่จัดจ้างจากบริษัทภายนอก บุคคลที่ได้รับการแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งสำคัญ ตามความเหมาะสมของภารกิจในหน่วยงานของรัฐ บุคคลที่มีพฤติกรรมหรือปรากฏข่าวสาร หรือติดต่อกับบุคคลหรือองค์กรที่อาจเป็นภัยต่อความมั่นคงของประเทศ เจ้าหน้าที่ของรัฐที่เข้าถึงเรื่องลับที่สุด ลับมาก หรือการรหัส โดยหน่วยงานของรัฐนั้น ๆ ดำเนินการตรวจสอบเองได้ โดยขอคำแนะนำจากองค์การรักษาความปลอดภัย เพื่อให้ได้บุคคลที่มีคุณสมบัติครบถ้วน ตรงตามวัตถุประสงค์ของหน่วยงาน และตามกฎหมายหรือระเบียบข้อบังคับ สำหรับแนวทางการตรวจสอบประวัติและพฤติกรรมบุคคล มีดังนี้

1.1 การตรวจสอบเบื้องต้น

1.1.1 ตรวจสอบบุคคลที่อยู่ระหว่างรอบรรจุหรือแต่งตั้ง เป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐ ผู้ที่เป็นลูกจ้างทดลองปฏิบัติงาน หรือฝึกงานก่อนบรรจุเข้าปฏิบัติงาน เจ้าหน้าที่ของรัฐที่ยังไม่เคยผ่านการตรวจสอบประวัติและพฤติกรรม ผู้ที่พ้นจากภารกิจ หรือตำแหน่งหน้าที่แล้ว แต่ต้องกลับเข้าทำงานที่เกี่ยวข้องกับชั้นความลับของทางราชการ ผู้ที่ขอกลับเข้ารับราชการใหม่เจ้าหน้าที่ของรัฐ หรือบุคคลที่ได้รับมอบหมายให้ปฏิบัติงานในหน้าที่ หรือตำแหน่งสำคัญของหน่วยงาน หรือเกี่ยวข้องกับสิ่งที่เป็นความลับของทางราชการ หรือทรัพย์สินมีค่าของแผ่นดิน ผู้ได้รับทุนการศึกษาทั้งในประเทศหรือต่างประเทศ แล้วมีข้อผูกพันให้เข้าปฏิบัติงานให้แก่หน่วยงานของรัฐ เมื่อสำเร็จการศึกษา และบุคคลภายนอกที่เข้ามาปฏิบัติงานให้หน่วยงานของรัฐ

1.1.2 วิธีการตรวจสอบเบื้องต้น ให้มีการปฏิบัติดังนี้

1.1.2.1 จัดพิมพ์รายชื่อบุคคลที่จะต้องตรวจสอบ หมายเลขบัตรประจำตัวประชาชน วันเดือนปีเกิด ที่อยู่ ชื่อ-สกุลของบิดา/มารดา ส่งกองทะเบียนประวัติอาชญากร สำนักงานตำรวจแห่งชาติ เพื่อตรวจสอบข้อมูลด้านอาชญากรรม

1.1.2.2 ให้บุคคลที่จะต้องตรวจสอบ ไปพิมพ์ลายนิ้วมือที่สถานีตำรวจ ท้องที่ที่บุคคลผู้นั้นมีภูมิลำเนาอยู่ การจัดพิมพ์ลายนิ้วมือนั้น เพื่อส่งให้สำนักงานตำรวจแห่งชาติ ดำเนินการตรวจสอบประวัติอาชญากรรม และพฤติกรรมอื่นที่สถานีตำรวจท้องที่นั้น ๆ บันทึกเก็บไว้

1.1.2.3 หน่วยงานของรัฐให้ผู้ถูกตรวจสอบกรอกแบบประวัติบุคคล ให้ครบถ้วน และอยู่ภายใต้การดูแลของเจ้าหน้าที่ควบคุมการรักษาความปลอดภัย ประจำหน่วยงานของรัฐหรือเจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบ จัดส่งให้ห้องปฏิบัติการรักษาความปลอดภัยเพื่อตรวจสอบข้อมูลด้านความมั่นคง

1.2 การตรวจสอบโดยละเอียด

1.2.1 การตรวจสอบบุคคลที่จะเข้าถึงสิ่งที่เป็นความลับของทางราชการ ชั้นลับที่สุด ลับมาก หรือ การรหัส บุคคลที่มีพฤติกรรม หรือปรากฏข่าวสาร หรือติดต่อกับบุคคล หรือองค์การทั้งภายในและภายนอกประเทศ ที่จะเป็นภัย หรือเสี่ยงต่อความมั่นคงและผลประโยชน์แห่งรัฐ บุคคลที่จะได้รับมอบหมายให้ทำหน้าที่ หรือแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งสำคัญในหน่วยงานของรัฐ ต้องได้รับการตรวจสอบโดยละเอียด

1.2.2 วิธีการตรวจสอบโดยละเอียด

1.2.2.1 ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กำหนด ในประกาศสำนักนายกรัฐมนตรี

1.2.2.2 การตรวจสอบโดยละเอียด อาจขอให้องค์การรักษาความปลอดภัย
ดำเนินการให้ โดยปฏิบัติตามหลักเกณฑ์ที่องค์การรักษาความปลอดภัยกำหนด

1.2.2.3 กรณีขอให้องค์การรักษาความปลอดภัยตรวจสอบประวัติและ
พฤติกรรมบุคคล ให้หน่วยงานของรัฐส่งหนังสือพร้อมแบบประวัติบุคคล ของบุคคลที่จะต้อง
ตรวจสอบโดยระบุวัตถุประสงค์ในการตรวจสอบ ในกรณีที่เคยผ่านการตรวจสอบประวัติและ
พฤติกรรมมาแล้ว ให้ระบุชื่อหน่วยงานที่เคยดำเนินการตรวจสอบประวัติและพฤติกรรมด้วย

1.3 ในระหว่างที่รอฟังผลการตรวจสอบประวัติและพฤติกรรมบุคคล ถ้าจำเป็นต้อง
รีบบรรจุหรือจ้างบุคคลเข้าปฏิบัติงาน ก็ให้บรรจุหรือจ้างก่อนได้ โดยมีเงื่อนไขว่า ถ้าผลการ
ตรวจสอบปรากฏว่า ผู้นั้นมีความประพฤติหรือมีประวัติและพฤติกรรมไม่เหมาะสม ให้หน่วยงาน
ของรัฐสั่งเลิกบรรจุหรือเลิกจ้างได้

1.4 ถึงแม้ว่าหัวหน้าหน่วยงานของรัฐ จัดให้มีการตรวจสอบประวัติและพฤติกรรม
ของผู้ได้บังคับบัญชาแล้วนั้น เพื่อให้การรักษาความปลอดภัยมีประสิทธิภาพอยู่เสมอ หากพบว่า
เจ้าหน้าที่ของรัฐผู้ใด มีพฤติกรรมที่น่าสงสัย หรือมีการกระทำ อันก่อให้เกิดความไม่ไว้วางใจ
ซึ่งอาจเป็นภัยต่อความมั่นคงและผลประโยชน์แห่งรัฐ ให้ย้ายผู้นั้น ออกจากตำแหน่งหน้าที่นั้น
โดยเร็วและพิจารณาดำเนินการต่อไป โดยให้รายงานองค์การรักษาความปลอดภัยทราบ หรือขอให้
ตรวจสอบประวัติพฤติกรรมใหม่

2. การรับรองความไว้วางใจบุคคล เพื่อให้เข้าถึงสิ่งที่เป็นความลับของทางราชการ
หัวหน้าหน่วยงานของรัฐเป็นผู้พิจารณารับรองความไว้วางใจ ให้เจ้าหน้าที่ของรัฐ หรือบุคคลที่จะ
เข้าถึงสิ่งที่เป็นความลับของทางราชการ หรือปฏิบัติหน้าที่ที่สำคัญ โดยให้ปฏิบัติตามนี้

2.1 บุคคลที่ได้รับการรับรองความไว้วางใจ ต้องผ่านการตรวจสอบประวัติและ
พฤติกรรม โดยได้รับการอนุมัติจากหัวหน้าหน่วยงานของรัฐ และให้เจ้าหน้าที่ควบคุมการรักษา
ความปลอดภัยบันทึกในแบบการรับรองความไว้วางใจ

2.2 บุคคลใดที่ได้รับการรับรองความไว้วางใจ ต้องผ่านการอบรม หรือชี้แจงในเรื่อง
การรักษาความปลอดภัย เพื่อให้สามารถปฏิบัติหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายให้ถูกต้อง และมีจิตสำนึก
ในการรักษาความปลอดภัย

2.3 บุคคลที่ได้รับการไว้วางใจ จะต้องลงนามในบันทึกรับรองการรักษาความลับ
เมื่อเข้ารับตำแหน่งหน้าที่ และเมื่อพ้นตำแหน่งหน้าที่ให้ลงนามในบันทึกรับรองการรักษาความลับ
เพื่อสัญญาว่าจะรักษาความลับของทางราชการ และไม่นำไปเปิดเผยให้ผู้ไม่มีอำนาจหน้าที่เกี่ยวข้อง
ได้รับทราบ การรับรองความไว้วางใจบุคคลให้เข้าถึงความลับชั้นต่าง ๆ หรือหน้าที่สำคัญ ไม่มี
ข้อจำกัดในเรื่องตำแหน่ง ระดับ ยศ แต่อย่างไรก็ดี กรณีเกิดความจำเป็นหัวหน้าหน่วยงานของรัฐ

พิจารณาเห็นว่าบุคคลผู้นั้นมีความเหมาะสม โดยดำเนินกรรมวิธีการรับรองความไว้วางใจตามที่ระเบียบกำหนดไว้

2.4 เมื่อมีความจำเป็นเร่งด่วน หัวหน้าหน่วยงานของรัฐอาจรับรองความไว้วางใจบุคคล ก่อนทราบผลการตรวจสอบประวัติและพฤติกรรม ในกรณีดังนี้

2.4.1 บุคคลที่มีความจำเป็นต้องรีบบรรจุหรือว่าจ้าง

2.4.2 บุคคลปฏิบัติหน้าที่เฉพาะภารกิจเป็นการชั่วคราว ที่เกี่ยวกับความลับของทางราชการ

3. การทะเบียนความไว้วางใจ

เจ้าหน้าที่ควบคุมการรักษาความปลอดภัยหน่วยงานของรัฐ จะต้องลงทะเบียนความไว้วางใจ ของเจ้าหน้าที่ในหน่วยงานของตนที่ได้รับความไว้วางใจ โดยยึดถือใบรับรองความไว้วางใจ เป็นหลักฐาน และมีการตรวจสอบข้อมูลให้ถูกต้องตามความเป็นจริงอยู่เสมอ เมื่อพบบุคคลใดมีพฤติกรรมที่น่าสงสัย ต้องตรวจสอบประวัติและพฤติกรรม เพิ่มเติม หากปรากฏพฤติกรรมเป็นที่ไม่น่าไว้วางใจ ให้ยกเลิกหรือลดระดับความไว้วางใจ พร้อมบันทึกการเปลี่ยนแปลงในทะเบียนความไว้วางใจทุกครั้ง

กรณีที่พ้นจากตำแหน่งหรือหน้าที่ ที่เกี่ยวข้องกับสิ่งที่เป็นความลับของทางราชการ ในชั้นลับที่สุด ลับมาก และลับ ต้องคัดชื่อบุคคลนั้นออกจากทะเบียนความไว้วางใจด้วย และให้บุคคลนั้นส่งคืนข้อมูลข่าวสารและหลักฐานต่างๆ ในความลับที่มอบทั้งหมด และเจ้าหน้าที่ควบคุมการรักษาความปลอดภัยประจำหน่วยงานของรัฐ ต้องชี้แจงให้ทราบถึงความลับที่มอบในการรักษาความลับของทางราชการ พร้อมกับให้บุคคลนั้นลงลายมือชื่อ ในบันทึกรับรองการรักษาความลับเมื่อพ้นตำแหน่งหรือหน้าที่ไว้เป็นหลักฐาน

4. การอบรมเรื่องการรักษาความปลอดภัย การมีจิตสำนึกและวินัยในการรักษาความปลอดภัย มีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการรักษาความปลอดภัยในหน่วยงานของรัฐ ดังนั้นหน่วยงานของรัฐ จึงควรจัดให้มีการปฏิบัติดังนี้

4.1 หัวหน้าหน่วยงานของรัฐ ต้องจัดให้มีการอบรมชี้แจงระเบียบ เกี่ยวกับการรักษาความปลอดภัยแก่เจ้าหน้าที่ของรัฐ บุคคลที่จะปฏิบัติหน้าที่เกี่ยวข้องกับความลับของทางราชการ และบุคคลที่ต้องเข้ามาปฏิบัติงานในพื้นที่ควบคุม ให้มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับเรื่องการรักษาความปลอดภัย

4.2 ต้องมีการอบรม ทบทวนเกี่ยวกับการรักษาความปลอดภัย และเพิ่มเติมวิทยาการใหม่ตามห้วงเวลาที่เหมาะสม เพื่อกระตุ้นจิตสำนึกและวินัยในการรักษาความปลอดภัย

4.3 หน่วยงานของรัฐอาจประสานขอความร่วมมือ และคำแนะนำในการจัดอบรมให้ความรู้จากองค์การรักษความปลอดภัยได้

การรักษาความปลอดภัยเกี่ยวกับสถานที่

การรักษาความปลอดภัยเกี่ยวกับสถานที่ กำหนดขึ้นเพื่อพิทักษ์รักษาให้ความปลอดภัยแก่ที่สงวน อาคารและสถานที่ของหน่วยงานของรัฐ ตลอดจนวัสดุอุปกรณ์ เจ้าหน้าที่ของรัฐ และข้อมูลข่าวสารในอาคารสถานที่ดังกล่าว ให้พ้นจากการโจรกรรม การจารกรรม การก่อวินาศกรรม การก่อการร้าย หรือเหตุอื่นใด อันอาจทำให้เสียสมรรถภาพในการปฏิบัติการกิจของหน่วยงาน ซึ่งจะส่งผลให้เกิดความเสียหายต่อหน่วยงานของรัฐและการบริหารราชการแผ่นดิน

หน่วยงานของรัฐต้องดำเนินการสำรวจ ตรวจสอบ และจัดทำแผนการรักษาความปลอดภัยเกี่ยวกับสถานที่ การกำหนดมาตรการการรักษาความปลอดภัยเกี่ยวกับสถานที่ ให้ดำเนินการ ดังนี้

1. หน่วยงานของรัฐต้องกำหนดพื้นที่รักษาความปลอดภัยตามความเหมาะสม กำหนดขอบเขตที่แน่ชัดว่าพื้นที่ใดเป็นพื้นที่ควบคุมหรือพื้นที่หวงห้าม เพื่อควบคุมการเข้า - ออกของบุคคลและยานพาหนะ

2. วางระบบป้องกันทางวัตถุเพื่อเป็นเครื่องหน่วงเหนี่ยว กีดขวาง ป้องกันบุคคลหรือยานพาหนะที่ไม่มีสิทธิเข้าไปในพื้นที่ที่มีการรักษาความปลอดภัย เช่น รั้ว เครื่องกีดขวาง ช่องทางเข้า - ออก รวมถึงระบบการให้แสงสว่างในยามวิกาล

3. การควบคุมบุคคลและยานพาหนะ

3.1 การควบคุมบุคคล เพื่อตรวจสอบให้ทราบว่าเป็นบุคคลที่ได้รับอนุญาตให้ผ่านพื้นที่ โดยจัดทำบัตรผ่าน บัตรแสดงตน และบันทึกหลักฐานการผ่านเข้า - ออก นั้น

3.2 การควบคุมยานพาหนะ เพื่อให้ทราบว่ายานพาหนะใดได้รับอนุญาตให้ผ่านเข้าในบริเวณพื้นที่ได้ และยังรวมถึงการควบคุมบุคคลและสิ่งของต่าง ๆ บนยานพาหนะด้วย

4. ระบบรักษาการณ์ หน่วยงานของรัฐต้องจัดให้มีเจ้าหน้าที่รักษาความปลอดภัยประจำวัน เจ้าหน้าที่ยามรักษาการณ์ ฯลฯ วางระบบการติดต่อสื่อสารและสัญญาณแจ้งภัย สำหรับตรวจและเตือนให้ทราบเมื่อมีภัย รวมถึงการติดตั้งอุปกรณ์เสริมมาตรการการรักษาความปลอดภัยทางเครื่องมือเครื่องใช้อิเล็กทรอนิกส์หรืออื่น ๆ เพื่อให้การรักษาความปลอดภัยมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

5. ระบบป้องกันและระงับอัคคีภัย หัวหน้าหน่วยงานของรัฐต้องจัดให้มีมาตรการป้องกันและระงับอัคคีภัยที่มีประสิทธิภาพ

อาคารสถานที่ ทรัพย์สินมีค่าของแผ่นดินและความลับของทางราชการ รวมถึงบุคคลสำคัญของหน่วยงาน อาจเป็นเป้าหมายของการโจรกรรม การจารกรรม การก่อวินาศกรรม และการก่อ

การร้ายได้ ดังนั้นจึงจำเป็นต้องวางมาตรการการรักษาความปลอดภัยเกี่ยวกับสถานที่ เพื่อพิทักษ์รักษาบุคคลและทรัพย์สินของทางราชการให้ปลอดภัย หรือขัดขวาง หน่วงเหนี่ยวการดำเนินการของฝ่ายตรงข้ามมิให้สัมฤทธิ์ผล หรือมีผลเสียหายต่อหน่วยงานน้อยที่สุด และยังคงประสานสอดคล้องกับมาตรการป้องกันภัยทางธรรมชาติ รวมถึงอุบัติเหตุด้วย ดังนั้นหน่วยงานของรัฐต้องกำหนดแผนการรักษาความปลอดภัย เกี่ยวกับสถานที่ของหน่วยงานตนเอง โดยสำรวจการรักษาความปลอดภัยเกี่ยวกับสถานที่ของหน่วยงานก่อน จากนั้นจึงนำผลจากการสำรวจเป็นข้อมูลพื้นฐานประกอบการกำหนดแผน ซึ่งแผนดังกล่าวนี้ เป็นเรื่องที่ต้องปฏิบัติเป็นกิจวัตร หน่วยงานเจ้าของแผนจึงต้องพิจารณาปรับปรุง แก้ไขแผนให้มีประสิทธิภาพอยู่ตลอดเวลา การกำหนดมาตรการการรักษาความปลอดภัยเกี่ยวกับสถานที่ ต้องคำนึงถึงหลักการดังนี้

1. การกำหนดพื้นที่ที่มีการรักษาความปลอดภัย เพื่อเป็นการป้องกันผู้ไม่มีอำนาจหน้าที่ หรือผู้ไม่ประสงค์ดี เข้าไปในพื้นที่ โดยดำเนินการดังนี้ ต้องมีการเฝ้าตรวจ ผู้ที่จะเข้ามาในพื้นที่ ต้องมีการพิสูจน์ทราบว่าจะเข้ามาเป็นใคร มีวัตถุประสงค์ใด มีสิทธิ มีอำนาจหน้าที่หรือไม่ เป็นภัยหรือไม่ ต้องมีการขัดขวาง หากผู้ที่จะเข้ามาในพื้นที่เป็นผู้ที่ไม่มีอำนาจหน้าที่หรืออาจเป็นภัยได้ พื้นที่หรือบริเวณของส่วนราชการต่าง ๆ ควรกำหนดขอบเขตให้ชัดเจน ว่าพื้นที่ใดควรได้รับการรักษาความปลอดภัยเป็นพิเศษ โดยแบ่งพื้นที่ ดังนี้

1.1 พื้นที่ควบคุม คือพื้นที่โดยรวมของหน่วยงาน อยู่ภายในขอบเขตของพื้นที่ที่มีการรักษาความปลอดภัยทั้งหมด ต้องมีระเบียบการควบคุมบุคคลและยานพาหนะ เพื่อช่วยกั้นกรองในชั้นหนึ่งก่อน มาตรการที่ใช้ควบคุมการผ่านเข้า-ออก เช่น การออกบัตรผ่าน และ/หรือบันทึกการผ่านเข้า - ออกของบุคคลและยานพาหนะ

1.2 พื้นที่หวงห้าม คือพื้นที่ที่มีการพิทักษ์รักษาสิ่งที่เป็นความลับต่าง ๆ ตลอดจนบุคคลสำคัญ ทรัพย์สินของทางราชการ ซึ่งแบ่งพื้นที่หวงห้ามออกเป็นดังนี้

1.2.1 “เขตหวงห้ามเฉพาะ” คือ พื้นที่ซึ่งมีความลับ และบุคคลสำคัญ ต้องมีการตรวจสอบบุคคลที่เข้าถึงอย่างเข้มงวด

1.2.2 “เขตหวงห้ามเด็ดขาด” คือ พื้นที่ซึ่งมีความลับ และบุคคลที่สำคัญยิ่ง บุคคลที่ได้รับอนุญาตให้เข้าไปใน “เขตหวงห้ามเด็ดขาด” ต้องได้รับการไว้วางใจตามชั้นความลับที่เหมาะสม และใช้มาตรการเสริมเพิ่มเติม เช่น บัตรผ่านเข้า-ออก จะต้องใช้เฉพาะการผ่านเพียงครั้งเดียว และมีการบันทึกการ เข้า-ออก ทุกครั้ง

2. การวางระบบป้องกันทางด้านวัตถุเป็นมาตรการหน่วงเหนี่ยว จำกัด ขัดขวางการรुक ล้ำ หรือป้องปราม เพื่อให้เจ้าหน้าที่รักษาความปลอดภัยมีโอกาสตรวจสอบ พิสูจน์ทราบ และขัดขวาง หากมีการบุกรุก การป้องกันทางวัตถุอาจประกอบด้วย

2.1 เครื่องกีดขวางโดยรอบ แบ่งได้เป็น

2.1.1 เครื่องกีดขวางตามธรรมชาติ เช่น แม่น้ำ ลำคลอง เป็นต้น อาจพิจารณา
ตัดแปลง หรือปรับปรุงให้ใช้ประโยชน์เป็นเครื่องกีดขวางได้

2.1.2 เครื่องกีดขวางที่ประดิษฐ์ขึ้น เช่น รั้ว เครื่องกีดขวางบริเวณช่องทางเข้า - ออก
เช่น แฉกกันล้อเลื่อน แฉกกันยานพาหนะ เป็นต้น

2.2 การให้แสงสว่าง เพื่อให้มาตรการรักษาความปลอดภัยสถานที่ที่มีประสิทธิภาพ
เพื่อจะให้เห็นบริเวณรั้วและเขตหวงห้ามต่าง ๆ โดยชัดเจนในเวลามืด จะได้มองเห็นผู้ที่บุกรุก
เข้ามาในสถานที่

3. ระบบการติดต่อสื่อสารและสัญญาณแจ้งภัย จะช่วยให้การติดต่ออำนวยการ ควบคุม
สถานการณ์ ตลอดจนรายงานผลการดำเนินการ เป็นไปได้อย่างรวดเร็วทันต่อเหตุการณ์ และมี
ประสิทธิภาพระบบการติดต่อสื่อสาร เช่น โทรศัพท์ วิทยุสื่อสาร เป็นต้น ต้องสามารถติดต่อ เจ้าหน้าที่
ผู้บังคับบัญชา เพื่อรายงานเหตุการณ์ รวมทั้งติดต่อหน่วยงานอื่น เพื่อระงับยับยั้ง และบรรเทาเหตุที่
เกิดขึ้น ระบบสัญญาณแจ้งภัย เช่น เครื่องมือทางอิเล็กทรอนิกส์ ไฟฟ้า เครื่องกล เป็นต้น ที่ทำให้เกิด
สัญญาณเมื่อมีผู้บุกรุก หรือเกิดเหตุอื่น ๆ เช่น สัญญาณจับควัน สัญญาณจับคลื่นความร้อน เป็นต้น

4. การควบคุมบุคคลและยานพาหนะ เป็นภารกิจหลักของการรักษาความปลอดภัย
สถานที่ ผู้รับผิดชอบต้องตรวจสอบบุคคล และยานพาหนะอย่างละเอียด รอบคอบ ถี่ถ้วน เพื่อให้
แน่ใจว่าผู้ที่ผ่านเข้ามาในพื้นที่มีสิทธิที่จะผ่านเข้ามา และไม่ก่อเหตุละเมิดการรักษาความปลอดภัย

4.1 การควบคุมบุคคล บัตรผ่านและป้ายแสดงตน เป็นหลักฐานแสดงสถานะต่อ
เจ้าหน้าที่รักษาการณ์ขณะผ่านจุดตรวจ หรือช่องทาง เข้า-ออก ทั้งนี้ถือเป็นการแสดงว่ามีสิทธิในการ
ผ่าน เข้า-ออก และการเข้าถึงพื้นที่ที่มีการรักษาความปลอดภัยได้

4.1.1 บัตรผ่าน คือ บัตรที่หน่วยงานของรัฐออกให้สำหรับบุคคล และ
ยานพาหนะของผู้ที่ปฏิบัติงานอยู่ในพื้นที่นั้น และบุคคลภายนอกที่ต้องเข้ามาติดต่อเป็นการชั่วคราว
โดยให้เจ้าหน้าที่รักษาการณ์ทำการบันทึกหลักฐาน ตรวจสอบ และมอบบัตรผ่าน ให้ใช้ในการผ่าน
เข้า-ออกในแต่ละครั้ง

4.1.2 ป้ายแสดงตน คือ หลักฐานใช้ควบคุมบุคคล ใช้สำหรับบุคคลทั้งภายใน
และภายนอก เพื่อแสดงสถานะในการเข้าในพื้นที่ที่มีการรักษาความปลอดภัย ป้ายแสดงตน ต้อง
แสดงไว้ให้เห็นเด่นชัดตลอดเวลาที่อยู่ในพื้นที่

4.1.3 บันทึกหลักฐานการผ่านเข้า-ออก เป็นมาตรการควบคุมเสริมจากการใช้
บัตรผ่าน หรือบัตรแสดงตน โดยจัดให้มีเจ้าหน้าที่บันทึกหลักฐาน สำหรับบุคคลที่ผ่านเข้า - ออก ใน
พื้นที่ที่มีการรักษาความปลอดภัย โดยให้มีการจดบันทึกรายละเอียดเช่นกัน ส่วนบุคคล ภายนอกใน

กรณีผู้มาประชุม ติดต่อราชการ หรือพบปะเจ้าหน้าที่ของหน่วยงาน โดยให้มีรายละเอียด เช่น ชื่อ ที่อยู่ของผู้ที่ผ่านเข้า - ออก หน่วยงานที่สังกัด วัน เวลา ที่ผ่านเข้า-ออก ชื่อผู้ที่มาติดต่อ เหตุผลในการผ่านเข้า - ออกพื้นที่

4.2 การควบคุมยานพาหนะ หมายถึง การควบคุมทั้งบุคคล และสิ่งของต่าง ๆ บนยานพาหนะด้วย ยานพาหนะที่ได้รับการอนุญาตให้ผ่านเข้าไปในพื้นที่ ควรกำหนดเส้นทางและที่จอดรถทั้งของเจ้าหน้าที่ภายในและบุคคลภายนอกให้ชัดเจน การบันทึกหลักฐานยานพาหนะที่เข้า - ออก ควรมียละเอียดดังต่อไปนี้

4.2.1 วัน เวลา ที่ยานพาหนะผ่านเข้า - ออก

4.2.2 ชื่อผู้ขับ และชื่อผู้โดยสาร

4.2.3 ประเภท ชนิด สี เลขทะเบียนยานพาหนะ

4.2.4 ลักษณะ และจำนวนสิ่งของบนยานพาหนะนั้น

4.2.5 วัตถุประสงค์การเข้าพื้นที่ควบคุม

5. ระบบการรักษาการณ์

5.1 ระบบการรักษาการณ์ คือ การจัดและกำหนดเจ้าหน้าที่รักษาความปลอดภัย เจ้าหน้าที่เวรรักษาความปลอดภัยประจำวัน นายตรวจเวร เจ้าหน้าที่รักษาการณ์และหรือยามรักษาการณ์ ปฏิบัติหน้าที่รักษาความปลอดภัยสถานที่ตามห้วงระยะเวลาที่กำหนด และให้รู้จักการใช้เครื่องมืออุปกรณ์ที่เสริมประสิทธิภาพในการปฏิบัติงาน ตลอดจนสนใจข่าวสารที่อาจส่งผลกระทบต่อหน่วยงาน

5.2 กำลังและขีดความสามารถของเจ้าหน้าที่รักษาการณ์ และหรือยามรักษาการณ์เพียงพอกับการปฏิบัติหน้าที่ ตามความสำคัญของสถานที่ของส่วนราชการนั้น ๆ หรือไม่ มีการแก้ไขทดแทน หรือปรับปรุงจุดอ่อนเกี่ยวกับเรื่องนี้ด้วยวิธีใด มีการประสานแผนการรักษาความปลอดภัยกับส่วนราชการอื่นที่เกี่ยวข้องหรือไม่

5.3 ต้องมีการคัดเลือก ตรวจสอบประวัติและพฤติกรรม เพื่อสรรหาตัวบุคคลที่ทำหน้าที่เจ้าหน้าที่รักษาการณ์และหรือยามรักษาการณ์ โดยพิจารณาจากคุณสมบัติด้านคุณธรรม จริยธรรม และสมรรถนะทางร่างกาย

5.4 ต้องมีการกำกับดูแล โดยเจ้าหน้าที่รักษาความปลอดภัยของหน่วยงานนั้น ๆ ด้วยวิธีการดังต่อไปนี้

5.4.1 การกำกับดูแลโดยบุคคล หมายถึงการตรวจการปฏิบัติงาน โดยหัวหน้าเจ้าหน้าที่รักษาการณ์ตามลำดับชั้น การตรวจจะทำตั้งแต่ก่อนเริ่มปฏิบัติหน้าที่ ตรวจสภาพทั่วไป

ของเครื่องมือ อุปกรณ์ อาวุธ ทบพวนคำสั่ง และระเบียบของสถานที่นั้น ตรวจสอบระยะเวลา ระหว่างการปฏิบัติหน้าที่ เพื่อความพร้อม ความเคร่งครัด ความตื่นตัวในการปฏิบัติหน้าที่

5.4.2 การกำกับดูแลโดยเครื่องมือ เป็นการใช้เครื่องมือ หรือวิธีการที่เสมือน บังคับให้เจ้าหน้าที่รักษาการณ์ ต้องปฏิบัติตามระยะเวลาที่ทำหน้าที่ เครื่องมือและวิธีการมีดังนี้

5.4.2.1 บันทึกการปฏิบัติ โดยใช้แบบฟอร์มรายงานการปฏิบัติ ให้ เจ้าหน้าที่รักษาการณ์เป็นผู้ลงบันทึก ตามจุด และเวลาที่กำหนดไว้

5.4.2.2 ตรวจสอบการปฏิบัติงาน โดยเครื่องมือสื่อสาร เช่น วิทยุสื่อสาร โทรศัพท์ และสัญญาณอื่น ๆ ที่สามารถสื่อความหมายได้ โดยหัวหน้าเจ้าหน้าที่รักษาการณ์ หรือ เจ้าหน้าที่รักษาความปลอดภัยของหน่วยงานเป็นผู้ตรวจสอบ

5.5 ต้องมีการฝึกอบรมและพัฒนาเจ้าหน้าที่รักษาการณ์ และหรือยามรักษาการณ์ เพื่อให้การปฏิบัติหน้าที่มีประสิทธิภาพ ให้ตระหนักถึงอันตรายที่อาจเกิดขึ้นแก่หน่วยงาน สร้าง จิตสำนึกในการรักษาความปลอดภัย ฝึก ทบพวน การใช้เครื่องมือ อาวุธ อุปกรณ์ต่าง ๆ ตลอดจน ทดสอบความสามารถ วินัยในการปฏิบัติหน้าที่

6. การป้องกันและระงับอัคคีภัย หัวหน้าส่วนราชการต้องกำหนดแผนป้องกันและ ระงับอัคคีภัย โดยมีเจ้าหน้าที่ควบคุมการรักษาความปลอดภัยของหน่วยงาน เป็นผู้กำหนด รายละเอียดและกำกับดูแล ให้เป็นไปตามกฎหมายเกี่ยวกับการป้องกันและระงับอัคคีภัย ในแต่ละ หน่วยงานควรพิจารณา ดังนี้

6.1 เจ้าหน้าที่ดับเพลิง ควรกำหนดตัวบุคคล และหน้าที่ความรับผิดชอบให้ชัดเจน

6.1.1 ในเวลาราชการ ให้แบ่งกลุ่มเจ้าหน้าที่รับผิดชอบด้านต่าง ๆ เช่น กลุ่มที่ทำ หน้าที่ดับเพลิง กลุ่มที่ทำหน้าที่ขนย้ายเอกสารและวัสดุอุปกรณ์ต่าง ๆ กลุ่มที่ทำหน้าที่ค้นหา ตรวจสอบ ตราผู้ที่หลงเหลือในอาคาร เป็นต้น

6.1.2 นอกเวลาราชการ เป็นหน้าที่ของ เจ้าหน้าที่รักษาความปลอดภัย และ เจ้าหน้าที่รักษาการณ์และหรือยามรักษาการณ์ประจำวันที่หน่วยงานกำหนดขึ้นเป็นผู้รับผิดชอบ

6.2 การจัดเตรียมอุปกรณ์ในการดับเพลิง

6.2.1 สัญญาณแจ้งเหตุเพลิงไหม้

6.2.2 เครื่องมือดับเพลิงขั้นต้น เช่น น้ำ ทราย ถัง เชือก ขวาน เป็นต้น อุปกรณ์ถัง เคมีดับเพลิงที่เหมาะสมกับเพลิงไหม้ทุกประเภท

6.2.3 ตำแหน่งที่ติดตั้งควรอยู่ในตำแหน่งที่มองเห็น ได้ชัดเจน และสามารถ นำไปใช้ได้สะดวก

6.2.4 ตรวจสอบอุปกรณ์ทุกชนิดให้อยู่ในสภาพที่ใช้งานได้

6.2.5 หมายเลขโทรศัพท์ของหน่วยงานดับเพลิงที่ติดต่อได้สะดวกรวดเร็ว

6.3 การฝึกอบรมเรื่องการดับเพลิง ให้จัดทำแผนป้องกันและระงับอัคคีภัย เส้นทางหนีไฟ และอบรมให้เจ้าหน้าที่ทุกคนในหน่วยงาน ระมัดระวังป้องกันการเกิดอัคคีภัย ฝึกซ้อมให้มีความรู้ ความชำนาญในการดับเพลิงเบื้องต้น การหนีไฟตามแผน โดยเจ้าหน้าที่ควรมีความรู้ในเรื่องต่าง ๆ ดังนี้

6.3.1 ประเภทของเพลิง เช่น จากวัสดุธรรมชาติ น้ำมัน วัตถุเคมี กระแสไฟฟ้า ลัดวงจร เป็นต้น

6.3.2 เครื่องมืออุปกรณ์ที่ใช้ในการดับเพลิง ตำแหน่งที่ตั้งวิธีการใช้

6.3.3 การติดต่อสื่อสาร แจ้งเหตุ แผนผังอาคาร เส้นทางเคลื่อนย้าย เส้นทางหนีไฟ

6.3.4 หมายเลขโทรศัพท์หน่วยดับเพลิง

7. อุปกรณ์เสริมมาตรการรักษาความปลอดภัย การติดตั้งอุปกรณ์เสริมมาตรการรักษาความปลอดภัย หน่วยงานของรัฐควรพิจารณาตามความเหมาะสม เช่น ระบบกล้องโทรทัศน์วงจรปิด ซึ่งควรมีผู้รับผิดชอบในการควบคุม ฝ้าดู และตรวจสอบให้อยู่ในสภาพใช้งานได้ตลอดเวลา เป็นต้น

การรักษาความปลอดภัยในการประชุมลับ

หัวหน้าหน่วยงานของรัฐ ต้องจัดให้มีมาตรการการรักษาความปลอดภัย ในการประชุมลับ โดยกำหนดมาตรการการรักษาความปลอดภัยเกี่ยวกับบุคคล ข้อมูลข่าวสารลับ และสถานที่ เพื่อพิทักษ์รักษาสิ่งที่เป็นความลับของทางราชการ ที่ปรากฏในการประชุมลับ ไม่ให้มีการรั่วไหล ถูกจารกรรม รบกวน หรือขัดขวางการประชุม รวมทั้งคุ้มครองบุคคลและสถานที่ที่เกี่ยวข้องกับการประชุมลับนั้น จากการก่อวินาศกรรม ทั้งนี้ ให้นำมาตรฐานของการรักษาความปลอดภัยแต่ละเรื่อง มาปรับใช้โดยอนุโลม

การปฏิบัติตามมาตรฐานการรักษาความปลอดภัยในการประชุมลับ

1. หัวหน้าหน่วยงานของรัฐเจ้าของเรื่องที่จะมีการประชุมลับ เป็นผู้รับผิดชอบการรักษาความปลอดภัยเกี่ยวกับการประชุมลับนั้น หรืออาจมอบหมายให้บุคคลที่เหมาะสมเป็นผู้ดำเนินการแทนได้ โดยแต่งตั้งเจ้าหน้าที่ควบคุมการรักษาความปลอดภัยในการประชุมลับ และนายทะเบียนข้อมูลข่าวสารลับ รวมทั้งแจ้งให้ผู้เข้าร่วมการประชุมและผู้มีหน้าที่เกี่ยวข้องทุกฝ่ายทราบ

2. กรณีการประชุมลับหลายหน่วยงาน ต้องกำหนดหน่วยงานเจ้าภาพรับผิดชอบและแต่งตั้งเจ้าหน้าที่ควบคุมการรักษาความปลอดภัยในการประชุมลับ ทำหน้าที่ประสานงานในเรื่อง

การรักษาความปลอดภัย กับเจ้าหน้าที่รักษาความปลอดภัยในการประชุมลับของแต่ละหน่วยงาน ซึ่งจะต้องวางมาตรการการรักษาความปลอดภัยเฉพาะในฝ่ายตน ให้สอดคล้องกับมาตรการรักษาความปลอดภัยในการประชุมลับ

3. การรักษาความปลอดภัยในการประชุมลับต้องคำนึงถึงหลักการดังต่อไปนี้

3.1 บุคคลที่เกี่ยวข้องกับการประชุมลับ ต้องผ่านการตรวจสอบประวัติและพฤติกรรมบุคคล พร้อมทั้งได้รับความไว้วางใจให้เข้าถึงความลับในการประชุมนั้น และการปฏิบัติงานให้อยู่ในความควบคุม ของเจ้าหน้าที่ควบคุมการรักษาความปลอดภัยในการประชุมลับนั้น สำหรับผู้ที่ไม่มีอำนาจหน้าที่ ต้องไม่ได้รับทราบหรือครอบครองสิ่งที่เป็นความลับของทางราชการในการประชุม

3.2 ห้ามนำเครื่องมือสื่อสาร วัสดุอุปกรณ์ หรือเครื่องบันทึกภาพหรือเสียงเข้าไปในสถานที่ประชุม และต้องไม่นำเครื่องมือ วัสดุอุปกรณ์ หรือข้อมูลข่าวสารใด ๆ ออกนอกสถานที่ประชุมนั้น

4. การรักษาความปลอดภัยในการประชุมลับ ให้หน่วยงานของรัฐพิจารณาดำเนินการดังต่อไปนี้

4.1 กำหนดพื้นที่ที่มีการรักษาความปลอดภัยประกอบด้วยสิ่งดังต่อไปนี้

4.1.1 กำหนดอาณาเขตที่ใช้ในการประชุมลับ ที่ทำการของผู้เข้าประชุมลับ และสถานที่ที่ใช้เก็บรักษาสิ่งที่เป็นความลับของทางราชการ และจัดให้มีมาตรการรักษาความปลอดภัยตามความจำเป็นและเหมาะสมไว้ล่วงหน้าก่อนเปิดการประชุมลับ

4.1.2 กำหนดให้มีบัตรผ่านหรือป้ายแสดงตน สำหรับใช้ควบคุมบุคคลหลักเกณฑ์และวิธีปฏิบัติ ในการกำหนดพื้นที่ที่มีการรักษาความปลอดภัย ในการประชุมลับตามวรรคหนึ่ง ให้ดำเนินการตามมาตรการรักษาความปลอดภัยเกี่ยวกับสถานที่

4.2 ดำเนินการรักษาความปลอดภัย เจ้าหน้าที่ควบคุมการรักษาความปลอดภัยในการประชุมลับต้องดำเนินการดังต่อไปนี้

4.2.1 ตรวจสอบและตรวจสอบทางเทคนิคตลอดในพื้นที่ ที่กำหนดให้มีการรักษาความปลอดภัยทั้งหมด อย่างละเอียดก่อนวันเปิดประชุมลับและระหว่างการประชุมลับ

4.2.2 ในกรณีที่การประชุมลับนั้นมีความสำคัญมาก หน่วยของรัฐอาจขอความช่วยเหลือจากองค์การรักษาความปลอดภัยได้ หลังจากที่ยังคงการรักษาความปลอดภัยตรวจสอบแล้ว ให้ส่งมอบความรับผิดชอบในพื้นที่นั้น เป็นลายลักษณ์อักษรแก่เจ้าหน้าที่ควบคุมการรักษาความปลอดภัยในการประชุมลับ หรือผู้แทนหน่วยงานนั้น

การปฏิบัติต่อสิ่งที่เป็นความลับของทางราชการ การควบคุม ดูแลการประชุมลับ การทำลายข้อมูลข่าวสารลับที่ไม่ใช่แล้ว ให้อยู่ในความดูแลของเจ้าหน้าที่ควบคุมการรักษาความปลอดภัยในการประชุมลับและนายทะเบียนข้อมูลข่าวสารลับ

4.3 ประสานงานการรักษาความปลอดภัย กรณีการประชุมลับหลายหน่วยงาน ต้องกำหนดหน่วยงานเจ้าภาพรับผิดชอบ และแต่งตั้งเจ้าหน้าที่ควบคุมการรักษาความปลอดภัยในการประชุมลับ โดยผู้เข้าประชุมแต่ละฝ่าย จำเป็นต้องวางมาตรการการรักษาความปลอดภัยเฉพาะในฝ่ายตน ซึ่งการวางมาตรการดังกล่าว ต้องสอดคล้องกับมาตรการการรักษาความปลอดภัยในการประชุมลับ ทั้งนี้ เจ้าหน้าที่รักษาความปลอดภัยการประชุมลับ ทำหน้าที่ประสานงานในเรื่องการรักษาความปลอดภัยกับเจ้าหน้าที่ควบคุมการรักษาความปลอดภัยในการประชุมลับ

4.4 กำหนดวิธีปฏิบัติต่อผู้มาติดต่อ หลักเกณฑ์การปฏิบัติต่อผู้มาติดต่อในการประชุมลับ ให้ดำเนินการตามมาตรการการรักษาความปลอดภัยเกี่ยวกับสถานที่ โดยผู้ติดต่อกับผู้เข้าร่วมประชุมลับ ต้องเป็นบุคคลที่ได้รับอนุญาตให้ผ่านเข้าพื้นที่ที่มีการรักษาความปลอดภัยพื้นที่ควบคุม หรือพื้นที่หวงห้าม และกำหนดให้มีบัตรผ่านหรือป้ายแสดงตน สำหรับใช้ควบคุมบุคคล รวมทั้งจัดให้มีการบันทึกหลักฐานสำหรับผู้มาติดต่อ ทั้งนี้ จัดให้มีสถานที่พักรอสำหรับผู้มาติดต่อ

4.5 แลกงข่าวต่อสื่อมวลชน กรณีจำเป็นต้องมีการแลกเปลี่ยนข่าวเกี่ยวกับการประชุมลับ ให้ผู้รับผิดชอบจัดประชุมดำเนินการดังต่อไปนี้

4.5.1 จัดสถานที่ที่ใช้แลกเปลี่ยนข่าวขึ้น โดยเฉพาะ และควรอยู่นอกพื้นที่ที่มีการรักษาความปลอดภัยในการประชุมลับ

4.5.2 กำหนดให้ผู้แลกเปลี่ยนข่าว หัวข้อที่จะนำแลกเปลี่ยน และข้อมูลข่าวสารที่จะเผยแพร่ ต้องได้รับอนุมัติจากที่ประชุมลับก่อน หรือในกรณีที่ที่ประชุมลับมอบหมายให้มีผู้แลกเปลี่ยนหลายคน ผู้แลกเปลี่ยนแต่ละคนต้องแลกเปลี่ยนเฉพาะเรื่องที่ตนได้รับอนุมัติจากที่ประชุมลับเท่านั้น

4.5.3 ควบคุมให้การแลกเปลี่ยนข่าวหรือการเผยแพร่ข้อมูลข่าวสาร และผู้เข้ารับฟัง เป็นไปด้วยความเหมาะสม

4.6 บรรยายหรือบรรยายสรุปเรื่องที่เป็นความลับ ในกรณีที่เป็นการบรรยายหรือการบรรยายสรุปเรื่องที่เป็นความลับ นอกจากจะต้องปฏิบัติตามมาตรการในการรักษาความปลอดภัยในการประชุมลับแล้ว ให้ดำเนินการดังต่อไปนี้

4.6.1 กำหนดชั้นความลับของการบรรยายหรือการบรรยายสรุป โดยถือตามชั้นความลับที่สูงสุดในข้อมูลข่าวสาร หรือสิ่งที่ใช้ประกอบการบรรยายหรือการบรรยายสรุปนั้น

4.6.2 กำหนดให้ผู้เข้ารับฟังทุกคน ต้องได้รับความไว้วางใจให้เข้าถึงชั้นความลับของการบรรยาย หรือการบรรยายสรุปนั้น

4.6.3 เมื่อเริ่มและสิ้นสุดการบรรยายหรือการบรรยายสรุป ผู้บรรยายต้องแจ้งให้ผู้เข้ารับฟังรับทราบชั้นความลับของการบรรยาย และเน้นย้ำให้ดำเนินการรักษาความปลอดภัยต่อสิ่งที่ได้รับฟังจากการบรรยายหรือการบรรยายสรุปนั้น

การปฏิบัติเมื่อเกิดการละเมิดการรักษาความปลอดภัย

หัวหน้าหน่วยงานของรัฐต้องกำหนดแนวทางปฏิบัติ เมื่อเกิดการละเมิดการรักษาความปลอดภัย เพื่อลดระดับความเสียหายกรณีเกิดการละเมิด ฝ่าฝืน หรือละเลยไม่ปฏิบัติตามมาตรการรักษาความปลอดภัยที่กำหนดไว้ จะโดยเจตนาหรือไม่ก็ตาม อันเป็นเหตุให้ความลับของทางราชการรั่วไหล หรือเป็นเหตุให้เจ้าหน้าที่ของรัฐ วัสดุอุปกรณ์ ทรัพย์สินของรัฐได้รับความเสียหาย และป้องกันไม่ให้เกิดซ้ำ ค้นหาข้อบกพร่อง สาเหตุ เพื่อนำมาปรับปรุงแก้ไขมาตรการการรักษาความปลอดภัยให้รัดกุมยิ่งขึ้น

แนวทางปฏิบัติเมื่อเกิดการละเมิดการรักษาความปลอดภัย จะต้องดำเนินการดังนี้

1. ให้เจ้าหน้าที่ของรัฐผู้พบเห็นหรือทราบ หรือสงสัยว่าจะมีหรือมีการละเมิดมาตรการรักษาความปลอดภัย รีบดำเนินการเบื้องต้นเพื่อลดความเสียหายให้เหลือน้อยที่สุดและรายงานผู้บังคับบัญชา หรือเจ้าหน้าที่ควบคุมการรักษาความปลอดภัย หรือเจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบ หรือแจ้งเจ้าของเรื่องเดิมทราบโดยเร็วที่สุด

2. ให้เจ้าหน้าที่ควบคุมการรักษาความปลอดภัยหรือเจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบ ดำเนินการดังต่อไปนี้

2.1 สืบสวนและตรวจสอบความเสียหาย อันเกิดจากการละเมิดมาตรการการรักษาความปลอดภัย

2.2 ดำเนินการเพื่อป้องกันหรือลดความเสียหายให้เหลือน้อยที่สุด

2.3 สืบสวนตรวจสอบและค้นหาสาเหตุแห่งการละเมิดมาตรการการรักษาความปลอดภัย ตลอดจนจุดอ่อนและข้อบกพร่องต่าง ๆ

2.4 ดำเนินการแก้ไขมาตรการการรักษาความปลอดภัยให้รัดกุมยิ่งขึ้น เพื่อป้องกันมิให้มีการละเมิดมาตรการการรักษาความปลอดภัยเกิดขึ้นอีก

2.5 รายงานรายละเอียดเกี่ยวกับการละเมิดมาตรการการรักษาความปลอดภัยต่อผู้บังคับบัญชาตามลำดับชั้น หากมีข้อมูลข่าวสารลับสูญหายให้รายงานและบันทึกลงในทะเบียนควบคุมข้อมูลข่าวสารลับด้วย

2.6 หากปรากฏหลักฐานหรือข้อสงสัยว่าเกิดการจารกรรม หรือการก่อวินาศกรรม ให้รายงานและขออนุมัติผู้บังคับบัญชาตามลำดับชั้น เพื่อแจ้งเรื่องให้เจ้าหน้าที่ผู้มีอำนาจหน้าที่ในด้านการสืบสวนดำเนินการต่อไป

3. เมื่อได้ดำเนินการตามข้อ 2 แล้ว ให้หัวหน้าหน่วยงานของรัฐ ดำเนินการดังต่อไปนี้

3.1 แจ้งให้หน่วยงานของรัฐซึ่งเป็นเจ้าของเรื่องเดิม หรือเจ้าของสถานที่หรือผู้ที่เกี่ยวข้องทราบทันที

3.2 สอบสวนเพื่อให้ทราบว่า ผู้ใดเป็นผู้ละเมิดและผู้ใดเป็นผู้รับผิดชอบต่อการละเมิดนั้น

3.3 พิจารณาแก้ไขข้อบกพร่องและป้องกันมิให้เหตุการณ์เช่นนั้นเกิดขึ้นซ้ำอีก

3.4 พิจารณาดำเนินการลงโทษตามกฎหมาย ต่อผู้ละเมิดมาตรการการรักษาความปลอดภัย หรือผู้ละเมิด และผู้รับผิดชอบต่อการละเมิดนั้น

4. ให้หน่วยงานของรัฐซึ่งเป็นเจ้าของเรื่องเดิมหรือผู้ที่เกี่ยวข้อง ดำเนินการดังต่อไปนี้

4.1 พิจารณาว่าสมควรลดหรือยกเลิกชั้นความลับ ของสิ่งที่เป็นความลับของทางราชการนั้นหรือไม่

4.2 จัดความเสียหายอันเกิดจากการละเมิดมาตรการการรักษาความปลอดภัย ที่จะมีต่อความมั่นคงและผลประโยชน์แห่งรัฐ ในการนี้อาจต้องเปลี่ยนนโยบายและแผน พร้อมทั้งปัจจัยต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องตามที่เห็นสมควร

พระราชบัญญัติว่าด้วยการกระทำความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ พ.ศ.2550

พระราชบัญญัติว่าด้วยการกระทำความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ พ.ศ.2550 นับเป็นกฎหมายที่ไม่ได้กำหนดขึ้นโดยตรงเกี่ยวกับการรักษาความปลอดภัยแห่งชาติ แต่มีความสำคัญอย่างยิ่งในการถือปฏิบัติ และสนับสนุนให้การรักษาความมั่นคงปลอดภัย และผลประโยชน์แห่งรัฐดำรงอยู่ได้ในปัจจุบัน นอกจากนี้ ยังเป็นกฎหมายอีกฉบับที่มีการกำหนดบทลงโทษต่อผู้กระทำความผิดหรือละเมิด และมีผลกับทุกภาคส่วนตั้งแต่ภาคประชาชน ภาคเอกชน ตลอดจนภาครัฐ สรุปลักษณะสำคัญเกี่ยวกับฐานความผิดดังนี้

1. การลักลอบเข้าระบบคอมพิวเตอร์โดยไม่ได้รับอนุญาต
2. นำวิธีการเข้าระบบคอมพิวเตอร์ของผู้อื่นไปเปิดเผย
3. ลักลอบเข้าถึงข้อมูลส่วนบุคคลที่จัดเก็บไว้ในระบบคอมพิวเตอร์ของผู้อื่น
4. ดักจับข้อมูลที่ถูกส่งหากันผ่านเครือข่ายคอมพิวเตอร์ของบุคคลอื่น
5. ปรับเปลี่ยน แก้ไขข้อมูลในระบบคอมพิวเตอร์ของบุคคลอื่น

6. ก่อความระบบคอมพิวเตอร์ของบุคคลอื่น ด้วยโปรแกรมประสงค์ร้าย เช่น Virus Trojan Worm เป็นต้น

7. จัดส่งข้อมูลที่ได้รับไม่ต้องการ จนสร้างความไม่พอใจให้กับบุคคลอื่น

8. ปรับเปลี่ยน แก้ไข ทำลาย ก่อความระบบสาธารณูปโภค หรือระบบจราจร

9. สร้างโปรแกรมหรือซอฟต์แวร์ เพื่อสนับสนุนการละเมิดระบบหรือรบกวนเครือข่ายคอมพิวเตอร์ของผู้อื่น ทั้งในระดับองค์กรและส่วนบุคคล

10. เผยแพร่ส่งต่อภาพอนาจาร ให้ข้อมูลที่เป็นเท็จ หรือทำทนายอำนาจรัฐ

11. บุคคลหรือนิติบุคคลที่เป็นผู้ให้บริการ รับผิดชอบต่อภัยร้าย ไม่ระงับยับยั้ง แก้ไข ละเลย

12. ตัดต่อ เปลี่ยนแปลง และเผยแพร่ภาพที่ทำให้ผู้อื่นเสียหาย

13. กระทำความผิดตามข้างต้นกับเว็บไซต์ที่มีสังกัดอยู่ภายนอกประเทศ

14. บุคคลต่างด้าว บุคคลที่มีได้มีสัญชาติไทยกระทำความผิด ต้องรับผิดตามฐานแห่งโทษเช่นกัน ทั้งนี้ ต้องพิจารณาเกี่ยวกับสภาพนอกอาณาเขต และข้อตกลงเกี่ยวกับกฎหมายระหว่างประเทศเป็นกรณี

ทฤษฎีภัยคุกคาม และภัยคุกคามรูปแบบใหม่

ภัยคุกคามแบบดั้งเดิม (Traditional Threat) หมายถึง ภัยคุกคามจากการใช้กำลังทหาร เข้าทำการรบ และยังรวมถึงการบ่อนทำลาย การก่อวินาศกรรม การจารกรรม ที่มีผลกระทบในลักษณะรัฐต่อรัฐ เช่น สถานการณ์การสะสมกำลังรบระหว่างสหรัฐอเมริกากับสหภาพโซเวียตในยุคสงครามเย็น ขณะที่ในส่วนของประเทศไทย ภัยคุกคามที่ผ่านมา เช่น ภัยคุกคามจากลัทธิล่าอาณานิคมอังกฤษ - ฝรั่งเศส ในรัชสมัยรัชกาลที่ 3 - รัชกาลที่ 5 รวมถึงภัยคุกคามจากลัทธิทหารของญี่ปุ่น ในช่วงสงครามโลกครั้งที่ 2

หลังจากสงครามเย็นยุติลง โลกเข้าสู่กระแสโลกาภิวัตน์ (Globalization) ความเจริญก้าวหน้าทางเทคโนโลยีสารสนเทศนำไปสู่โลกไร้พรมแดน เป็นที่มาของภัยคุกคามรูปแบบใหม่ (Non-Traditional Threat) ซึ่งจะกล่าวถึงภัยคุกคามที่ไม่ใช่ทางทหาร และไม่มีรูปแบบการกระทำในลักษณะรัฐต่อรัฐ เช่น ปัญหาภัยธรรมชาติ อาชญากรรมข้ามชาติ การก่อการร้าย การค้ามนุษย์ สงครามไซเบอร์ อาวุธชีวภาพ เป็นต้น ทั้งนี้ ในสถานการณ์ปัจจุบันเป็นเรื่องยากที่จะกำหนดขอบเขตและคำนิยามของภัยคุกคามรูปแบบใหม่

ลักษณะของภัยคุกคามในปัจจุบัน สามารถแบ่งออกได้ 3 ประเภท ได้แก่

1. ภัยคุกคามทางทหาร คือ การสงครามในทุกรูปแบบ ที่ต้องใช้กำลังทหาร และกึ่งทหารเข้าทำการรบ ด้วยวิธีการรบตามแบบ (Conventional warfare) และการสงครามพิเศษ (Special Warfare)

2. ภัยคุกคามที่ไม่ใช่ทหาร คือ รูปแบบของภัยคุกคามที่ไม่ใช่ทหาร ซึ่งต้องใช้พลังอำนาจของชาติในทุกด้านเพื่อรักษาความมั่นคงของรัฐ ให้รอดพ้นจากภัยคุกคามทุกรูปแบบตั้งแต่ในยามปกติ ได้แก่ ด้านการก่อการร้าย ด้านเศรษฐกิจ ด้านพลังงาน ด้านอาชญากรรมข้ามชาติ และด้านเทคโนโลยี

3. ภัยคุกคามที่เป็นสาธารณะภัยขนาดใหญ่ และภัยพิบัติธรรมชาติ คือ ภัยที่เกิดขึ้นโดยอุบัติเหตุ หรือโดยบังเอิญ ทั้งที่เกิดขึ้นโดยธรรมชาติ หรือโดยน้ำมือมนุษย์ ที่ทำให้เกิดความเสียหายโดยรวมต่อระบบสาธารณูปโภคพื้นฐานต่าง ๆ ของสังคม ทำให้หยุดชะงักหรือถูกตัดขาดเป็นเวลานาน เช่น โรงไฟฟ้าพลังงานนิวเคลียร์ระเบิด โรคซาร์ระบาด หรือ สึนามิ เป็นต้น

ผลประโยชน์แห่งชาติ

ผลประโยชน์แห่งชาติ (National Interest) ในเว็บไซต์วิกิพีเดียได้ให้ความหมายไว้ว่า **“The national interest is a country's goals and ambitions whether economic, military, or cultural.”** และในพจนานุกรม MSN Encarta ได้ให้ความหมายไว้ว่า **“things of benefit to nation : actions, circumstances, and decisions regarded as benefiting a particular nation”**

ส่วนคำว่า ผลประโยชน์แห่งชาติ ในภาษาไทยนั้น เอกสาร “คู่มือเรื่องการพัฒนายุทธศาสตร์ชาติ” ของวิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร ได้ให้ความหมายไว้ว่า “ผลประโยชน์แห่งชาติ หมายถึง ความต้องการหรือความปรารถนาอันสำคัญยิ่งของประชาชนส่วนรวม ซึ่งความต้องการนั้นมีลักษณะกว้างและค่อนข้างถาวร และเมื่อได้พิจารณากำหนดขึ้นแล้ว จะต้องมุ่งกระทำโดยต่อเนื่องเพื่อให้บรรลุผล คำว่า “ความต้องการ” มีความหมายรวมทั้งความต้องการ (Want) โดยทั่วไป และความจำเป็น (Need) ที่ขาดเสียไม่ได้ ส่วนคำว่า “ประชาชนส่วนรวม” มีความหมายว่า ชาติ คือ ประชาชนส่วนรวม ไม่ใช่บุคคลใดหรือกลุ่มบุคคลใดโดยเฉพาะ ทั้งนี้ โดยจำแนกผลประโยชน์แห่งชาติออกเป็น 3 ลักษณะ คือ (วิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร, “เอกสาร วปอ. หมายเลข 009 คู่มือเรื่องการพัฒนายุทธศาสตร์ชาติ” ม.ป.ท., 2548 : หน้า 5)

1. จำแนกตามลักษณะความสำคัญ (Degree of Primacy) ได้แก่ ผลประโยชน์แห่งชาติที่มีความสำคัญสูงสุด (Vital Interests) กับผลประโยชน์แห่งชาติระดับรอง (Secondary Interests)

2. จำแนกตามลักษณะความยั่งยืน (Degree of Permanent) ได้แก่ ผลประโยชน์แห่งชาติถาวร (Permanent Interests) กับผลประโยชน์แห่งชาติไม่ถาวร (Variable Interests)

3. จำแนกตามลักษณะความเจาะจง (Degree of Generality) ได้แก่ ผลประโยชน์แห่งชาติทั่วไป (General Interests) กับผลประโยชน์แห่งชาติเฉพาะ (Specific Interests)

การกำหนดผลประโยชน์แห่งชาติของประเทศไทยนั้น มีหน่วยงานที่รับผิดชอบ คือ สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจแห่งชาติ (สศช.) โดยกำหนดไว้ในนโยบายความมั่นคงแห่งชาติ และที่ผ่านมามีได้กำหนดผลประโยชน์แห่งชาติให้ครอบคลุมทั้งภัยคุกคามแบบดั้งเดิมและภัยคุกคามรูปแบบใหม่ จำนวน 7 ประการ คือ

1. การมีเอกราช อธิปไตย และบูรณภาพแห่งเขตอำนาจรัฐ การดำรงอยู่อย่างมั่นคงยั่งยืนของสถาบันหลักของชาติ

2. ความปรองดอง ความสามัคคีของคนในชาติ

3. การดำรงอยู่อย่างมั่นคงของชาติและประชาชนจากการคุกคามทุกรูปแบบ

4. ความปลอดภัย ความเป็นธรรม และความอยู่ดีมีสุขของประชาชน การมีเกียรติและศักดิ์ศรีของความเป็นมนุษย์

5. การดำรงอยู่อย่างมั่นคงของฐานทรัพยากรธรรมชาติและสิทธิเหนือทรัพยากรชีวภาพของชาติ

6. การอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุขกับประเทศเพื่อนบ้าน

7. การมีเกียรติและศักดิ์ศรีในประชาคมระหว่างประเทศ

ทั้งนี้ จากคำนิยามของผลประโยชน์แห่งชาติ จะเห็นได้ว่าอาจสรุปให้เห็นถึงลักษณะของภัยคุกคามรูปแบบใหม่ มีความสอดคล้องกับลักษณะของสงครามยุคที่ 4 (Fourth Generation Warfare) ได้แก่

1. เน้นเซลล์ปฏิบัติการอิสระขนาดเล็กหลาย ๆ เซลล์ ตามแนวคิดสงครามอสมมาตร

2. มีเป้าหมายหลักคือ การทำลายความเป็นปึกแผ่นของสังคม และเจตนารมณ์ในการสู้รบของฝ่ายตรงข้าม

3. ผลสำเร็จในสนามรบสำคัญน้อยกว่าการนำมาขยายผลด้วยการโฆษณาชวนเชื่อ (Propaganda)

4. ความขัดแย้งเปลี่ยนจากเป้าหมายทางทหารเป็นศูนย์กลางทางเศรษฐกิจ การเมือง และสังคม

5. ไม่มีข้อจำกัดทางจริยธรรมในการทำสงคราม

6. ผู้คนที่เวลาและสถานที่ไม่เป็นข้อจำกัดใด ๆ

นอกจากนี้ ในสถานการณ์ปัจจุบันที่ได้มีการศึกษาวิเคราะห์ และรวบรวมข้อมูลที่มาของภัยคุกคามที่เกิดจากการกระทำของมนุษย์ สรุปได้ว่า สาเหตุสำคัญนอกจากการแข่งขันทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัด และรักษาไว้ซึ่งผลประโยชน์แห่งชาติของประเทศตนแล้วนั้น ยังรวมถึงความขัดแย้งที่เกิดขึ้นจากความแตกต่างของบุคคล เช่น เชื้อชาติ ศาสนา วัฒนธรรม ความเชื่อ ค่านิยม และทัศนคติ

พัฒนาการของการเกิดความขัดแย้ง โดย ศ.นพ.วันชัย วัฒนศัพท์ ได้กล่าวถึงในหนังสือ “ความรู้เบื้องต้นกระบวนการแก้ปัญหาข้อพิพาทที่เหมาะสม” (สถาบันพระปกเกล้า, 2545) เกี่ยวกับพัฒนาการของความขัดแย้ง โดยแบ่งออกเป็น 3 ระยะ ได้แก่

1. ความขัดแย้งแฝง (Latent Conflicts) ระยะนี้เป็นระยะของข้อพิพาทที่ยังไม่พัฒนาเต็มที่ ยังไม่ขยายตัวจนเกิดการแบ่งขั้วของผู้ขัดแย้ง

2. ความขัดแย้งกำลังเกิด (Emerging Conflicts) เป็นระยะที่พัฒนาขึ้นมาจากระยะแรกคือได้เกิดฝ่ายต่าง ๆ ขึ้น โดยรับรู้ว่ามิข้อพิพาทขึ้น แต่ยังไม่มีการเจรจาไกล่เกลี่ยหรือกระบวนการแก้ปัญหาเกิดขึ้น

3. ความขัดแย้งที่ปรากฏออกมาแล้ว (Manifest Conflicts) ระยะนี้เป็นระยะที่ความขัดแย้งได้พัฒนาไปเป็นข้อพิพาทที่ชัดเจน มีการดำเนินการตามบทบาทที่ตัวเองเกี่ยวข้อง รวมถึงอาจมีการเจรจาไกล่เกลี่ย หรืออาจถึงทางตันหาทางออกไม่ได้

รูปแบบของความขัดแย้ง สามารถแบ่งออกเป็น 5 ชนิด ได้แก่

1. ความขัดแย้งด้านข้อมูล (Data Conflict) เป็นความขัดแย้งที่เกิดขึ้นจากการมีข้อมูลมากหรือน้อยเกินไป ทำให้การประมวลผลมีความผิดพลาด มีการวิเคราะห์ที่แตกต่างกันในปัญหาเรื่องเดียวกัน สุดท้ายแล้วก็นำมาซึ่งความขัดแย้ง

2. ความขัดแย้งจากผลประโยชน์ (Interests Conflict) การมีทรัพยากรต่าง ๆ ที่จำกัดบนโลกนี้ ล้วนแต่ส่งผลให้ต่างฝ่ายต่างต้องการที่จะครอบครองผลประโยชน์ต่าง ๆ ผลที่ตามมาคือความขัดแย้งที่เกิดขึ้นจากผลประโยชน์

3. ความขัดแย้งด้านโครงสร้าง (Structural Conflict) ความขัดแย้งประเภทนี้เป็นความขัดแย้งที่เกี่ยวข้องกับเรื่องของอำนาจ การใช้อำนาจ การแข่งขันอำนาจ การกระจายอำนาจ และรวมไปถึงกฎ ระเบียบ ข้อบังคับต่างๆ

4. ความขัดแย้งด้านความสัมพันธ์ (Relationship Conflict) เป็นความขัดแย้งที่เกิดจากอารมณ์ ความรุนแรง และพฤติกรรมต่าง ๆ อันนำมาซึ่งความเข้าใจผิด โดยปัญหาหลักส่วนใหญ่จะเกิดขึ้นจากการสื่อสารที่บกพร่อง

5. ความขัดแย้งด้านค่านิยม (Values Conflict) ความขัดแย้งนี้เป็นความขัดแย้งที่เกิดขึ้นจากความเชื่อ ขนบธรรมเนียมประเพณี ประวัติศาสตร์ ที่แต่ละคนได้รับการหล่อหลอมมาจากการเลี้ยงดูในวัยเด็กจนเป็นผู้ใหญ่

ชนิดของความขัดแย้ง	สาเหตุ	ตัวอย่าง
1. ความขัดแย้งด้านข้อมูล (Data Conflict)	<ul style="list-style-type: none"> - ขาดข้อมูล - ข้อมูลผิดพลาด - มุมมองที่ต่างกันว่าข้อมูลจะเป็นอะไร - การแปลผลข้อมูลที่แตกต่างของการเก็บและศึกษาข้อมูล 	<ul style="list-style-type: none"> - ท่อก๊าซมีความหนาแน่นไม่เท่ากัน และที่ต้องหนาแน่นกว่าในเขตชุมชนเมือง เพราะถ้าก๊าซรั่วคนตายมาก (ซึ่งเป็นข้อมูลที่อธิบายไม่ถูกต้อง) - ปะการังที่บริเวณหินกรูดยังมีสภาพดีหรือเสื่อมโทรมไปแล้ว
2. ความขัดแย้งจากผลประโยชน์ (Interests Conflict)	<ul style="list-style-type: none"> - เนื้อหา (เงินทอง ทรัพยากรที่เป็นรูปธรรม เวลา) - วิธีการ (ปัญหาด้านกริยามารยาทถูกนำมาพูดถกเถียง) - เกี่ยวกับจิตใจ (มุมมองในความเชื่อ ความยุติธรรม หรือความนับถือ) 	<ul style="list-style-type: none"> - ผู้นำเสนอโครงการน่าจะสร้างสะพานเพื่อประโยชน์ทางด้านสังคม - ผู้เสนอได้ทำการปรึกษาหารืออย่างรอบคอบทั่วถึงหรือไม่ - เราารู้สึกว่าเราเพียงต้องการขอโทษต่อสาธารณชนเท่านั้น เพื่อเราจะได้หยุดประท้วง
3. ความขัดแย้งด้านโครงสร้าง (Structural Conflict)	<ul style="list-style-type: none"> - ทรัพยากรที่หายาก - เวลา - ปัจจัยทางภูมิศาสตร์ - อำนาจ/หน้าที่ - การตัดสินใจ 	<ul style="list-style-type: none"> - การกระจายอำนาจกับการสงวนอำนาจ - กฎหมายป่าชุมชนกับกฎหมายป่าสงวน
4. ความขัดแย้งด้านความสัมพันธ์ (Relationship Conflict)	<ul style="list-style-type: none"> - อารมณ์ที่รุนแรง - การรับรู้คลาดเคลื่อน - ทักษะไม่ดี - การสื่อสารไม่ดี - การสื่อสารผิดพลาด - ความประพฤติกึ่งลบซ้ำซาก 	<ul style="list-style-type: none"> - เดียวนี้ หมอมองอะไร พูดอะไรเป็นเงินทองไปหมด (ความสัมพันธ์เชิงธุรกิจ) - มันเลือกเขาเป็น ส.ส.ก็หวังพึ่งพาอาศัย แต่พอไปหาที่บ้านเห็นแต่ป้าย “สุนัขจู้”

ชนิดของความขัดแย้ง	สาเหตุ	ตัวอย่าง
5.ความขัดแย้งด้านค่านิยม (Values Conflict)	- ความเชื่อที่ไม่ลงรอยกัน ไม่ ว่าจะเป็นภาพจริงหรือภาพจาก การรับรู้ - ระบบค่านิยมที่แตกต่างกัน	- ฝ่ายหนึ่งเชื่อว่าการทำแท้ง เป็นการทำผิดบัญชาของพระ เจ้า อีกฝ่ายเชื่อว่าน่าจะทำได้ เพราะเป็นสิทธิสตรี - ไม่ควรทำเหมือนได้คืน พระอาจ เกิดเหตุเหมือนเรื่องผาแดงนางไอ่ - ความเชื่อและศรัทธาทางการ เมือง พรรคการเมือง

ตารางที่ 2 - 1 แสดงถึงชนิดของความขัดแย้ง

ที่มา : ดัดแปลงจากหนังสือ “ความขัดแย้ง...หลักการและเครื่องมือแก้ปัญหา”,
ศ.นพ.วันชัย วัฒนศัพท์, สถาบันพระปกเกล้า, 2547 หน้า 14-15

ปัจจุบันความขัดแย้งภายในสังคม ส่วนใหญ่จะมีความเกี่ยวข้องกับนโยบายสาธารณะ ทั้งนี้เนื่องจากความพยายามในการที่จะพัฒนารัฐให้มีความเจริญให้มีความทันสมัย (Modernization) ทำให้ส่งผลกระทบต่อกลับมาถึงสังคม สิ่งแวดล้อม ประชากร จนเกิดความขัดแย้งขึ้น ดังนั้นความขัดแย้งในนโยบายสาธารณะจึงส่งผลกระทบต่อความมั่นคงของรัฐ ซึ่งมีสาเหตุมาจากปัจจัยต่อไปนี้

1. ความสลับซับซ้อนในการพัฒนา การเพิ่มขึ้นของประชากรส่งผลให้ความต้องการทรัพยากรต่าง ๆ ทั้งตามธรรมชาติ และสิ่งที่มนุษย์สร้างขึ้นในปริมาณที่มากตาม ความซับซ้อนในการพัฒนาจึงมากขึ้น ผู้ที่ได้รับผลกระทบจากการพัฒนาต่าง ๆ จึงมีความขัดแย้งกับผู้พัฒนาหรือออกนโยบาย

2. การบริหารจัดการรูปแบบเดิมที่ขาดการมีส่วนร่วมจากภาคส่วนต่าง ๆ แนวความคิดในการบริหารงานหรือบริหารประเทศทั่วไป ในปัจจุบันมักจะกระทำในรูปแบบเดิม ที่ไม่ยอมเปลี่ยนแปลง โดยมีลักษณะที่ผู้มีอำนาจในการสั่งการเป็นผู้ที่พัฒนากระบวนการในการตัดสินใจแล้วสั่งการลงไปยังผู้ปฏิบัติ ซึ่งมีลักษณะเป็นการกำหนดจากบนล่าง ทำให้เกิดความคิดเห็นที่ขัดแย้ง

3. ข้อมูลข่าวสารที่มากมายและรวดเร็ว ในยุคสารสนเทศที่การบริการและการเข้าถึงอย่างมากมายและรวดเร็ว ทำให้ผู้คนทั่วไปสามารถเข้าถึงสารสนเทศได้อย่างหลากหลาย และใช้ข้อมูลเชิงลึกในการตัดสินใจมากขึ้น ส่งผลให้เกิดความขัดแย้งตามมา

4. กระบวนทัศน์ของประชาธิปไตยที่เปลี่ยนแปลง นวัตกรรมทางเทคโนโลยีส่งผลให้เกิดกระแสโลกาภิวัตน์ ที่ทำให้การสื่อสารในสังคมเป็นไปด้วยความง่าย สะดวก และรวดเร็ว รวมถึงระบอบการเมือง โดยเฉพาะการปกครองในระบอบประชาธิปไตยแบบตัวแทน (Representative Democracy) ได้เปลี่ยนแปลงมาเป็นประชาธิปไตยแบบมีส่วนร่วม (Participatory Democracy) ซึ่งแต่เดิมนั้นระบอบการปกครองแบบประชาธิปไตยแบบตัวแทน จะเป็นระบอบการปกครองที่เน้นหรือมีวัตถุประสงค์ที่เน้นในเสียงส่วนใหญ่ (Majority Rule) ที่เลือกสมาชิกของสังคมขึ้นเป็นตัวแทน แล้วให้ตัวแทนเหล่านั้นตัดสินใจแทน แต่ในปัจจุบันเจตนารมณ์ของการปกครองระบอบประชาธิปไตย ที่แปรเปลี่ยนไปตามกระแสการเปลี่ยนแปลง ทำให้ระบอบการปกครองแบบประชาธิปไตยได้ให้ความสำคัญกับสิทธิของคนส่วนน้อย (Minority Rights) โดยสิ่งใดก็ตามที่มีผลกระทบต่อคนส่วนน้อย รัฐในฐานะผู้ที่ใช้อำนาจจะต้องระมัดระวัง และสร้างผลกระทบให้น้อยที่สุดด้วยการสร้างการมีส่วนร่วม ด้วยเหตุเช่นนี้เอง ความขัดแย้งจึงเป็นสิ่งที่เกิดตามมา เพราะความไม่ลงตัวของกลุ่มต่าง ๆ ในสังคม

5. การใช้แนวความคิดในเรื่องของการสื่อสารการตลาด แบบครบวงจรและการจัดการลูกค้าสัมพันธ์ ในแนวความคิดของการสื่อสารการตลาดแบบครบวงจร (Integrated Communication Marketing : IMC) นั้น เป็นแนวความคิดของการตลาดใหม่ ที่เน้นการโฆษณาผ่านสื่อทุกประเภท โดยมีความสอดคล้องกัน ทำให้ผู้บริโภคเกิดความคล้อยตาม และผู้ขายจะเน้นแต่ด้านบวกของผลิตภัณฑ์ตนเอง ประกอบการเน้นในเรื่องของการจัดการลูกค้าสัมพันธ์ (Customer Relationship Management : CRM) ทำให้ลูกค้ามีสิทธิมีเสียงในการต่อรองกับผู้ขายและผู้ผลิต ผลที่ตามมาคือเมื่อลูกค้าเจอสินค้าและบริการในด้านลบ หรือสินค้าและบริการนั้นไม่เป็นไปตามที่โฆษณาแล้ว ก็จะมีการร้องเรียน ซึ่งส่งผลให้เกิดความขัดแย้งในที่สุด

6. การบังคับใช้กฎหมาย ปัญหาช่องว่างในสังคม และการถือราษฎรบังหลวงหรือที่ปัจจุบันเรานิยมเรียกว่าคอร์รัปชันนั้น ส่งผลให้การบังคับใช้กฎหมายไม่มีมาตรฐานเดียวกัน มีการเลือกปฏิบัติ ดังนั้นความขัดแย้งจึงเกิดขึ้นในสังคม

จากสาเหตุที่กล่าวมาข้างต้นนั้น ส่งผลให้เกิดความไม่เท่าเทียมกันและนำมาซึ่งความขัดแย้งอย่างรุนแรง เพราะเป็น “ความขัดแย้งด้านโครงสร้าง” (Structural Conflict) โดย ดร.ชัยวัฒน์ สถาอานันท์ (อ้างถึงใน “ความขัดแย้ง...หลักการและเครื่องมือแก้ปัญหา”, ศ.นพ.วันชัย วัฒนศัพท์, สถาบันพระปกเกล้า, 2547 หน้า 24-25) ได้กล่าวถึงความรุนแรงเชิงโครงสร้างว่า “เป็นเรื่องของช่องว่างระหว่างสิ่งที่ควรเกิดขึ้นหรือศักยภาพของมนุษย์ (Potentiality) และสิ่งที่เกิดขึ้นจริง (Actuality) ซึ่งยิ่งห่างก็จะยิ่งเป็นความรุนแรงเชิงโครงสร้างมากขึ้นเท่านั้น

ปัจจุบันสถานการณ์บ้านเมืองมีความร้อนแรง จนสามารถกล่าวได้ว่าสังคมกำลังมีความขัดแย้ง ซึ่งความขัดแย้งนี้สามารถนำไปสู่การพิพาท ที่จะนำมาซึ่งความแตกแยกในสังคมอย่างรุนแรง โดยมีความขัดแย้ง 3 ชนิดผสมผสานกัน คือ ความขัดแย้งจากผลประโยชน์ ความขัดแย้งด้านโครงสร้าง และความขัดแย้งด้านค่านิยม การดำเนินการต่าง ๆ ของผู้แสดง (Actor) แต่ละคนที่เกี่ยวข้อง ล้วนแต่มีส่วนทำให้สถานการณ์คลี่คลายหรือแตกหัก การเผชิญหน้าระหว่างชนชั้นกลางกับชนชั้นล่างระดับรากหญ้าเป็นสิ่งที่ต้องให้ความสำคัญ เพราะถ้าเกิดความรุนแรงขึ้นเมื่อใด ประเทศไทยจะได้รับผลกระทบ และเป็นรอยร้าวในสังคมที่ต้องใช้ระยะเวลาที่ยาวนาน ในการสมานฉันท์ให้กลับมาอยู่ร่วมกัน ด้วยความเป็นปกติสุขดังเดิม

เอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

รายงานการวิจัยเรื่อง “การพัฒนารูปแบบจิตสำนึกทางด้านการรักษาความปลอดภัย และแผนการฝึกอบรมพัฒนาสำหรับองค์กรรักษาความปลอดภัย : กรณีศึกษาของสำนักข่าวกรองแห่งชาติ” ของ ดร.ชัยเสกฐ์ พรหมศรี และคณะ เมื่อปี 2553 เป็นงานวิจัยแบบผสมผสาน จากการทำวิจัยเชิงคุณภาพและวิจัยเชิงปริมาณ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาแบบจิตสำนึกทางด้านการรักษาความปลอดภัยสำหรับสำนักข่าวกรองแห่งชาติ โดยเก็บรวบรวมข้อมูลจากผู้เชี่ยวชาญทางด้านการรักษาความปลอดภัย การสัมภาษณ์บุคลากรทางด้านการรักษาความปลอดภัยทั้งภายในและภายนอกสำนักข่าวกรองแห่งชาติ และการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยวิธีการสุ่มแบบชั้นภูมิจากบุคลากรภายในสำนักข่าวกรองแห่งชาติจำนวน 210 คน โดยนำข้อมูลทั้งหมดมาวิเคราะห์เนื้อหา หาความสัมพันธ์ และการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงสำรวจ

ผลการวิจัยพบว่า จิตสำนึกทางด้านการรักษาความปลอดภัย หมายถึง “ความรู้สึกนึกคิดของแต่ละบุคคล ที่มีต่อความสำคัญทางด้านการรักษาความปลอดภัยที่ครอบคลุม เรื่องบุคคล ข้อมูลข่าวสาร สถานที่ ถูกสังขมาจากการถ่ายทอด การเรียนรู้ การฝึกอบรม และประสบการณ์ เพื่อดำเนินการในการป้องกัน หรือรับมือจากสถานการณ์ที่เป็นภัยอันตรายได้โดยอัตโนมัติ โดยไม่ต้องมีใครมาบังคับ” สำหรับองค์ประกอบในการพัฒนาจิตสำนึกทางด้านการรักษาความปลอดภัย มีทั้งหมด 10 องค์ประกอบ ได้แก่ การจัดกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการรักษาความปลอดภัย การสร้างความรู้เกี่ยวกับการรักษาความปลอดภัย บทบาทผู้นำต่อการพัฒนาจิตสำนึกในการรักษาความปลอดภัย การสร้างความผูกพันเพื่อการอยู่ร่วมกันของบุคลากรในองค์กร การประเมินผลการปฏิบัติงาน การประชาสัมพันธ์เพื่อสร้างจิตสำนึกทางด้านการรักษาความปลอดภัย การปรับปรุงสภาพแวดล้อมในการทำงาน การนำระบบสารสนเทศเข้ามาใช้ การสร้างสถานการณ์จำลองที่เป็นวิกฤติ และการสร้างแรงจูงใจแก่บุคลากรเพื่อการสร้างจิตสำนึก โดยองค์ประกอบทั้งหมดถูกนำมา

พัฒนารูปแบบการสร้างจิตสำนึกทางด้านการรักษาความปลอดภัย และถูกกำหนดชื่อว่า “Chaiyaset’s Security Awareness Model”

สรุป

แนวคิด ทฤษฎี กฎ ระเบียบที่เกี่ยวข้องกับการรักษาความปลอดภัย ที่มีการประกาศใช้ ในปัจจุบัน ทั้งที่มีผลโดยตรงและเกี่ยวข้องหลายฉบับ กำหนดให้หน่วยงานของรัฐทุกภาคส่วนต้อง ดำเนินการและจัดให้มีมาตรการการรักษาความปลอดภัยที่เหมาะสม ครอบคลุมภัยคุกคาม ความเสี่ยงและโอกาสที่จะเกิดขึ้น โดยจะต้องมีการประเมินตามวงรอบเวลาที่กำหนดไว้ หรือเมื่อมี สถานการณ์ไม่ปกติ เช่น สถานการณ์ชุมนุม และกรณีเกิดภัยธรรมชาติที่อาจส่งผลกระทบต่อ การกำหนดมาตรการการรักษาความปลอดภัย ต้องครอบคลุมทั้งการรักษาความปลอดภัยเกี่ยวกับบุคคล การรักษาความปลอดภัยเกี่ยวกับข้อมูลข่าวสารลับ การรักษาความปลอดภัยเกี่ยวกับข้อมูลข่าวสารลับทางระบบอิเล็กทรอนิกส์ การรักษาความปลอดภัยสถานที่ การรักษาความปลอดภัยในการประชุมลับ และมาตรการที่จะดำเนินการเมื่อเกิดเหตุละเมิดการรักษาความปลอดภัย

หลักการรักษาความปลอดภัย มุ่งเน้นเพื่อลดความเสียหาย หรือระงับยับยั้งมิให้เกิด ความเสียหายต่อผลประโยชน์แห่งรัฐ ปัจจุบันกฎหมายระบุให้หัวหน้าหน่วยงานของรัฐนั้น ๆ เป็น ผู้รับผิดชอบและจัดให้มีมาตรการการรักษาความปลอดภัยที่จะพิทักษ์รักษา และป้องกันการ จารกรรม การโจรกรรม การบ่อนทำลาย การก่อวินาศกรรม และการก่อการร้าย มิให้เกิดขึ้นกับ หน่วยงานของตนหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐในสังกัด

ปัจจุบันกฎหมายหลายฉบับอยู่ระหว่างการปรับปรุงแก้ไข เพื่อให้เหมาะสมกับ สถานการณ์ กำหนดหลักเกณฑ์ที่สามารถปฏิบัติและและรองรับภัยคุกคามได้อย่างมีประสิทธิภาพ และเพิ่มเติมกฎหมายให้ทันสมัยกับบริบทปัจจุบัน รวมทั้งรองรับการเข้าสู่ประชาคมอาเซียน เช่น กฎหมายข้อมูลข่าวสารส่วนบุคคล เป็นต้น

อย่างไรก็ดี ประสิทธิภาพของมาตรการการรักษาความปลอดภัยหน่วยงานของรัฐ จะ ดำรงอยู่หรือสามารถพิทักษ์รักษาได้หรือไม่ มิใช่หน้าที่หรือความรับผิดชอบของหัวหน้าหน่วยงาน ของรัฐ และเจ้าหน้าที่ควบคุมการรักษาความปลอดภัยหรือเจ้าหน้าที่ยามรักษาการณ์เท่านั้น หากแต่ เจ้าหน้าที่ของรัฐทุกคนในหน่วยงาน คือ ผู้ขับเคลื่อนสำคัญที่จะทำให้มาตรการการรักษาความ ปลอดภัยเกิดประสิทธิภาพ ด้วยการมีจิตสำนึกในการรักษาความปลอดภัย ที่จะตระหนักรู้ว่าตนเอง เป็นกลไกสำคัญอย่างยิ่งส่วนหนึ่งด้วย ในการร่วมกันปกป้องและดูแลทรัพย์สินอันมีค่าของแผ่นดิน ตลอดจนสิ่งที่เป็นความลับของทางราชการให้ดำรงอยู่และรักษาไว้ซึ่งผลประโยชน์แห่งชาติ ทั้งนี้ จิตสำนึกในการรักษาความปลอดภัยถือว่ามีค่าสำคัญยิ่งกว่ากฎ ระเบียบ หรือแนวปฏิบัติใด ๆ

ที่กำหนดไว้ ดังนั้นในสถานะที่ภัยคุกคามรูปแบบใหม่เกิดขึ้นและพัฒนาอย่างต่อเนื่อง ถ้าหากเจ้าหน้าที่ของรัฐทุกคนมีความตระหนักและรับรู้ถึงบทบาทหน้าที่ของตนเองในการมีส่วนร่วม (Joint Responsibility) ตลอดจนมีความรับผิดชอบในฐานะที่เป็นส่วนหนึ่งของการรักษาความปลอดภัยแล้ว ก็จะสามารถอุดช่องโหว่และร่วมกันหาแนวทางเพื่อลดความเสียหายหรือระงับความเสียหายอย่างทันท่วงทีได้ในที่สุด

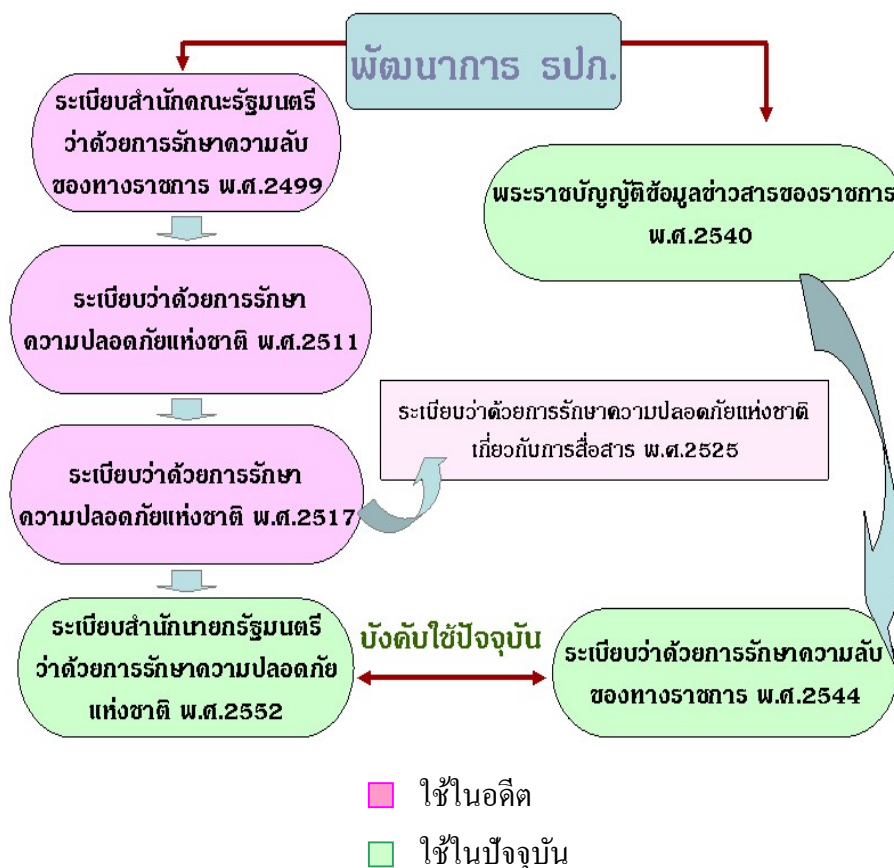
บทที่ 3

การรักษาความปลอดภัยแห่งชาติจากอดีตถึงปัจจุบัน

พัฒนาการเกี่ยวกับการรักษาความปลอดภัยแห่งชาติ

จุดเริ่มต้นของการรักษาความปลอดภัยหน่วยงานของรัฐอย่างเป็นทางการเป็นรูปธรรมที่กำหนดให้มีขึ้นในประเทศไทย เริ่มตั้งแต่พุทธศักราช 2478 เมื่อมีการประกาศใช้ “พระราชบัญญัติว่าด้วยเขตต์ปลอดภัยในราชการทหาร” ซึ่งเกี่ยวข้องกับการรักษาความปลอดภัยพื้นที่ทหาร และ “พระราชบัญญัติคุ้มครองความลับในราชการพุทธศักราช 2483” ซึ่งเป็นกฎหมายที่มุ่งเน้นการรักษาความปลอดภัยเกี่ยวกับสถานที่ สำหรับกฎหมายฉบับแรกที่ครอบคลุมการรักษาความปลอดภัยทั้ง 3 ด้าน และมีผลบังคับใช้ครอบคลุมทุกหน่วยงานของรัฐ คือระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยการรักษาความลับของทางราชการ ซึ่งประกาศใช้เมื่อปีพุทธศักราช 2499 หลังจากนั้น ได้มีพัฒนาการมาอย่างต่อเนื่อง และมีการปรับปรุงให้เหมาะสมและสอดคล้องกับสถานการณ์ในแต่ละช่วงเวลา โดยมีการประกาศใช้ระเบียบ ว่าด้วยการรักษาความปลอดภัยแห่งชาติ พ.ศ.2511 และระเบียบ ว่าด้วยการรักษาความปลอดภัยแห่งชาติ พ.ศ.2517 ตามลำดับ นอกจากนี้ ยังมีการประกาศใช้ระเบียบอื่น ๆ เพื่อเสริมมาตรการการรักษาความปลอดภัยให้มีประสิทธิภาพสมบูรณ์ยิ่งขึ้น คือระเบียบ ว่าด้วยการรักษาความปลอดภัยเกี่ยวกับการสื่อสาร พ.ศ.2525 ต่อมาได้เกิดจุดเปลี่ยนสำคัญของระเบียบด้านการรักษาความปลอดภัย อันเนื่องมาจากการตราพระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสารของราชการ พ.ศ.2540 ซึ่งมีผลให้มีการประกาศใช้ระเบียบ ว่าด้วยการรักษาความลับของทางราชการ พ.ศ.2544 และส่งผลถึงการปรับปรุงระเบียบ ว่าด้วยการรักษาความปลอดภัยแห่งชาติ พ.ศ.2517 มาเป็นระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยการรักษาความปลอดภัยแห่งชาติ พ.ศ.2552 ที่มีผลบังคับใช้อยู่ในปัจจุบัน ทั้งนี้ ระเบียบด้านการรักษาความปลอดภัยที่ประกาศใช้ในปัจจุบัน เป็นระเบียบที่เป็นหลักเกณฑ์สำหรับหน่วยงานของรัฐทุกภาคส่วน ทั้งฝ่ายพลเรือน ตำรวจ และทหาร นำไปใช้ยึดถือปฏิบัติและปรับใช้ให้เหมาะสมกับภารกิจและสภาพแวดล้อมของแต่ละหน่วยงาน โดยสามารถกำหนดระเบียบประกาศ หลักเกณฑ์ และแนวทางปฏิบัติภายในเพิ่มเติมได้ เพื่อให้สอดคล้องกับระเบียบหลักที่กำหนดไว้ สรุปได้ว่าในปัจจุบันมีระเบียบด้านการรักษาความปลอดภัยที่ยังนำมาใช้เป็นแนวทางปฏิบัติและมีผลบังคับใช้อยู่จำนวน 2 ฉบับ กับกฎหมายที่เกี่ยวข้องอีก 1 ฉบับ คือ

1. พระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสารของราชการ พ.ศ.2540
2. ระเบียบ ว่าด้วยการรักษาความลับของทางราชการ พ.ศ.2544
3. ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยการรักษาความปลอดภัยแห่งชาติ พ.ศ.2552

แผนภาพที่ 3 - 1 พัฒนาการเกี่ยวกับกฎ ระเบียบที่เกี่ยวกับการรักษาความปลอดภัย
ที่มา: “พัฒนาการจากอดีตถึงปัจจุบันสู่นาครดเกี่ยวกับการรักษาความปลอดภัยแห่งชาติ”,
คณะทำงาน KM สำนัก 10 สำนักข่าวกรองแห่งชาติ, 2547 หน้า 3

1. พระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสารของราชการ พ.ศ.2540

ประกาศในราชกิจจานุเบกษา เมื่อวันที่ 9 กันยายน 2540 โดยสุรพเจตนาธรรมณ์ได้ ดังนี้
(คู่มือการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ของรัฐ, สำนักงานคณะกรรมการข้อมูลข่าวสารของราชการ, 2548 หน้า 3)

1.1 เพื่อให้ประชาชนมีโอกาสอย่างกว้างขวางในการได้รับรู้ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการดำเนินการต่าง ๆ ของรัฐ เพื่อประชาชนจะสามารถแสดงความคิดเห็นและใช้สิทธิทางการเมืองได้โดยถูกต้องกับความเป็นจริง รวมทั้งมีส่วนร่วมในกระบวนการบริหารและการตรวจสอบการใช้

อำนาจรัฐ อันจะเป็นการส่งเสริมให้มีรัฐบาลที่บริหารบ้านเมืองอย่างมีประสิทธิภาพ โปร่งใส เป็นไป เพื่อประโยชน์ของประชาชนมากยิ่งขึ้น

1.2 เพื่อกำหนดหลักเกณฑ์เกี่ยวกับข้อมูลข่าวสารของราชการที่หน่วยงานของรัฐไม่ต้องเปิดเผยหรืออาจไม่เปิดเผย เพื่อให้ชัดเจนต่อการปฏิบัติ โดยจำกัดเฉพาะข้อมูลข่าวสารที่หากเปิดเผยแล้วจะเกิดความเสียหายต่อประเทศชาติหรือต่อประโยชน์ที่สำคัญของเอกชน

1.3 เพื่อคุ้มครองการรुकล้าสิทธิส่วนบุคคล ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับข้อมูลข่าวสารส่วนบุคคลที่อยู่ในความครอบครองของหน่วยงานของรัฐ

2. ระเบียบ ว่าด้วยการรักษาความลับของทางราชการ พ.ศ.2544

เป็นอนุบัญญัติของพระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสารของราชการ พ.ศ.2540 ซึ่งเกี่ยวข้องกับการรักษาความปลอดภัยเกี่ยวกับข้อมูลข่าวสารลับ และมีเป้าประสงค์ในการปฏิบัติแตกต่างจากการรักษาความปลอดภัยเอกสารของระเบียบ ว่าด้วยการรักษาความปลอดภัยแห่งชาติ พ.ศ.2517 ที่มุ่งเน้นการดำเนินการเพื่อป้องกันการจารกรรม ขณะที่ระเบียบ ว่าด้วยการรักษาความลับของทางราชการ พ.ศ.2544 เป็นการกำหนดหลักปฏิบัติกับข้อมูลข่าวสารลับ เพื่อป้องกันสิทธิส่วนบุคคลและป้องกันความเสียหายที่จะส่งผลกระทบต่อความมั่นคงแห่งรัฐ อย่างไรก็ตาม การป้องกันข้อมูลข่าวสารลับครอบคลุมเฉพาะข้อมูลข่าวสารที่มีคำสั่งไม่เปิดเผยเท่านั้น และไม่สามารถปฏิเสธการเข้าถึงข้อมูลข่าวสารลับได้อย่างเบ็ดเสร็จ (ดิเรก ทองแผ่นดิน, 2552 หน้า 60-63)

ระเบียบ ว่าด้วยการรักษาความปลอดภัยแห่งชาติ พ.ศ.2517 (เฉพาะการรักษาความปลอดภัยเกี่ยวกับเอกสาร)	ระเบียบ ว่าด้วยการรักษาความลับของทางราชการ พ.ศ.2544
1. จัดทำขึ้น โดยอาศัยอำนาจทั่วไปของคณะรัฐมนตรี ตามพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน พ.ศ.2534	1. เป็นอนุบัญญัติของพระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสารของราชการ พ.ศ.2540 ที่บัญญัติไว้ในมาตรา 16
2. ไม่มีผู้รักษาการตามระเบียบนี้ (ในทางปฏิบัติมีคณะกรรมการประสานการปฏิบัติตามระเบียบรปภ.2517 สังกัดสำนักงานสภาความมั่นคงแห่งชาติ เป็นหน่วยดูแล)	2. นายกรัฐมนตรีเป็นผู้รักษาการตามระเบียบนี้ (ข้อ 4)
3. ไม่ได้กำหนดระยะเวลาทบทวนหรือแก้ไขเพิ่มเติม	3. ทุก 5 ปี เป็นอย่างน้อย ให้นายกรัฐมนตรีจัดให้มีการทบทวนการปฏิบัติ และพิจารณาแก้ไขเพิ่มเติม (ข้อ 6)

ระเบียบ ว่าด้วยการรักษาความปลอดภัย แห่งชาติ พ.ศ.2517 (เฉพาะการรักษาความปลอดภัยเกี่ยวกับเอกสาร)	ระเบียบ ว่าด้วยการรักษาความลับ ของทางราชการ พ.ศ.2544
<p>4. วัตถุประสงค์เพื่อป้องกันการจารกรรม</p> <p>5. นิยามศัพท์</p> <p>5.1 “การรักษาความปลอดภัยเกี่ยวกับเอกสาร” คือ มาตรการที่กำหนดขึ้น สำหรับปฏิบัติต่อเอกสารลับ เพื่อป้องกันมิให้ผู้ไม่มีอำนาจหน้าที่ ได้ล่วงรู้ หรือเข้าถึงเอกสารนั้น</p> <p>5.2 “เอกสาร” หมายความว่า ข่าวดสารที่บันทึกไว้ในแบบใด ๆ รวมทั้งสิ่งที่พิมพ์ เขียน วาด ระบายสี แลบบันทึก พิมพ์ ภาพถ่าย และสิ่งอื่น ๆ ในทำนองนี้</p> <p>5.3 “สิ่งที่เป็นความลับของทางราชการ” หมายความว่า เอกสาร บริภัณฑ์ ยุทธภัณฑ์ ที่สงวนและสิ่งอื่น ๆ ในทำนองนี้ ตลอดจนข่าวดสารที่ถือว่าเป็นความลับของทางราชการ ซึ่งส่งถึงกันด้วยคำพูด หรือด้วยวิธีการอื่นใด</p>	<p>4. วัตถุประสงค์ เพื่อใช้ปฏิบัติกับข้อมูลข่าวสารลับที่มีคำสั่งไม่เปิดเผย</p> <p>5. นิยามศัพท์ (ข้อ 5)</p> <p>5.1 ไม่ได้กำหนด “การรักษาความลับของทางราชการ” ไว้</p> <p>5.2 “ข้อมูลข่าวสาร” (กำหนดไว้ในพระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสารของราชการ พ.ศ. 2540) หมายความว่า สิ่งที่สื่อความหมายให้รู้เรื่องราว ข้อเท็จจริง ข้อมูลหรือสิ่งใด ๆ ไม่ว่าจะสื่อความหมายนั้นจะทำได้โดยสภาพของสิ่งนั้นเอง หรือโดยผ่านวิธีการใด ๆ และไม่ว่าจะได้จัดทำไว้ในรูปของเอกสาร แฟ้ม รายงาน หนังสือ แผนผัง แผนที่ ภาพวาด ภาพถ่าย ฟิล์ม การบันทึกภาพหรือเสียง การบันทึกโดยเครื่องคอมพิวเตอร์ หรือวิธีอื่นใดที่ทำให้สิ่งที่บันทึกไว้ปรากฏได้</p> <p>5.3 “ข้อมูลข่าวสารลับ” หมายความว่า ข้อมูลข่าวสารตามมาตรา 14 หรือมาตรา 15 ที่มีคำสั่งไม่เปิดเผย และอยู่ในความครอบครอง หรือควบคุมของหน่วยงานของรัฐ ไม่ว่าจะเป็นเรื่องที่เกี่ยวกับการดำเนินงานของรัฐหรือเกี่ยวกับเอกชน ซึ่งมีการกำหนดให้มีชั้นความลับเป็น ชั้นลับ ชั้นลับมาก ชั้นลับที่สุด ตามระเบียบนี้ โดยคำนึงถึงการปฏิบัติหน้าที่ของหน่วยงานของรัฐ และประโยชน์แห่งรัฐประกอบกัน</p>

<p>ระเบียบ ว่าด้วยการรักษาความปลอดภัย แห่งชาติ พ.ศ.2517 (เฉพาะการรักษาความปลอดภัยเกี่ยวกับเอกสาร)</p>	<p>ระเบียบ ว่าด้วยการรักษาความลับ ของทางราชการ พ.ศ.2544</p>
<p>6. ให้บังคับแก่ส่วนราชการทั้งปวง ส่วนราชการใดมีเหตุพิเศษ ต้องมีระเบียบเฉพาะเรื่องที่ขัดหรือแย้งกับระเบียบนี้ ให้รัฐมนตรีเจ้าสังกัดขออนุมัติต่อคณะรัฐมนตรี เพื่อวางระเบียบสำหรับส่วนราชการนั้นเป็นกรณีไป</p> <p>7. บุคคลที่เข้าถึงชั้นความลับต้องผ่านการตรวจสอบประวัติและพฤติกรรมบุคคลจากองค์การรักษาความปลอดภัย</p> <p>8. ชั้นความลับมี 4 ชั้น คือ ปกปิด ลับ ลับมาก และลับที่สุด</p> <p>9. ผู้มีอำนาจกำหนดชั้นความลับ ระบุตำแหน่งไว้แน่นอน</p> <p>ลับที่สุด : ตั้งแต่อธิบดี หัวหน้าคณะทูต ผู้ช่วยทูตฝ่ายทหารหรือเทียบเท่าขึ้นไป</p> <p>ลับมาก : ตั้งแต่ผู้อำนวยการ ผู้บังคับการกรม ผู้บังคับหมวดเรือ ผู้บังคับการกองบินหรือเทียบเท่าขึ้นไป</p> <p>ลับและปกปิด : หัวหน้าฝ่าย ผู้บังคับกองร้อย ผู้บังคับการเรือชั้น 3 ผู้บังคับหมวดบินหรือเทียบเท่า</p> <p>10. ไม่ต้องให้เหตุผลประกอบการกำหนดชั้นความลับ</p>	<p>6. หัวหน้าหน่วยงานของรัฐ กำหนดระเบียบปฏิบัติเพิ่มเติมจากระเบียบนี้ได้ ถ้าเห็นว่าการปฏิบัติตามระเบียบนี้ในเรื่องใดอาจก่อให้เกิดความยุ่งยาก สามารถกำหนดแนวปฏิบัติ วิธีการรักษาความลับในเรื่องนั้น ๆ ด้วยวิธีการอื่นที่มีประสิทธิภาพเท่ากันหรือดีกว่าทดแทนได้ (ข้อ 20)</p> <p>7. อาจขอให้องค์การรักษาความปลอดภัยช่วยตรวจสอบประวัติและพฤติกรรมบุคคลเจ้าหน้าที่ที่ปฏิบัติหน้าที่เกี่ยวข้องกับความลับได้ (ข้อ 9)</p> <p>8. ชั้นความลับมี 3 ชั้น คือ ลับ ลับมาก และลับที่สุด (ข้อ 12-15)</p> <p>9. เป็นอำนาจของหัวหน้าหน่วยงานของรัฐ แต่งตั้ง มอบหมายหน้าที่ผู้ได้บังคับบัญชาได้ตามความจำเป็นในกรณีที่สามารถมอบอำนาจได้ตามกฎหมาย นอกจากนี้ เจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องแม้ไม่มีอำนาจกำหนดชั้นความลับ ก็สามารถกำหนดชั้นความลับได้ชั่วคราว แต่ต้องรีบเสนอผู้มีอำนาจพิจารณาโดยเร็ว (ข้อ 16-17)</p> <p>10. ผู้มีอำนาจกำหนดชั้นความลับต้องให้เหตุผลประกอบชั้นความลับไว้ทุกเรื่อง เพื่อแจ้งให้แก่ผู้ที่มาขอข้อมูลข่าวสารว่าเปิดเผยไม่ได้เพราะเหตุใด (ข้อ 16)</p>

ระเบียบ ว่าด้วยการรักษาความปลอดภัย แห่งชาติ พ.ศ.2517 (เฉพาะการรักษาความปลอดภัยเกี่ยวกับเอกสาร)	ระเบียบ ว่าด้วยการรักษาความลับ ของทางราชการ พ.ศ.2544
<p>11. ต้องแสดงชื่อส่วนราชการเจ้าของเรื่อง ที่ เอกสาร (ถ้ามี) ชุดที่ของจำนวนชุด จำนวนหน้า ทั้งหมด ไว้ที่มุมขวาบนของเอกสารชั้น “ชั้นลับ ที่สุด” “ลับมาก” ทุกหน้า ส่วนชั้น “ลับ” และ “ปกปิด” ให้แสดงชื่อส่วนราชการเจ้าของเรื่องที่ เอกสาร (ถ้ามี) ชุดที่ของจำนวนชุดทั้งหมด จำนวนหน้าของเอกสารนั้นไว้ที่มุมขวาบนของ เอกสารเฉพาะหน้าแรก</p> <p>12. เอกสารลับอาจจะลดชั้น เพิ่มขึ้นหรือยกเลิก ชั้นความลับ ได้ต่อเมื่อได้รับความยินยอมจาก เจ้าของเรื่องเดิมแล้ว</p> <p>13. การตรวจสอบเอกสารลับ กระทำทุก 6 เดือน และทุกครั้งที่มีการเปลี่ยนตัวนายทะเบียน เอกสารลับ</p> <p>14. ทะเบียนเอกสารลับ รวมไว้ในฉบับเดียว คือ แบบ รปภ.19</p> <p>15. การจัดทำสำเนาเพิ่มเติม หรือแปลต้องขอ อนุญาตเจ้าของเรื่องเดิมทุกครั้ง ยกเว้นกรณี เร่งด่วน แต่ต้องแจ้งเหตุผลและจำนวนที่สำเนา หรือแจ้งเหตุผลการแปล และส่งสำเนาการแปล ให้เจ้าของเรื่องเดิมทราบโดยเร็วที่สุด</p>	<p>11. ให้แสดงชื่อหน่วยงานของรัฐเจ้าของเรื่อง (อาจมีหน่วยงานย่อยด้วยก็ได้) เลขที่หน้าของ จำนวนหน้าทั้งหมด ไว้ทุกหน้าของข้อมูล ข่าวสารลับ (ข้อ 22)</p> <p>12. ข้อมูลข่าวสารลับที่คณะกรรมการวินิจฉัย การเปิดเผยข้อมูลข่าวสาร มีคำวินิจฉัยให้เปิดเผย โดยไม่มีข้อจำกัด หรือเงื่อนไขใด ให้ถือว่าข้อมูล ข่าวสารนั้นถูกยกเลิกชั้นความลับแล้ว เว้นแต่มี การฟ้องร้องคดีต่อศาล และศาลมีคำสั่งหรือคำ พิพากษาเป็นอย่างอื่น (ข้อ 24)</p> <p>13. ให้ตรวจสอบข้อมูลข่าวสารลับอย่างน้อยทุก 6 เดือน (ข้อ 29)</p> <p>14. ทะเบียนข้อมูลข่าวสารลับมี 3 ชนิด คือ ทะเบียนรับ (ทขล.1) ใช้รับข้อมูลข่าวสารลับ ทะเบียนส่ง (ทขล.2) ใช้ส่งข้อมูลข่าวสารลับ และ ทะเบียนควบคุมข้อมูลข่าวสารลับ (ทขล.3) (ข้อ 27)</p> <p>15. การสำเนา การแปล การเข้ารหัส การถอดรหัส หน่วยงานที่ครอบครองข้อมูลข่าวสารลับ สามารถ ทำได้ เพียงแต่บันทึกจำนวนชุด ยศ ชื่อ ตำแหน่ง ของผู้ดำเนินการ และชื่อหน่วยงานของรัฐ ไว้ที่ ต้นฉบับที่ครอบครอง (ข้อ 33)</p>

<p>ระเบียบ ว่าด้วยการรักษาความปลอดภัย แห่งชาติ พ.ศ.2517 (เฉพาะการรักษาความปลอดภัยเกี่ยวกับเอกสาร)</p>	<p>ระเบียบ ว่าด้วยการรักษาความลับ ของทางราชการ พ.ศ.2544</p>
<p>16. การทำลายเอกสารลับ ต้องขออนุญาต เจ้าของเรื่องเดิมก่อนทำลาย โดยไม่ต้องส่งให้หอ จดหมายเหตุแห่งชาติตรวจดูก่อน</p>	<p>16. การทำลายข้อมูลข่าวสารลับชั้นลับที่สุด เป็น อำนาจของหัวหน้าหน่วยงานของรัฐสั่งทำลายได้ หากพิจารณาว่ามีความจำเป็นเพราะเสี่ยงต่อการ รั่วไหล และจะเกิดอันตรายแก่ผลประโยชน์แห่ง รัฐ สำหรับชั้นลับมากและลับ ก่อนทำลายต้อง เสนอรายชื่อข้อมูลข่าวสารลับที่จะทำลายให้หอ จดหมายเหตุแห่งชาติตรวจดูก่อนว่าจะจัดเก็บเป็น เอกสารประวัติศาสตร์หรือไม่ กรณีประสงค์จะ ไม่จัดเก็บให้ดำเนินกรรมวิธีทำลายตามที่ ระเบียบกำหนดไว้ (ข้อ 46)</p>

ตารางที่ 3 - 1 เปรียบเทียบระเบียบ' 2517 กับระเบียบ' 2544

3. ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยการรักษาความปลอดภัยแห่งชาติ

พ.ศ.2552

ปรับปรุงและพัฒนาจากระเบียบ ว่าด้วยการรักษาความปลอดภัยแห่งชาติ พ.ศ.2517
ที่ประกาศใช้มานานกว่า 30 ปี รายละเอียดการเปลี่ยนแปลงสรุปได้ดังนี้

<p>ระเบียบ ว่าด้วยการรักษาความปลอดภัย แห่งชาติ พ.ศ.2517</p>	<p>ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยการรักษา ความปลอดภัยแห่งชาติ พ.ศ.2552</p>
<p>1. กำหนดหลักการและวิธีการปฏิบัติไว้ใน ระเบียบ</p> <p>2. ผู้รับผิดชอบ = หัวหน้าส่วนราชการ</p> <p>3. ไม่มีคณะกรรมการหรือคณะทำงาน ประจำระเบียบ</p>	<p>1. กำหนดหลักการไว้ในระเบียบ ส่วนวิธีการปฏิบัติ กำหนดไว้ในประกาศแนบท้ายระเบียบ</p> <p>2. ผู้รับผิดชอบ = หัวหน้าหน่วยงานของรัฐ (ข้อ 8)</p> <p>3. แต่งตั้งคณะกรรมการนโยบายรักษาความ ปลอดภัยแห่งชาติ (กรช.) มีหน้าที่ควบคุม กำหนด นโยบายด้านการรักษาความปลอดภัย (ข้อ 19)</p>

ระเบียบ ว่าด้วยการรักษาความปลอดภัย แห่งชาติ พ.ศ.2517	ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยการรักษา ความปลอดภัยแห่งชาติ พ.ศ.2552
<p>4. องค์การรักษาความปลอดภัยมี 2 องค์การ คือ</p> <p>4.1 สำนักข่าวกรองแห่งชาติ สำนักนายกรัฐมนตรี เป็นองค์การรักษาความปลอดภัยฝ่ายพลเรือน</p> <p>4.2 ศูนย์รักษาความปลอดภัย สำนักผู้บัญชาการทหารสูงสุด กระทรวงกลาโหม เป็นองค์การรักษาความปลอดภัยฝ่ายทหาร</p> <p>5. ชั้นความลับ มี 4 ชั้น คือ ลับที่สุด ลับมาก ลับ และปกปิด</p> <p>6. คำนิยามที่แสดงไว้ในระเบียบ มีทั้งสิ้น 14 คำ และมีการปรับเปลี่ยนคำนิยามใหม่ โดยคำนิยามเดิม มีดังนี้</p> <p>6.1 การรักษาความปลอดภัย</p> <p>6.2 เอกสาร</p> <p>6.3 การเข้าถึง</p> <p>6.4 การรั่วไหล</p> <p>6.5 ส่วนราชการ</p> <p>6.6 ข้าราชการ</p>	<p>4. องค์การรักษาความปลอดภัยมี 3 องค์การ คือ</p> <p>4.1 สำนักข่าวกรองแห่งชาติ สำนักนายกรัฐมนตรี เป็นองค์การรักษาความปลอดภัยฝ่ายพลเรือน</p> <p>4.2 ศูนย์รักษาความปลอดภัย กองบัญชาการกองทัพไทย กระทรวงกลาโหม เป็นองค์การรักษาความปลอดภัยฝ่ายทหาร</p> <p>4.3 กองบัญชาการตำรวจสันติบาล สำนักงานตำรวจแห่งชาติ เป็นองค์การรักษาความปลอดภัยฝ่ายตำรวจ (ข้อ 7)</p> <p>5. ชั้นความลับ มี 3 ชั้น คือ ลับที่สุด ลับมาก และลับ (ข้อ 15)</p> <p>6. คำนิยามที่แสดงไว้ในระเบียบ มีทั้งสิ้น 20 คำ และมีการปรับเปลี่ยนคำนิยามจากเดิม โดยคำนิยามใหม่ มีดังนี้</p> <p>6.1 การรักษาความปลอดภัยแห่งชาติ</p> <p>6.2 ข้อมูลข่าวสาร</p> <p>6.3 เข้าถึง</p> <p>6.4 รั่วไหล</p> <p>6.5 หน่วยงานของรัฐ</p> <p>6.6 เจ้าหน้าที่ของรัฐ</p> <p>นอกจากนี้ ได้กำหนดคำนิยามเพิ่มเติม ได้แก่ การรหัส ประมวลลับ การก่อการร้าย ทรัพย์สินมีค่าของแผ่นดิน คณะกรรมการนโยบายรักษาความปลอดภัยแห่งชาติ (กรช.) และเจ้าหน้าที่ควบคุมการรักษาความปลอดภัย (ข้อ 4)</p>

ระเบียบ ว่าด้วยการรักษาความปลอดภัยแห่งชาติ พ.ศ.2517	ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยการรักษาความปลอดภัยแห่งชาติ พ.ศ.2552
7. ไม่มีการระบุถึงกรณีการมอบหมายหรือทำสัญญาจ้างกับบริษัทเอกชน	7. ระบุถึงความรับผิดชอบของบริษัทเอกชนที่จะต้องปฏิบัติตามระเบียบ กรณีที่ได้รับมอบหมายหรือทำสัญญาจ้างอย่างหนึ่งอย่างใด ซึ่งเกี่ยวข้องกับการรักษาความปลอดภัย (ข้อ 8)
8. หัวหน้าส่วนราชการ มีหน้าที่รับผิดชอบ จัดให้มีการตรวจสอบประวัติ และพฤติการณ์บุคคลของข้าราชการในสังกัด โดยส่งให้องค์การักษาความปลอดภัยดำเนินการตรวจสอบ	8. หัวหน้าหน่วยงานของรัฐ ต้องจัดให้มีการตรวจสอบประวัติและพฤติการณ์บุคคล โดยอาจขอให้องค์การักษาความปลอดภัยดำเนินการตรวจสอบแทน กรณีเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องกับชั้นความลับ หรือการตรวจสอบโดยละเอียด (ประกาศท้ายระเบียบ)
9. องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น ฝึกอบรมปฏิบัติตามระเบียบนี้	9. องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น ปฏิบัติตามระเบียบนี้โดยอนุโลม (ข้อ 14)
10. จำนวนแบบ รปก. ทั้งสิ้น 19 แบบ (แบบ รปก.1 - 19) ใช้สำหรับการรักษาความปลอดภัยเกี่ยวกับบุคคลและเอกสาร	10. จำนวนแบบ รปก. ทั้งสิ้น 7 แบบ (แบบ รปก.1 - 7) ใช้สำหรับการรักษาความปลอดภัยเกี่ยวกับบุคคลเท่านั้น (ประกาศท้ายระเบียบ)

ตารางที่ 3 - 2 เปรียบเทียบระเบียบ' 2517 กับระเบียบ' 2552

การดำเนินงานด้านการรักษาความปลอดภัยหน่วยงานของรัฐฝ่ายพลเรือนของสำนักข่าวกรองแห่งชาติในฐานะองค์การักษาความปลอดภัยฝ่ายพลเรือน

ตามข้อ 7 แห่งระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยการรักษาความปลอดภัยแห่งชาติ พ.ศ.2552 กำหนดให้สำนักข่าวกรองแห่งชาติ เป็นองค์การักษาความปลอดภัยฝ่ายพลเรือน มีหน้าที่ให้คำแนะนำ ช่วยเหลือในเรื่องการรักษาความปลอดภัยแก่หน่วยงานของรัฐฝ่ายพลเรือน และกำกับดูแล ตรวจสอบ พร้อมทั้งพิจารณาแก้ไขข้อบกพร่องเพื่อให้ระบบการรักษาความปลอดภัยนั้นได้ผลสมบูรณ์อยู่เสมอ นอกจากนี้ ในข้อ 12 แห่งระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยการรักษาความปลอดภัยแห่งชาติ พ.ศ.2552 ระบุว่า เพื่อให้การรักษาความปลอดภัยเกิดประสิทธิผล ให้องค์การ

รักษาความปลอดภัยทุกฝ่ายประสานการปฏิบัติและประชุมร่วมกันเพื่ดำเนินการจัดให้มีหลักเกณฑ์วิธีการ และคำแนะนำการปฏิบัติตามระเบียบนี้ รวมทั้งการอบรมบุคลากรที่เกี่ยวข้องตามความจำเป็น จากข้อกำหนดในระเบียบดังกล่าว ซึ่งประกาศใช้ตั้งแต่วันที่ 21 มิถุนายน 2552 สำนักข่าวกรองแห่งชาติ โดยสำนัก 10 มีภารกิจหลักตามกฎกระทรวง แบ่งส่วนราชการสำนักข่าวกรองแห่งชาติ สำนักนายกรัฐมนตรื พ.ศ.2551 ข้อ 18 กำหนดอำนาจหน้าที่ของสำนัก 10 ดังนี้

- 1) ดำเนินการเกี่ยวกับการรักษาความปลอดภัย และการรักษาความลับของทางราชการสำหรับส่วนราชการหรือรัฐวิสาหกิจในฝ่ายพลเรือน
- 2) ดำเนินการเกี่ยวกับการประสานความร่วมมือในด้านการรักษาความปลอดภัยกับหน่วยงานของรัฐและภาคเอกชน และ
- 3) ปฏิบัติงานร่วมกับหรือสนับสนุนการปฏิบัติงานของหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้องหรือที่ได้รับมอบหมาย จากภารกิจดังกล่าว สำนักข่าวกรองแห่งชาติ ในฐานะองค์การักษาความปลอดภัยฝ่ายพลเรือน ได้ดำเนินการเผยแพร่ประชาสัมพันธ์กฎ ระเบียบที่เกี่ยวข้องด้านการรักษาความปลอดภัย และจัดทำมาตรฐานการรักษาความปลอดภัยหน่วยงานของรัฐฝ่ายพลเรือน เพื่อเป็นแนวทางพื้นฐานสำหรับหน่วยงานของรัฐฝ่ายพลเรือน ที่จะใช้เป็นต้นแบบในการกำหนดมาตรการการรักษาความปลอดภัยให้เหมาะสมกับสภาพแวดล้อม ภารกิจ ความเสี่ยง และภัยคุกคามของแต่ละหน่วยงาน เพื่อพิทักษ์รักษาทรัพย์สินอันมีค่าของแผ่นดิน และสามารถปรับเปลี่ยนให้เหมาะสมเมื่อเกิดสถานการณ์ฉุกเฉินได้อย่างทันท่วงที

กระบวนการขับเคลื่อนให้หน่วยงานของรัฐฝ่ายพลเรือนปฏิบัติตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรื ว่าด้วยการรักษาความปลอดภัยแห่งชาติ พ.ศ.2552 อย่างเป็นรูปธรรม มีการดำเนินการใน 3 มิติ คือ

1. การเผยแพร่และประชาสัมพันธ์ ด้วยการจัดสัมมนาหน่วยงานของรัฐฝ่ายพลเรือน และจัดทำมาตรฐานการรักษาความปลอดภัยหน่วยงานของรัฐฝ่ายพลเรือน ออกเผยแพร่ทั้งในรูปแบบเอกสารวิชาการและผ่านทางเว็บไซต์สำนักข่าวกรองแห่งชาติ โดยยึดหลักคิดด้านการรักษาความปลอดภัยที่ไม่เป็นการสร้างภาระในการปฏิบัติภารกิจปกติ แต่ต้องคงประสิทธิภาพด้านการรักษาความปลอดภัยและเหมาะสมกับบริบทและสภาพแวดล้อมของแต่ละหน่วยงาน ดังนั้น จึงได้กำหนดมาตรฐานการรักษาความปลอดภัยเป็นพื้นฐานที่หน่วยงานจะนำไปปรับใช้ให้เหมาะสมต่อไป โดยมีกลุ่มเป้าหมายเป็นหน่วยงานของรัฐฝ่ายพลเรือนจำนวนกว่า 200 หน่วยงาน ซึ่งผู้เข้าร่วมสัมมนาเป็นเจ้าหน้าที่ซึ่งได้รับมอบหมายให้รับผิดชอบงานด้านการรักษาความปลอดภัยหน่วยงานของรัฐฝ่ายพลเรือน โดยให้ความสนใจและร่วมแสดงความคิดเห็นในการประชุมชี้แจงแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับมาตรฐานการรักษาความปลอดภัยอย่างหลากหลายและกว้างขวาง

2. การติดตามประเมินผล (Site visit) โดยเจ้าหน้าที่สำนักข่าวกรองแห่งชาติลงพื้นที่กลุ่มเป้าหมาย เพื่อสำรวจมาตรการการรักษาความปลอดภัย รับฟัง และให้คำแนะนำเป็นรายหน่วยงาน เพื่อเก็บข้อมูลสถิติและปัญหาอุปสรรค นำมาพัฒนาและปรับปรุงกฎ ระเบียบ มาตรฐานด้านการรักษาความปลอดภัยให้มีประสิทธิภาพ

3. การสนับสนุนในการปรับใช้และปฏิบัติตามระเบียบด้านการรักษาความปลอดภัย ทั้งในรูปแบบวิทยากรให้ความรู้ การสำรวจและทบทวนมาตรการการรักษาความปลอดภัยทั้ง 3 ด้านตามที่หน่วยงานของรัฐร้องขอ หรือการให้คำแนะนำหน่วยงานของรัฐในการจัดทำระเบียบภายในด้านการรักษาความปลอดภัย การสนับสนุนการตรวจสอบประวัติและพฤติกรรม การตรวจสอบสถานที่หน่วยงานของรัฐเพื่อป้องกันการก่อวินาศกรรม เป็นต้น

อย่างไรก็ตาม จากกระบวนการขับเคลื่อนทั้ง 3 มิติ ได้รับข้อคิดเห็น คำแนะนำ ปัญหาอุปสรรคเกี่ยวกับการปฏิบัติตามระเบียบด้านการรักษาความปลอดภัย สรุปได้ดังนี้

1. หัวหน้าหน่วยงานของรัฐยังไม่มีความเข้าใจหรือไม่เห็นความสำคัญในการรักษาความปลอดภัย โดยเข้าใจว่าเป็นเพียงงานการรักษาความปลอดภัยเกี่ยวกับสถานที่ และเป็นหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ยามรักษาการณ์ หรือบางหน่วยงานเข้าใจว่าการรักษาความปลอดภัยเกี่ยวกับบุคคล คืองานอารักขาบุคคลสำคัญ

2. หน่วยงานของรัฐส่วนใหญ่ไม่มีผู้รับผิดชอบหลักในด้านการรักษาความปลอดภัย

3. ยังไม่มีการนำมาตราการการรักษาความปลอดภัยไปปรับใช้ให้เกิดการปฏิบัติอย่างจริงจัง และเจ้าหน้าที่ยังขาดจิตสำนึกในเรื่องของการรักษาความปลอดภัย

4. บุคลากรไม่เข้าใจในระเบียบ กฎหมายที่เกี่ยวข้องเท่าที่ควร

5. การขับเคลื่อนมาตรการการรักษาความปลอดภัยของบางหน่วยงาน ยังไม่เคร่งครัดในการปฏิบัติ หากเกิดการละเมิดการรักษาความปลอดภัย อาจส่งผลกระทบต่อการปฏิบัติงานในภาพรวมของหน่วยงาน

6. ระเบียบเกี่ยวกับการรักษาความปลอดภัยบางข้อไม่ชัดเจน ทำให้การวินิจฉัยตีความไม่เป็นทิศทางเดียวกัน ส่งผลให้มาตรฐานการดำเนินงานในแต่ละหน่วยงานแตกต่างกัน

7. ข้อขัดข้องด้านอื่น ๆ เช่น งบประมาณในการจัดจ้างเจ้าหน้าที่ยามรักษาการณ์ การจัดซื้ออุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์เพื่อเสริมมาตรการการรักษาความปลอดภัย การจัดอบรมให้ความรู้แก่เจ้าหน้าที่ที่รับผิดชอบงานการรักษาความปลอดภัย และเสริมสร้างจิตสำนึกของเจ้าหน้าที่ในหน่วยงาน

8. ต้องการให้สำนักข่าวกรองแห่งชาติ นำเสนอบทบาทและหน้าที่ความรับผิดชอบเกี่ยวกับการรักษาความปลอดภัยหน่วยงาน ผ่านหัวหน้าหน่วยงานของรัฐ เพื่อให้ตระหนักถึง

ความสำคัญของการรักษาความปลอดภัยและเป็นพลังขับเคลื่อนนโยบายไปสู่การปฏิบัติที่ชัดเจน เป็นรูปธรรม

9. เสนอให้มีการผลักดันผ่านทางคณะกรรมการนโยบายรักษาความปลอดภัยแห่งชาติ (กรช.) ซึ่งมีนายกรัฐมนตรีหรือรัฐมนตรีที่ได้รับมอบหมายเป็นประธาน จะทำให้การขับเคลื่อนงาน ด้านการรักษาความปลอดภัยเกิดประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

ปัจจุบัน สำนักข่าวกรองแห่งชาติอยู่ระหว่างดำเนินการจัดพิมพ์คำแนะนำการปฏิบัติ ตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยการรักษาความปลอดภัยแห่งชาติ พ.ศ.2552 โดยจะเผยแพร่ และนำเสนอให้กับหน่วยงานของรัฐฝ่ายพลเรือน เพื่อนำไปเป็นแนวทางในการปรับใช้ให้เหมาะสม กับภารกิจ สภาพแวดล้อม ภัยคุกคามและความเสี่ยงของแต่ละหน่วยงานต่อไป โดยภารกิจของ สำนักข่าวกรองแห่งชาติจะยังคงดำเนินต่อไปเพื่อสนับสนุนให้การพิทักษ์รักษาและคุ้มครองป้องกัน สิ่งที่เป็นความลับของทางราชการ ตลอดจนหน่วยงานของรัฐ เจ้าหน้าที่ของรัฐ และทรัพย์สินอันมี ค่าของแผ่นดิน ที่อยู่ภายใต้ความรับผิดชอบของแต่ละหน่วยงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ

กรณีศึกษาเกี่ยวกับการละเมิดการรักษาความปลอดภัยที่ส่งผลกระทบต่อการบริหาร จัดการภาครัฐ

การรักษาความปลอดภัยเกี่ยวกับบุคคล

กรณีศึกษา : หนังสือพิมพ์ดิ การ์เดียน (อังกฤษ) และหนังสือพิมพ์วอชิงตัน โพสต์ (สหรัฐอเมริกา) ฉบับตีพิมพ์เมื่อวันที่ 5 มิถุนายน 2556 เผยแพร่ข้อมูลลับที่รั่วไหลจากสำนักงาน ความมั่นคงแห่งชาติของสหรัฐฯ (National Security Agency : NSA) เป็นสไลด์จำนวน 41 เฟรม ระบุช่วงเวลาเมื่อเดือนเมษายน 2556 โดยได้รับข้อมูลจากนาย Edward Joseph Snowden (อายุ 30 ปี/ 2557) พนักงานคอมพิวเตอร์ของบริษัท Booz Allen Hamilton ซึ่งเป็นบริษัทรับเหมาช่วง (Contractor) ของ NSA โดยนาย Snowden เปิดเผยถึงโครงการ PRISM ของ NSA (PRISM ก่อตั้งขึ้น เมื่อปี 2551 ให้อำนาจ NSA เข้าถึงซอฟต์แวร์ของบริษัทที่ให้บริการอินเทอร์เน็ต เพื่อรวบรวมข้อมูล ผู้ต้องสงสัยว่าจะเป็นภัยคุกคามต่อความมั่นคงของประเทศ แต่ต้องได้รับความเห็นชอบจากศาลก่อน)

บทวิเคราะห์ : การเปิดเผยข้อมูลของ NSA โดยนาย Snowden เป็นความผิดทางอาญา และก่อให้เกิดปฏิกิริยาสะท้อนกลับหลายด้าน อาทิ

1. ความไม่พอใจจากชาวอเมริกันและนานาชาติที่เห็นว่าเป็นการละเมิดสิทธิส่วนบุคคล ของประชาชน และลดความไว้วางใจในประสิทธิภาพของรัฐบาลสหรัฐฯ ในการปกป้องข้อมูล โครงการลับของหน่วยข่าวกรอง

2. ประชาคมข่าวกรองสหรัฐฯ ถูกวิจารณ์การเปลี่ยนหลักการจาก “Need to Know” เป็น “Need to Share” ส่งผลให้บริษัทรับเหมาช่วงด้านไอที สามารถเข้าถึงข้อมูลหน่วยข่าวกรองได้ง่าย

3. หน่วยข่าวกรองสหรัฐฯ ถูกขุดคุ้ยเกี่ยวกับการดักจับข้อมูล

4. หน่วยงานด้านโทรคมนาคมสหรัฐฯ กัดฉันทันรัฐบาลสหรัฐฯ ให้อนุญาตเผยแพร่คำร้องขอข้อมูลจากหน่วยงานความมั่นคง

ผลกระทบที่มีต่อหน่วยงานความมั่นคง

1. การรักษาสมดุลระหว่างการปฏิบัติงานข่าวกรอง (การดักจับข้อมูล) กับการปกป้องสิทธิส่วนบุคคล อาจทำให้หน่วยข่าวกรองต้องระมัดระวังในการปกป้องข้อมูลที่ได้จากกระบวนการดักฟังมิให้รั่วไหลอีก เพื่อรักษาประสิทธิภาพในการดำเนินงานการข่าวกรอง

2. การผลักดันเรื่อง Cyber Security ของสหรัฐฯ มีอุปสรรคมากขึ้น เนื่องจากหน่วยข่าวกรองดำเนินการเจาะข้อมูลเอง ขณะที่กลุ่มเรียกร้องเสรีภาพในการแสดงออกในสหรัฐฯ เช่น กลุ่ม Human Rights Watch กัดฉันทันให้รัฐบาลทบทวนกฎหมายดักฟัง

มุมมองด้านการรักษาความปลอดภัย : จากกรณีศึกษาดังกล่าว สะท้อนให้เห็นถึงการละเมิดหลักการรักษาความปลอดภัยเกี่ยวกับบุคคล ซึ่งหากพิจารณาเปรียบเทียบกับระเบียบด้านการรักษาความปลอดภัยของไทย จะเห็นว่ามิข้อกำหนดในระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยการรักษาความปลอดภัยแห่งชาติ พ.ศ.2552 ข้อ 8 ระบุว่า “...ในกรณีที่หน่วยงานของรัฐได้มอบหมายหรือทำสัญญาจ้างให้เอกชนดำเนินการอย่างหนึ่งอย่างใด ซึ่งเกี่ยวข้องกับการรักษาความปลอดภัย ให้ผู้ได้รับมอบหมายหรือผู้เป็นคู่สัญญาซึ่งเป็นเอกชนดังกล่าว มีหน้าที่ต้องปฏิบัติในการรักษาความปลอดภัยแห่งชาติตามระเบียบนี้ด้วย” ซึ่งจะมีกระบวนการตรวจสอบประวัติและพฤติกรรมว่าไม่เป็นภัยต่อความมั่นคง ตลอดจนเมื่อได้รับมอบหมายให้เข้าถึงชั้นความลับหรือปฏิบัติการกิจสำคัญ จะต้องมีการตรวจสอบความไว้วางใจอีกครั้ง เพื่อพิสูจน์ทราบและมั่นใจว่าบุคคลดังกล่าวไม่มีพฤติกรรมที่เป็นภัยต่อความมั่นคง อันเป็นการสร้างความมั่นใจและป้องกันอย่างเป็นระบบ

การรักษาความปลอดภัยเกี่ยวกับสถานที่

กรณีศึกษา : การเข้ายึดและปิดล้อมสถานที่ราชการซึ่งเป็นสถานที่ทำงานของหน่วยงานของรัฐ ในระหว่างการชุมนุมเรียกร้องของกลุ่มพลังมวลชนนอกสภาตั้งแต่อดีตมาจนถึงปัจจุบัน เช่น กรณีกลุ่มพันธมิตรประชาชนเพื่อประชาธิปไตย (พ.ป.ป.) เมื่อปี 2551 กรณีกลุ่มแนวร่วมประชาธิปไตยต่อต้านเผด็จการแห่งชาติ (น.ป.ช.) เมื่อปี 2553 และล่าสุดกรณีการเข้ายึดและปิดล้อมหน่วยงานของรัฐหลายแห่ง อาทิ ทำเนียบรัฐบาล ศูนย์ราชการเฉลิมพระเกียรติ 80 พรรษา (แจ้งวัฒนะ) กระทรวงการคลัง และกระทรวงการต่างประเทศ เป็นต้น ของกลุ่มคณะกรรมการประชาชน

เพื่อการเปลี่ยนแปลงประเทศไทยให้เป็นประชาธิปไตยที่สมบูรณ์อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข (กปปส.) เมื่อปี 2556 - 2557

บทวิเคราะห์ : กลุ่มพลังมวลชนนอกสภา เป็นกลุ่มจัดตั้งที่ยื่นข้อเรียกร้องต่อรัฐบาล เพื่อให้ตอบสนองตามเป้าประสงค์ของกลุ่ม และพร้อมยกระดับการชุมนุมตั้งแต่การปิดล้อมจนถึงการเข้ายึดสถานที่ราชการ ซึ่งส่งผลกระทบต่อการบริหารราชการแผ่นดิน การสูญเสียทรัพย์สินของทางราชการ ตลอดจนภาพลักษณ์ของประเทศในสายตานานาชาติ การกระทำดังกล่าวนอกจากสร้างความเสียหายในทางการบริหารจัดการภาครัฐแล้ว ยังมีผลทางกฎหมายในคดีอาญาและคดีแพ่ง หากมีการสูญหายหรือทำลายทรัพย์สินของทางราชการ

ผลกระทบที่มีต่อหน่วยงานความมั่นคง

1. ประสิทธิภาพในการบริหารราชการ และความต่อเนื่องในการปฏิบัติภารกิจลดลง
2. ความน่าเชื่อถือในสายตาของนานาชาติ กรณีการเตรียมความพร้อม การรองรับ การเผชิญเหตุ และการฟื้นฟู ตลอดจนบทบาทของเจ้าหน้าที่ของรัฐที่เข้าไปมีส่วนร่วมในการสนับสนุน หรือแสดงออกทางการเมือง
3. สูญเสียงบประมาณ และอาจส่งผลกระทบต่อข้อมูลข่าวสารลับ กรณีมีการโจรกรรมทรัพย์สินของทางราชการ เช่น เครื่องคอมพิวเตอร์
4. การดำเนินการดังกล่าวส่งผลกระทบต่อความสงบเรียบร้อยภายใน สภาพเศรษฐกิจ และสังคมของประเทศ

มุมมองด้านการรักษาความปลอดภัย : จากกรณีศึกษาดังกล่าว สะท้อนถึงการเตรียมแผนฉุกเฉินในการรองรับภัยคุกคามรูปแบบใหม่ (การชุมนุมปิดล้อมและยึดหน่วยงานของรัฐ) ซึ่งประเด็นหลักอาจเกี่ยวข้องถึงการรักษาความปลอดภัยเกี่ยวกับสถานที่ที่สำคัญ แต่ในข้อเท็จจริงแล้วยังเชื่อมโยงถึงการรักษาความปลอดภัยเกี่ยวกับข้อมูลข่าวสารลับ มิให้รั่วไหลหรือถูกทำลายด้วย ตลอดจนการรักษาความปลอดภัยเกี่ยวกับบุคคล ที่เจ้าหน้าที่ของรัฐต้องตระหนักในหน้าที่และบทบาทของตนเอง เพื่อรักษาไว้ซึ่งผลประโยชน์ของชาติ สำหรับการรักษาความปลอดภัยเกี่ยวกับสถานที่ที่มีการกำหนดไว้ในระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยการรักษาความปลอดภัยแห่งชาติ พ.ศ.2552 หมวด 5 การรักษาความปลอดภัยเกี่ยวกับสถานที่ และรวมถึงเมื่อเกิดเหตุละเมิดการรักษาความปลอดภัยในหมวด 7 การละเมิดการรักษาความปลอดภัย ซึ่งกำหนดขั้นตอนการปฏิบัติเมื่อเกิดเหตุละเมิดการรักษาความปลอดภัย นอกจากนี้ ได้กำหนดแนวทางปฏิบัติเมื่อเกิดสถานการณ์ฉุกเฉินไว้ในมาตรฐานการรักษาความปลอดภัยฝ่ายพลเรือน ซึ่งจัดแบ่งหน่วยงานของรัฐตามความเสี่ยงที่อาจเกิดภัยคุกคามจากสถานการณ์ความขัดแย้งทางการเมืองและการก่อเหตุร้ายด้วยอาวุธร้ายแรงเป็น

2 กลุ่ม คือ 1) หน่วยงานของรัฐที่มีความเสี่ยงสูงที่จะเกิดภัยคุกคาม และ 2) หน่วยงานของรัฐที่ไม่จัดอยู่ในกลุ่มที่มีความเสี่ยงสูง (สำนัก 10 สำนักข่าวกรองแห่งชาติ, 2553 หน้า 40)

สรุป

การรักษาความปลอดภัยหน่วยงานของรัฐ เริ่มดำเนินการอย่างเป็นทางการเป็นรูปธรรมตั้งแต่ปี พุทธศักราช 2478 และมีพัฒนาการมาอย่างต่อเนื่อง ทั้งในรูปของการปรับปรุงแก้ไขกฎ ระเบียบ ประกาศ กฎกระทรวง แนวทางปฏิบัติที่ครอบคลุมการรักษาความปลอดภัยเกี่ยวกับบุคคล ข้อมูลข่าวสารลับ และสถานที่ หรือเป็นการกำหนดเฉพาะทางด้านใดด้านหนึ่ง โดยการบังคับใช้ในบางฉบับมีผลเฉพาะหน่วยงานนั้น ๆ ขณะที่หลายฉบับมีผลบังคับใช้ครอบคลุมหน่วยงานของรัฐทั้งฝ่ายพลเรือน ตำรวจ และทหาร โดยเป้าประสงค์หลักของกฎหมายด้านการรักษาความปลอดภัย เพื่อพิทักษ์รักษาสิ่งที่เป็นความลับของทางราชการ ทรัพย์สินและสถานที่ ตลอดจนบุคลากรภาครัฐ ให้รอดพ้นจากการโจรกรรม การจารกรรม การก่อวินาศกรรม การบ่อนทำลาย และการก่อการร้ายทั้งทางกายภาพและระบบสารสนเทศ ดังนั้น การปรับปรุงและพัฒนาจึงเป็นไปเพื่อให้ครอบคลุมภัยคุกคาม ความเสี่ยงที่เปลี่ยนแปลงไปตามสภาพการณ์ ตลอดจนกระแสโลกาภิวัตน์ที่ส่งผลให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทั้งในแง่หลักคิดและการบริหารราชการแผ่นดิน เช่น ระบบธรรมาภิบาล (Good Governance) ที่เน้นเปิดเผย โปร่งใส เป็นธรรม และการพิทักษ์รักษาสิทธิส่วนบุคคล ดังนั้น หน่วยงานด้านความมั่นคง ตลอดจนหน่วยงานของรัฐในฐานะผู้ปฏิบัติจึงต้องตระหนักในบทบาท และหน้าที่ของตน เพื่อร่วมกันสนับสนุนให้ภารกิจด้านการรักษาความปลอดภัยดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพ

บทที่ 4

แนวโน้มและทิศทางการรักษาความปลอดภัยแห่งชาติในศตวรรษที่ 21

การวิเคราะห์ผลกระทบที่เกิดขึ้นจากการเป็นประชาคมอาเซียน

สมาคมประชาชาติแห่งเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ (The Association of South East Asian Nations : ASEAN) ก่อตั้งเมื่อวันที่ 8 สิงหาคม 2510 โดยอินโดนีเซีย มาเลเซีย ฟิลิปปินส์ สิงคโปร์ และไทย มีจุดมุ่งหมายเพื่อสร้างประชาคมที่เจริญไพบูลย์และสงบสุข (a prosperous and peaceful community) ในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ (ASEAN Declaration 1967, p.1) หลังจากนั้นประเทศต่าง ๆ ที่เหลือได้ทยอยเข้าเป็นสมาชิก จนถึงปัจจุบันมีสมาชิกทั้งหมด 10 ประเทศ โดยมีลำดับการเข้าเป็นสมาชิก ดังนี้

ปีที่เข้าร่วมเป็นสมาชิก	ประเทศ
2510	อินโดนีเซีย
	มาเลเซีย
	ฟิลิปปินส์
	สิงคโปร์
	ไทย
2527	บรูไน
2538	เวียดนาม
2540	ลาว
	พม่า
2542	กัมพูชา

ตารางที่ 4 - 1 แสดงลำดับปีที่เข้าร่วมเป็นสมาชิกอาเซียน

ในช่วงแรกของการก่อตั้ง แม้ประเทศสมาชิกจะมีความร่วมมือกัน แต่ก็ไม่ได้มีบทบาทร่วมกันมากนัก เนื่องจากปัญหาความขัดแย้งทางอุดมการณ์ทางการเมือง และปัญหาข้อพิพาทเรื่องเขตแดน ต่อมาหลังการล่มสลายของสหภาพโซเวียตในปี 2532 ประเทศในภูมิภาคที่เคยขัดแย้งกันได้หันมาร่วมมือกัน โดยเวียดนาม ลาว พม่า และกัมพูชา เข้าเป็นสมาชิกอาเซียนในเวลาต่อมา ทำให้แบ่งเป็นกลุ่มประเทศอาเซียนเดิม 6 ประเทศ และกลุ่มประเทศอาเซียนใหม่ 4 ประเทศ ซึ่งสมาชิกทั้งสองกลุ่มมีความแตกต่างในระดับของการพัฒนา แต่ก็มีความช่วยเหลือกันตามโครงการความร่วมมือ ภายใต้ข้อริเริ่มเพื่อการรวมตัวกันของอาเซียน (Initiative for ASEAN Integration - IAI) นอกจากนี้เมื่อเดือนตุลาคม 2556 ได้มีการลงนามในเอกสาร Declaration of ASEAN Concord II หรือ Bali Concord II จัดตั้งประชาคมอาเซียน ประกอบด้วย 3 เสาหลัก ได้แก่ ความร่วมมือด้านการเมืองและความมั่นคง ความร่วมมือด้านเศรษฐกิจ และความร่วมมือด้านสังคมและวัฒนธรรม ซึ่งความร่วมมือทั้งสามด้านมีความเกี่ยวพันกันอย่างใกล้ชิดและเกื้อกูลซึ่งกันและกัน เพื่อนำมาซึ่งสันติภาพ เสถียรภาพที่ยั่งยืน และความเจริญรุ่งเรืองร่วมกันในภูมิภาค

ในส่วนของประชาคมการเมืองและความมั่นคง อาเซียนใช้กลไกหรือเครื่องมือ เช่น การประชุมว่าด้วยการเมืองและความมั่นคงในเอเชีย-แปซิฟิก (ASEAN Regional Forum - ARF) มุ่งเน้นการสร้างควมไว้วางใจระหว่างกัน และสนธิสัญญาไมตรีและความร่วมมือในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ (Treaty of Amity and Cooperation - TAC) เชิญให้ประเทศคู่เจรจาภาคยานุวัติ¹ เข้าเป็นสมาชิก TAC ซึ่งจะช่วยให้ประเทศคู่เจรจายอมรับหลักการของการเคารพในเอกราช อธิปไตย และบูรณภาพแห่งดินแดนของกันและกัน ไม่แทรกแซงในกิจการภายในซึ่งกันและกัน ไม่ยอมให้ประเทศอื่นใช้ดินแดนของตนเป็นฐานในการบ่อนทำลายประเทศเพื่อนบ้าน ใช้วิธีการแก้ไขข้อขัดแย้งโดยสันติ และจะร่วมมือกันอย่างแข็งขันกับอาเซียน ขณะนี้ประเทศคู่เจรจาทั้งหมดได้ภาคยานุวัติแล้ว นอกจากนี้ อาเซียนยังผลักดันให้ประเทศมหาอำนาจที่มีอาวุธนิวเคลียร์ทั้ง 5 ประเทศ อันได้แก่ สหรัฐอเมริกา รัสเซีย จีน อังกฤษ และฝรั่งเศส ตกลงที่จะภาคยานุวัติสนธิสัญญาว่าด้วยเขตปลอดอาวุธนิวเคลียร์ในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ (Southeast Asian Nuclear Weapon Free Zone Treaty - SEANWFZ) เรียบร้อยแล้ว ขณะเดียวกันอาเซียนยังมีความร่วมมือในการรับมือกับภัยคุกคามรูปแบบใหม่ อันได้แก่ การก่อการร้าย อาชญากรรมข้ามชาติ การค้ามนุษย์ การลักลอบเข้าเมืองอย่างผิดกฎหมาย ยาเสพติด การฟอกเงิน อาชญากรรมทางคอมพิวเตอร์ โจรสลัด

¹ ภาคยานุวัติ : การเป็นภาคีหลังจากที่ความตกลงมีผลใช้บังคับ ซึ่งจะช่วยให้ประเทศคู่เจรจายอมรับหลักการของการเคารพในเอกราชอธิปไตย และบูรณภาพแห่งดินแดนของกันและกัน ไม่แทรกแซงในกิจการภายในซึ่งกันและกัน ไม่ยอมให้ประเทศอื่นใช้ดินแดนของตนเป็นฐานในการบ่อนทำลายประเทศเพื่อนบ้าน ใช้วิธีการแก้ไขข้อขัดแย้งโดยสันติ และจะร่วมมือกันอย่างแข็งขันกับอาเซียน

โรคระบาด และภัยพิบัติ รวมทั้งความร่วมมือด้านความมั่นคงทางทะเล (Maritime Cooperation) โดยเป็นความร่วมมือระหว่างสมาชิกอาเซียนด้วยกันเอง และระหว่างอาเซียนกับประเทศคู่เจรจา

กระบวนการสร้างประชาคมอาเซียน จะต้องอาศัยความร่วมมือจากทุกประเทศสมาชิก และสภาพแวดล้อมระหว่างประเทศ ก็มีส่วนในการสร้างความเข้มแข็งของประชาคมอาเซียน เช่นกัน ทั้งนี้ การสร้างประชาคมอาเซียน อาจต้องเผชิญกับความท้าทายหลายประการ อาทิ

1. ความสัมพันธ์ระหว่างประเทศมหาอำนาจในภูมิภาค จะนำไปในทางช่วยเสริมสร้างหรือเกื้อกูลบรรยากาศของสันติภาพและเสถียรภาพในภูมิภาค หรือเป็นการเผชิญหน้ากันของประเทศมหาอำนาจ อันจะเป็นตัวฉุดรั้งการสร้างประชาคมอาเซียน

2. วิกฤตเศรษฐกิจโลก โดยเฉพาะวิกฤตเศรษฐกิจในสหรัฐอเมริกา ที่ยังไม่ฟื้นตัวเต็มที่ และวิกฤตเงินยูโรที่อาจมีผลกระทบต่อการพัฒนาและความเจริญทางเศรษฐกิจของภูมิภาค เนื่องจากระบบเศรษฐกิจของอาเซียนส่วนใหญ่พึ่งพาการส่งออก โดยสหรัฐอเมริกาและสหภาพยุโรปเป็นตลาดสินค้าของประเทศสมาชิกอาเซียนในลำดับต้น ๆ

3. สภาพภูมิอากาศที่เปลี่ยนแปลง (Climate Change) อาจส่งผลให้การเก็บเกี่ยวพืชผลไม่เป็นไปตามฤดูกาล หรือมีผลกระทบต่อผลิตผลการเกษตร และที่สำคัญภัยพิบัติที่เกิดขึ้นบ่อยครั้ง และรุนแรงมากขึ้นในภูมิภาค ไม่ว่าจะเป็นน้ำท่วม โคลนถล่ม แผ่นดินไหว ไฟไหม้ป่า ปัญหามหอกควัน ทำให้หลายประเทศต้องสูญเสียทรัพยากรมนุษย์และงบประมาณ ในการป้องกันและฟื้นฟูบูรณะภายหลังภัยพิบัติ

4. ความแตกต่างทางประวัติศาสตร์ เชื้อชาติ ศาสนา ภาษา และวัฒนธรรมของประเทศสมาชิกอาเซียน อาจเป็นปัญหาอุปสรรคต่อความร่วมมือระหว่างกัน เพราะประวัติศาสตร์ที่มีความขัดแย้งกันระหว่างประเทศสมาชิก อาจทำให้เกิดความหวาดระแวงแคลงใจต่อกัน ส่วนความแตกต่างทางศาสนาและวัฒนธรรม อาจสร้างความเข้าใจผิดระหว่างกันได้เช่นกัน อาเซียนจะต้องสร้างอัตลักษณ์บนความแตกต่างของประเทศสมาชิกให้ได้

5. การสร้างความตระหนักรู้เกี่ยวกับประชาคมอาเซียน จะต้องทำให้ประเทศสมาชิกมีความรู้สึกเป็นส่วนหนึ่งของประชาคมอาเซียน อันเป็นพื้นฐานสำคัญประการหนึ่งของความร่วมมือ

6. ผลกระทบทางลบจากการเปิดให้มีการเคลื่อนย้ายคนและสินค้าอย่างสะดวกมากขึ้น ไม่ว่าจะเป็นการลักลอบขนยาเสพติด สิ่งผิดกฎหมาย การค้ามนุษย์ อาชญากรรมข้ามชาติอื่น ๆ โรคระบาด เป็นต้น ซึ่งประเทศสมาชิกจะต้องร่วมมือกันหาแนวทางป้องกันผลกระทบทางลบ ที่คาดว่าจะเกิดขึ้นจากปัญหาเหล่านี้

7. การคำนึงถึงผลประโยชน์แห่งชาติตนมากกว่าผลประโยชน์ของภูมิภาค จะบั่นทอนการสร้างประชาคมอาเซียน แม้ว่าเป็นเรื่องปกติที่ต้องมีการแข่งขันกันเองระหว่างประเทศในภูมิภาค

แต่บางเรื่องที่เป็นผลประโยชน์ของภูมิภาค ประเทศสมาชิกต้องร่วมมือกัน ดังนั้น ผู้นำประเทศสมาชิกจะต้องพิจารณาแยกแยะให้ดี ไม่คำนึงถึงแต่ผลประโยชน์แห่งชาติตนฝ่ายเดียว เพราะความร่วมมือระดับภูมิภาคในบางเรื่องจะส่งผลหรือให้ประโยชน์แก่ทุกประเทศ

แนวโน้มนโยบายคุกคามในศตวรรษที่ 21

ปัญหาความมั่นคงที่เป็นผลมาจากภัยคุกคามในศตวรรษที่ 21 มีพัฒนาการของรูปแบบปัญหาที่หลากหลายและต่อเนื่อง ทั้งปัญหาที่เกิดจากความแตกต่างทางเชื้อชาติ ศาสนา วัฒนธรรม ความเหลื่อมล้ำทางเศรษฐกิจ โอกาสในการเข้าถึงทรัพยากร และการพัฒนาของเทคโนโลยีสารสนเทศ ประกอบกับกระแสโลกาภิวัตน์ที่ไม่มีข้อจำกัดเรื่องเส้นเขตแดน ทำให้เกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรม ซึ่งนำไปสู่ความขัดแย้งตั้งแต่ระดับปัจเจกบุคคล และขยายตัวไปจนถึงระดับประเทศ ส่งผลกระทบต่อทัศนคติ การรับรู้ ความเชื่อ และอุดมการณ์ของประชาชนภายในประเทศ ทั้งนี้ ได้มีการประมาณการณ์แนวโน้มนโยบายคุกคามในศตวรรษที่ 21 ภายใต้สถานการณ์โลกที่มีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วอยู่ตลอดเวลา รวมทั้งการที่โลกต้องเผชิญกับภัยคุกคามรูปแบบใหม่ที่หลากหลายเพิ่มขึ้น (คริส แอ็บบอท, ฟลอ โรเจอร์ส และจอห์น สโลโบดา (2550). เผชิญภัยคุกคามโลก ศตวรรษที่ 21 กับความมั่นคงที่ยั่งยืน แปลจาก Global Security for the 21st Century โดย สุนทรี เกียรติประจักษ์. กรุงเทพฯ : โครงการจัดพิมพ์คบไฟ และ คณะทำงานวาระทางสังคม สถาบันวิจัยสังคม จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย) ไว้ดังนี้

1. สถานการณ์ความตึงเครียดที่โลกกำลังเผชิญในศตวรรษที่ 21 ซึ่งเป็นภัยคุกคามสำคัญในมุมมองของนักอนุรักษนิยมสมัยใหม่ คือ ลัทธิก่อการร้ายสากลที่ไร้พรมแดนจากกองกำลังของกลุ่มมุสลิมหัวรุนแรง ที่เริ่มสงครามก่อการร้ายยุคใหม่ภายหลังเหตุการณ์ 11 กันยายน 2544 มุ่งกระทำต่อสหรัฐอเมริกาอันเป็นสัญลักษณ์ของโลกทุนนิยม โดยพยายามชี้ให้โลกเห็นถึงผลกระทบที่เกิดขึ้นจากการก่อการร้ายโดยกลุ่มมุสลิมหัวรุนแรง และกดดันให้ประเทศต่าง ๆ เลือกข้างว่าจะยืนอยู่คู่กับสหรัฐอเมริกาหรือไม่ก็เป็นศัตรู

2. ในขณะที่กลุ่มนักวิชาการอิสระ ในนามของกลุ่มวิจัยออกซ์ฟอร์ด ซึ่งได้ชื่อว่าเป็นคลังสมองที่สำคัญของประเทศอังกฤษ กลับมีมุมมองที่แตกต่างจากนักอนุรักษนิยมสมัยใหม่ โดยนักวิจัยกลุ่มนี้ได้สรุปประเด็นที่เป็นภัยคุกคามของโลกไว้ว่า ภัยจากการก่อการร้ายที่สหรัฐอเมริกาพยายามสร้างขึ้น เพื่อสร้างความชอบธรรมในสงครามล่าอาณานิคมสมัยใหม่ ถือเป็นเพียงเศษเสี้ยวของปัญหาและไม่ใช่อันตรายคุกคามโลกอย่างมีนัยสำคัญ เพราะภัยคุกคามที่โลกกำลังเผชิญอยู่นั้น ได้ก้าวข้ามพรมแดนในมุมมองของนักอนุรักษนิยมสมัยใหม่ไปแล้ว ซึ่งประกอบด้วยความเปลี่ยนแปลงใน

ด้านภูมิอากาศ การแข่งขันทรัพยากร การเบียดขับโลกส่วนใหญ่ให้อยู่ในชายขอบ และการแผ่ขยาย การทหารทั่วโลก

มุมมองของกลุ่มวิจัยอ็อกซ์ฟอร์ด เป็นการสะท้อนมุมมองกลับถึงแนวคิดที่นักอนุรักษ์นิยม สมัยใหม่อย่างสหรัฐอเมริกา พยายามโฆษณาชวนเชื่อผ่านกลไกของสื่อต่าง ๆ ถึงภัยจากการก่อการร้าย ว่าเป็นการบิดเบือนประเด็นของสถานการณ์โลกอย่างสิ้นเชิง โดยสหรัฐอเมริกาในฐานะประเทศ มหาอำนาจ เป็นผู้ก่อปัญหาในระดับโลกภายใต้ฉากหน้าของผู้พิทักษ์โลก ซึ่งมุมมองดังกล่าวถือเป็น ความท้าทายต่อการเป็นประชาคมอาเซียนอย่างยิ่ง เนื่องจากเป็นที่ทราบกันดีว่า ปัจจุบันประเทศ มหาอำนาจที่ให้ความสนใจและพยายามเข้ามาแข่งขันกันมีบทบาทอิทธิพลต่อประชาคมอาเซียน คือ สาธารณรัฐประชาชนจีนและสหรัฐอเมริกา

ทิศทางการรักษาความปลอดภัยแห่งชาติในศตวรรษที่ 21

เมื่อมีการเปิดประชาคมอาเซียน ทำให้เกิดปรากฏการณ์เสมือนไร้พรมแดน (Free Border) โดยเฉพาะการเคลื่อนย้ายหลังไหลของประชากรและผู้ใช้แรงงานจากประเทศเพื่อนบ้าน ที่ อาจเข้ามาตั้งรกรากหรือประกอบอาชีพ ดังนั้นจึงต้องมีมาตรการกำกับดูแลที่เป็นระบบ ในห้วงเวลา ที่ผ่านมา อาจพบแรงงานต่างด้าวที่เป็นแรงงานไร้ฝีมือปฏิบัติงานอยู่ในหน่วยงานของรัฐ เช่น พนักงานทำความสะอาด พนักงานรักษาความปลอดภัย และคนงานก่อสร้าง เป็นต้น แต่ภายหลังการ เป็นประชาคมอาเซียนในวันที่ 31 ธันวาคม 2558 จะส่งผลที่แตกต่างให้เห็นเป็นรูปธรรมชัดเจนอย่าง ชัดเจน โดยเฉพาะตำแหน่งงานที่แรงงานต่างด้าวเข้ามาทำงานอยู่ จะขยายจำนวนเพิ่มมากขึ้น ในขณะที่แรงงานที่มีทักษะฝีมือสูงซึ่งกำหนดให้มีการเคลื่อนย้ายอย่างเสรี 7 กลุ่มอาชีพ ได้แก่ วิศวกร พยาบาล สถาปนิก นักสำรวจ นักบัญชี ทันตแพทย์ และแพทย์ ย่อมมีโอกาสที่บุคคลในบาง กลุ่มอาชีพดังกล่าวจะเข้ามามีส่วนเกี่ยวข้องกับการปฏิบัติงานในหน่วยงานของรัฐ ซึ่งจะต้องมี มาตรการรองรับในการรักษาความปลอดภัยเกี่ยวกับบุคคล โดยเฉพาะการตรวจสอบประวัติและ พฤติการณ์บุคคล ตลอดจนการรับรองความไว้วางใจในกรณีที่ต้องปฏิบัติหน้าที่ที่เข้าถึงสิ่งที่เป็น ความลับของทางราชการ โดยในส่วนนี้หน่วยงานของรัฐจะต้องตระหนักและเล็งเห็นถึงความสำคัญ ไม่ควรละเลยเพิกเฉย ทั้งนี้ ได้มีการกำหนดไว้ในข้อ 8 แห่งระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยการ รักษาความปลอดภัยแห่งชาติ พ.ศ.2552² ดังนั้น หัวหน้าหน่วยงานของรัฐจำเป็นต้องขับเคลื่อนผลักดัน

² ข้อ 8 ให้หัวหน้าหน่วยงานของรัฐมีหน้าที่ในการรักษาความปลอดภัยในหน่วยงานของตน ในกรณีที่หน่วยงานของรัฐได้มอบหมายหรือทำสัญญาจ้างให้ เอกชนดำเนินการอย่างหนึ่งอย่างใด ซึ่งเกี่ยวข้องกับการรักษาความปลอดภัย ให้ผู้ได้รับมอบหมายหรือผู้เป็นคู่สัญญาซึ่งเป็นเอกชนดังกล่าว มีหน้าที่ต้องปฏิบัติ ในการรักษาความปลอดภัยแห่งชาติตามระเบียบนี้ด้วย

ให้การปฏิบัติเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพเพียงพอ เพื่อรักษาไว้ซึ่งผลประโยชน์แห่งชาติ และเป็น การป้องกันความมั่นคงแห่งรัฐ โดยกระบวนการดำเนินการจะต้องมีการเตรียมความพร้อมทั้งใน ส่วนของเอกสาร และผู้รับผิดชอบที่ต้องมีทักษะและความสามารถในการสื่อสาร การเข้าใจถึง วัฒนธรรมของประเทศเพื่อนบ้าน ตลอดจนการสร้างความร่วมมือจากภาคเอกชนที่เกี่ยวข้อง นอกจากนี้ องค์การรักษาความปลอดภัยต้องเตรียมความพร้อมในการให้ความรู้และทำความเข้าใจ กับหน่วยงานของรัฐ เพื่อรองรับการเป็นประชาคมอาเซียนในอนาคตด้วย

ในด้านการรักษาความปลอดภัยเกี่ยวกับข้อมูลข่าวสารลับ ถือเป็นภารกิจจำเป็น เร่งด่วนที่จะต้องกำหนดแนวทางและมาตรการในการปฏิบัติให้สอดคล้อง ตลอดจนทำความเข้าใจ ระหว่างประเทศสมาชิกอาเซียน รวมถึงการแลกเปลี่ยนในระดับภูมิภาคต่อไปในอนาคต โดยเฉพาะ การทำบันทึกความตกลง (Memorandum of Agreement) ระหว่างหน่วยงานของรัฐแต่ละประเทศที่มี การตกลงแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารลับกัน ซึ่งมีใช้การแลกเปลี่ยนทางการทูตและทางทหารเท่านั้น เพื่อสร้างความมั่นใจระหว่างกันว่า แต่ละฝ่ายจะมีมาตรการที่มีประสิทธิภาพเท่าเทียมกันและ สามารถพิทักษ์รักษาความลับของทางราชการได้ ซึ่งจำเป็นที่ทุกหน่วยงานของรัฐจะต้องทบทวน และศึกษาลักษณะของข้อมูลข่าวสารลับที่จะต้องมีการแลกเปลี่ยน ประเด็นหลักคือ การแต่งตั้งผู้มี หน้าที่รับผิดชอบในการดำเนินการ และกำกับดูแลให้การปฏิบัติเป็นไปตามมาตรการที่กำหนดไว้ โดยองค์การรักษาความปลอดภัยมีหน้าที่ศึกษาและกำหนดมาตรฐานของบันทึกความตกลง ที่จะ จัดทำระหว่างรัฐต่อรัฐหรือหน่วยงานต่อหน่วยงาน ให้เหมาะสมและครอบคลุมต่อภัยคุกคามและ ความเสี่ยง เพื่อลดระดับความเสียหาย และป้องกันมิให้เกิดการรั่วไหลของสิ่งที่มีความลับของทาง ราชการ

ความเจริญก้าวหน้าทางเทคโนโลยีสารสนเทศในปัจจุบัน โดยเฉพาะความก้าวหน้า ของโปรแกรมด้านภูมิสารสนเทศ อาจทำให้การรักษาความปลอดภัยเกี่ยวกับสถานที่ที่มีความทำหาย เพิ่มมากขึ้น การเข้าถึงลักษณะทางกายภาพของโปรแกรมคอมพิวเตอร์ หรือระบบ search engine ของเว็บไซต์ต่าง ๆ เป็นเครื่องมือสำหรับบุคคลที่ไม่ประสงค์ดี หรือสำหรับผู้ที่มีความกระหายใคร่รู้ แต่ในทางกลับกัน เราสามารถนำพัฒนาการและนวัตกรรมเกี่ยวกับอุปกรณ์เสริมมาตรการการรักษา ความปลอดภัย มาใช้ประโยชน์ในเชิงสร้างสรรค์ เพื่อเพิ่มศักยภาพในการพิทักษ์รักษาอาคารสถานที่ ในหน่วยงานของรัฐได้ อย่างไรก็ตาม การดำเนินมาตรการการรักษาความปลอดภัยเกี่ยวกับสถานที่ จำเป็นต้องพิจารณาถึงความคุ้มค่าด้านงบประมาณ และความสำคัญของสิ่งที่จะต้องพิทักษ์รักษา ควบคู่กันไปด้วย

การเตรียมการรองรับกรณีการปิดล้อมสถานที่ราชการ หน่วยงานของรัฐ ตลอดจน หน่วยงานโครงสร้างพื้นฐานหลัก เช่น การไฟฟ้า การประปา และกิจการ โทรคมนาคม เป็นต้น จาก

การขยายตัวของกระแสเรียกร้องและการแสดงออกของสังคมประชาธิปไตย ที่มีการเคลื่อนไหวของกลุ่มพลังมวลชนนอกสภา ซึ่งมีแนวโน้มขยายตัวและมีการพัฒนารูปแบบที่ใช้ความรุนแรงเพิ่มมากขึ้นในอนาคต จากต้นแบบที่สะท้อนให้เห็นในปัจจุบันของกลุ่มพลังมวลชนต่าง ๆ เช่น กลุ่มพันธมิตรประชาชนเพื่อประชาธิปไตย (พ.ป.ป.) กลุ่มแนวร่วมประชาธิปไตยต่อต้านเผด็จการแห่งชาติ (นปช.) และกลุ่มคณะกรรมการประชาชนเพื่อการเปลี่ยนแปลงประเทศไทยให้เป็นประชาธิปไตยที่สมบูรณ์อันมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข (กปปส.) ซึ่งใช้วิธีการตั้งแต่การเดินขบวนมาชุมนุมเรียกร้องบริเวณด้านหน้าสถานที่ราชการ จนยกระดับเป็นการเข้ายึดพื้นที่และขับไล่เจ้าหน้าที่ของรัฐไม่ให้เข้าไปปฏิบัติงาน ซึ่งหน่วยงานของรัฐจำเป็นต้องจัดทำแผนเผชิญเหตุและแนวทางปฏิบัติ เพื่อให้การพิทักษ์รักษาอาคารสถานที่ ทรัพย์สินของทางราชการ ตลอดจนสวัสดิภาพของเจ้าหน้าที่ของรัฐได้รับการดูแลปกป้อง โดยการเคารพสิทธิในการแสดงออกของกลุ่มพลังมวลชนด้วยเช่นกัน

กระแสความตื่นตัวด้านสิทธิมนุษยชน ทำให้การปฏิบัติงานด้านการรักษาความปลอดภัย อาจมีปัญหาคืออุปสรรคมากขึ้น เพราะลักษณะของงานด้านการรักษาความปลอดภัย อาจกระทบหรือละเมิดต่อสิทธิส่วนบุคคล หรือทำให้เกิดภาระแก่บุคคลที่ต้องปฏิบัติตาม ทั้งนี้ ถือเป็นความท้าทายร่วมกันของหน่วยงานที่มีหน้าที่รับผิดชอบ โดยเฉพาะองค์การการรักษาความปลอดภัยทั้ง 3 ฝ่าย และหน่วยงานด้านความมั่นคง จำเป็นจะต้องหาข้อสรุปร่วมกันในการกำหนดมาตรการที่เหมาะสมและมีประสิทธิภาพ โดยต้องยึดหลักการที่ว่า การกำหนดมาตรการการรักษาความปลอดภัยเป็นไปเพื่อผลประโยชน์แห่งชาติ และเป็นการป้องกันความมั่นคงแห่งรัฐ ซึ่งมีความสำคัญต่อสังคมส่วนรวม เช่น การรักษาความปลอดภัยข้อมูลส่วนบุคคล การรักษาความปลอดภัยระบบเทคโนโลยีสารสนเทศและเครือข่ายคอมพิวเตอร์ เป็นต้น

ความทันสมัยและความเจริญก้าวหน้าทางเทคโนโลยี จะทำให้อุปกรณ์เสริมมาตรการการรักษาความปลอดภัยมีบทบาทมากยิ่งขึ้น แต่ไม่ควรละเลยหรือเพิกเฉยในการให้ความสำคัญกับเจ้าหน้าที่ที่กำกับดูแล เพราะจะเป็นปัจจัยสำคัญในการผลักดันให้มาตรการการรักษาความปลอดภัยเกิดประสิทธิผล แม้ว่าจะมีการนำเทคโนโลยีทันสมัยมาใช้งาน แต่การใช้วิธีสังเกตพฤติกรรม การติดตามเฝ้าระวัง การวิเคราะห์ และการประเมินค่า ก็ยังคงถือเป็นเรื่องจำเป็นและสำคัญ ในขณะเดียวกันภารกิจด้านการรักษาความปลอดภัย จะต้องมีการเชื่อมโยงความร่วมมือการทำงานในรูปแบบของประชาคม โดยจำเป็นต้องบูรณาการการทำงานของหน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้อง ให้เกิดความ เป็นเอกภาพ ด้วยการอาศัยบทบาทของคณะกรรมการนโยบายรักษาความปลอดภัยแห่งชาติ (กรช.) ซึ่งมีนายกรัฐมนตรีหรือรัฐมนตรีที่ได้รับมอบหมายเป็นประธาน เป็นตัวหลักในการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ด้านการรักษาความปลอดภัยแห่งชาติ โดยมีองค์การการรักษาความปลอดภัยทั้ง 3 ฝ่าย

ได้แก่ สำนักข่าวกรองแห่งชาติ สำนักนายกรัฐมนตรี ในฐานะองค์การรักษาความปลอดภัยฝ่ายพลเรือน ศูนย์รักษาความปลอดภัย กองบัญชาการกองทัพไทย ในฐานะองค์การรักษาความปลอดภัยฝ่ายทหาร และกองบัญชาการตำรวจสันติบาล สำนักงานตำรวจแห่งชาติ ในฐานะองค์การรักษาความปลอดภัยฝ่ายตำรวจ เป็นหน่วยปฏิบัติที่มีบทบาทสำคัญในเรื่องนี้

สรุป

การเข้าสู่ประชาคมอาเซียนของไทย จะมีผลกระทบทั้งในเชิงบวกและเชิงลบ ในมิติด้านเศรษฐกิจ ไทยมีโอกาที่จะพัฒนาและเจริญเติบโตในหลาย ๆ ด้าน แต่หากพิจารณาในมิติด้านความมั่นคง มีปัญหาท้าทายหลายประการที่ไทยจะต้องเตรียมการรองรับ ทั้งในเรื่องการอพยพย้ายถิ่นของประชากร สิ่งแวดล้อม พลังงาน ทรัพยากรน้ำ อาหาร สาธารณสุข และปัญหาความมั่นคงที่มาจากอาชญากรรมระหว่างประเทศ (Transnational Organized Crime) รวมถึงภัยคุกคามรูปแบบใหม่อื่น ๆ ในศตวรรษที่ 21 อาทิ การก่อการร้าย การก่อความไม่สงบ ความขัดแย้งเรื่องเส้นเขตแดน และการแย่งชิงทรัพยากรตามแนวชายแดน อาวุธที่มีานุภาพทำลายล้างสูง และความมั่นคงด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ เป็นต้น ทั้งนี้ จำเป็นอย่างยิ่งที่องค์การรักษาความปลอดภัยจะต้องเตรียมความพร้อมในการรองรับภัยคุกคามต่าง ๆ ให้ครอบคลุมและมีประสิทธิภาพ เพื่อลดระดับความเสียหาย ตลอดจนป้องกันมิให้เกิดการละเมิดการรักษาความปลอดภัย ทั้งด้านบุคคล ข้อมูลข่าวสารลับ สถานที่ และระบบเทคโนโลยีสารสนเทศ

บทที่ 5

สรุปและข้อเสนอแนะ

สรุป

นับตั้งแต่มีการประกาศใช้ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยการรักษาความปลอดภัยแห่งชาติ พ.ศ.2552 ถือเป็นจุดเริ่มต้นของการปรับกระบวนการทํางานด้านการรักษาความปลอดภัยของหน่วยงานของรัฐที่ชัดเจนและเป็นรูปธรรม โดยมุ่งเน้นให้หัวหน้าหน่วยงานของรัฐเป็นผู้รับผิดชอบดำเนินการและกำหนดมาตรการ เพื่อให้การปฏิบัติตามระเบียบดังกล่าว เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ รวมทั้งกำหนดให้หน่วยงานของรัฐจัดทําระเบียบและวิธีปฏิบัติด้านการรักษาความปลอดภัย แต่งตั้งและมอบหมายหน้าที่ให้กับผู้รับผิดชอบภายในหน่วยงาน เพื่อให้มีการควบคุม กำกับดูแล ตรวจสอบ ทบทวนและปรับปรุงมาตรการการรักษาความปลอดภัยให้เหมาะสมกับบริบทของแต่ละหน่วยงาน

โลกในศตวรรษที่ 21 เป็นโลกที่มีสภาพไร้พรมแดน อันเนื่องมาจากความเจริญก้าวหน้าทางเทคโนโลยีสารสนเทศ การคิดค้นนวัตกรรมใหม่ ๆ และการพัฒนาอย่างก้าวกระโดด ทำให้เกิดทั้งผลดีและผลกระทบในด้านการเมือง เศรษฐกิจ และสังคม ประกอบกับความผันแปรอย่างรวดเร็วของสภาพภูมิอากาศ และภัยธรรมชาติที่เกิดขึ้นในหลายพื้นที่ของโลก รวมทั้งการเกิดขึ้นของโรคติดต่อทั้งที่เป็นโรคอุบัติใหม่และโรคอุบัติซ้ำ ทำให้ระดับความเสียหายมีความรุนแรงเพิ่มขึ้นจากเดิม ถึงแม้จะมีการเตรียมความพร้อมในการรับมือไว้แล้วก็ตาม ขณะเดียวกันการขยายตัวของกลุ่มอาชญากรรมข้ามชาติที่ใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเป็นเครื่องมือ ทำให้ปัญหาแพร่ขยายออกไปอย่างรวดเร็ว กระจายตัวในวงกว้าง รวมทั้งยกระดับกลายเป็นปัญหาระดับภูมิภาคและปัญหาระหว่างประเทศในที่สุด

หน่วยงานด้านความมั่นคงที่รับผิดชอบในการคุ้มครองดูแลและพิทักษ์รักษาอำนาจอธิปไตย ความมั่นคงแห่งชาติ และผลประโยชน์ของชาติ ต้องเตรียมการรับมือต่อความเปลี่ยนแปลงทั้งในระดับโลก คือ การก้าวเข้าสู่ยุคโลกาภิวัตน์ และระดับภูมิภาค คือ การเข้าเป็นประชาคมอาเซียน ดังนั้นจึงจำเป็นต้องมีการทบทวนกรอบแนวคิดงานด้านความมั่นคง และร่วมกันดำเนินการวิเคราะห์จุดอ่อน จุดแข็ง โอกาส และความเสี่ยง เพื่อนำไปสู่การกำหนดมาตรการรองรับที่เหมาะสม

และมีประสิทธิภาพ ทั้งนี้ จากการศึกษาและรวบรวมแนวคิดของนักวิชาการต่าง ๆ สามารถสรุปแนวคิดด้านความมั่นคง ได้ดังนี้

1. ความมั่นคงแห่งชาติ มีหลายมิติและมีความหมายกว้างขวางครอบคลุมเกือบทุกเรื่อง ทั้งในส่วนนโยบาย การปฏิบัติหน้าที่และการบริหารราชการแผ่นดินของรัฐบาล
2. ความมั่นคงแห่งชาติ เป็นเรื่องของการดำรงอยู่ของประชาชน ประเทศหรือรัฐชาติ โดยหมายรวมถึงการดำรงอยู่และพัฒนาไปในทิศทางที่ดีขึ้น
3. ความมั่นคงแห่งชาติเกี่ยวพันกับภัยคุกคาม เนื่องจากเป็นสาเหตุหลักที่ทำให้ประเทศไม่มีความมั่นคง
4. ความมั่นคงแห่งชาติเกี่ยวพันกับผลประโยชน์แห่งชาติ ในฐานะที่ความมั่นคงแห่งชาติถือเป็นส่วนหนึ่งของผลประโยชน์แห่งชาติ ซึ่งเป็นจุดหมายปลายทางหรือเป้าหมายที่ต้องดำเนินการ
5. ความมั่นคงแห่งชาติของแต่ละชาติมีความสัมพันธ์กัน ทั้งในเชิงที่จะส่งเสริมซึ่งกันและกัน หรือเป็นภัยคุกคามต่อกัน ขึ้นอยู่กับพลังอำนาจแห่งชาติและผลประโยชน์แห่งชาติ
6. ความมั่นคงแห่งชาติเกี่ยวพันกับความมั่นคงในทุกระดับ ซึ่งมีทั้งขัดแย้งหรือส่งเสริมกัน เช่น ความมั่นคงของโลก (International Security หรือ Global Security) ความมั่นคงของภูมิภาค (Regional Security) และความมั่นคงของมนุษย์ (Human Security)

เมื่อก้าวถึงความมั่นคงแห่งชาติ จำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องพิจารณาควบคู่ไปกับภัยคุกคามของประเทศ ซึ่งปัจจุบันแบ่งเป็นภัยคุกคามแบบดั้งเดิม (Traditional Threat) หรือภัยคุกคามทางทหาร และภัยคุกคามรูปแบบใหม่ (Non-Traditional Threat) ซึ่งเป็นภัยคุกคามในทุกมิติ ที่ไม่ใช่ภัยคุกคามเฉพาะมิติด้านการทหารเท่านั้น เช่น ปัญหาโลกร้อนที่ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางสิ่งแวดล้อม ซึ่งมีผลกระทบต่อชีวิตความเป็นอยู่ของมนุษย์และระบบนิเวศน์วิทยา หรือการเคลื่อนย้ายทุนจากบริษัทข้ามชาติที่ส่งผลให้ประเทศบางประเทศล้มละลายภายในช่วงเวลาข้ามคืน หรือการก่อการร้ายและการก่อความไม่สงบที่กระทำต่อผู้บริสุทธิ์ด้วยความรุนแรง หรือการค้ามนุษย์ข้ามชาติ เป็นต้น ทั้งนี้ สำนักงานสภาความมั่นคงแห่งชาติได้กำหนดภัยคุกคามรูปแบบใหม่ไว้ 9 ประการ คือ

1. ความแตกแยกทางความคิดของคนในสังคม
2. ความไม่เชื่อมั่นต่อระบบและสถาบันทางการเมือง
3. การขาดความสมดุลของการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
4. ภัยพิบัติจากการเปลี่ยนแปลงของสภาพแวดล้อมทางธรรมชาติและโรคระบาด
5. ความมั่นคงในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้

6. การก่อการร้ายและอาชญากรรมข้ามชาติ
7. แรงงานต่างด้าวและผู้หลบหนีเข้าเมือง
8. ยาเสพติด
9. ความยากจน

สรุปได้ว่า ปัจจุบันประเทศไทยได้ก้าวผ่านยุคของภัยคุกคามแบบดั้งเดิม ที่ใช้กำลังทหารเข้าทำการรบ และยังรวมไปถึงการบ่อนทำลาย การก่อวินาศกรรม การจารกรรม ที่เป็นการกระทำในลักษณะรัฐต่อรัฐ เข้าสู่ยุคของภัยคุกคามรูปแบบใหม่ ซึ่งไม่ใช่ภัยคุกคามทางทหาร และไม่มีรูปแบบการกระทำในลักษณะรัฐต่อรัฐ เช่น ปัญหาภัยธรรมชาติ อาชญากรรมข้ามชาติ การก่อการร้าย และการค้ามนุษย์ เป็นต้น ทั้งนี้ ในสถานการณ์ปัจจุบันต่อเนื่องไปถึงอนาคตที่จะเข้าเป็นประชาคมอาเซียน ภัยคุกคามที่ประเทศไทยต้องเผชิญหน้าอย่างเห็นได้ชัดเจนมากที่สุด คือ ปัญหาที่เกิดจากความขัดแย้งด้านการเมืองภายในประเทศ ภัยคุกคามต่อความมั่นคงปลอดภัยในระบบสารสนเทศ ภัยคุกคามในด้านการระบาดวิทยา และภัยคุกคามด้านอาชญากรรมข้ามชาติ ซึ่งเป็นประเด็นที่หน่วยงานของรัฐและทุกภาคส่วน จะต้องร่วมมือกันระดมความคิด เพื่อขับเคลื่อนให้เกิดมาตรการรองรับภัยคุกคามเหล่านี้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ระเบียบด้านการรักษาความปลอดภัยที่บังคับใช้อยู่ในปัจจุบัน มีสถานะเป็นเพียงระเบียบที่กำหนดขึ้นมาให้หน่วยงานของรัฐถือปฏิบัติ จำเป็นต้องมีการพัฒนาและปรับปรุงให้เหมาะสมสอดคล้องกับสถานการณ์ปัจจุบันและรองรับสถานการณ์ในอนาคต รวมทั้งต้องกำหนดให้ภาคเอกชนที่เกี่ยวข้องถือปฏิบัติด้วยเช่นกัน อย่างไรก็ตาม ด้วยสถานะทางกฎหมาย และแนวโน้มการปรับเปลี่ยนรูปแบบของภัยคุกคามที่เกิดขึ้นตลอดเวลา ทำให้ระเบียบด้านการรักษาความปลอดภัยที่ใช้อยู่ในปัจจุบัน ไม่สามารถรองรับภัยคุกคามในอนาคตได้อย่างครอบคลุมทั่วถึง เช่น การไหลเข้าของแรงงานต่างชาติเมื่อถึงกำหนดเวลาเข้าเป็นประชาคมอาเซียน ดังนั้น การกำหนดขอบเขตหน้าที่ที่ชัดเจนของงานด้านการรักษาความปลอดภัย เพื่อสนับสนุนงานด้านความมั่นคงของหน่วยงานของรัฐแต่ละแห่ง การบูรณาการระเบียบที่เกี่ยวข้องให้เชื่อมโยงซึ่งกันและกัน ตลอดจนการแก้ไขปรับปรุงระเบียบให้มีความเหมาะสมทันสมัย และหน่วยงานของรัฐที่รับผิดชอบมีความเป็นเอกภาพในการกำหนดนโยบายและแนวปฏิบัติที่สอดคล้องประสานกันได้อย่างดี เช่น ระเบียบการรักษาความปลอดภัยด้านสารสนเทศ ที่มีกระทรวงเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร เป็นหน่วยงานหลักในการตรากฎหมายดังกล่าว แต่ในความเป็นจริงแล้ว ยังมีแง่มุมในส่วนของรักษาความปลอดภัยที่เชื่อมโยงเกี่ยวข้องกับอีกหลายประเด็น เช่น การรับรองความไว้วางใจของเจ้าหน้าที่ควบคุมระบบ (Admin) และการรักษาความปลอดภัยเกี่ยวกับสถานที่ที่ใช้ในการจัดเก็บระบบฐานข้อมูล (Server) เป็นต้น

ข้อเสนอแนะ

เพื่อให้การรักษาความปลอดภัยแห่งชาติ ซึ่งส่งผลโดยตรงถึงความมั่นคงแห่งชาติและผลประโยชน์ของชาติ เกิดความชัดเจน เป็นรูปธรรม ไม่ซ้ำซ้อน และง่ายต่อการนำไปปฏิบัติ ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะสำหรับการทำวิจัยครั้งนี้ ดังนี้

1. การปรับปรุงระเบียบด้านการรักษาความปลอดภัยแห่งชาติ ปัจจุบันระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยการรักษาความปลอดภัยแห่งชาติ พ.ศ.2552 ประกาศใช้มาครบกำหนดระยะเวลา 5 ปี ในเดือนมิถุนายน 2557 ซึ่งระเบียบดังกล่าวกำหนดให้มีการทบทวนและพิจารณาปรับปรุงแก้ไขให้เหมาะสมกับสถานการณ์ เมื่อเห็นเป็นการสมควรหรืออย่างน้อยทุก 5 ปี ดังนั้นจึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องทบทวนและปรับปรุงเนื้อหาในระเบียบหลายประเด็น เพื่อรองรับภัยคุกคามรูปแบบใหม่ เช่น ปัญหาการปิดล้อมและบุกรุกเข้าไปในสถานที่ราชการ ของกลุ่มพลังทางการเมืองที่มีความขัดแย้งกับรัฐบาล และภัยคุกคามต่อความมั่นคงปลอดภัยในระบบสารสนเทศ รวมทั้งปัญหาอื่นที่ตามมา หลังจากการเข้าเป็นประชาคมอาเซียนแล้ว โดยเฉพาะเรื่องความชัดเจนของการนำไปบังคับใช้กับภาคเอกชนและแรงงานต่างชาติ ที่เข้ามารับเหมางานบางประเภทภายในหน่วยงานของรัฐ (Outsource) ทั้งนี้ ในห้วงก่อนหน้าได้มีการแต่งตั้งคณะทำงานพิจารณาปรับปรุงแก้ไขระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ทุกฉบับที่มีการประกาศใช้มา โดยมีสำนักงานปลัดสำนักนายกรัฐมนตรีเป็นผู้รับผิดชอบหลัก ในการนี้จะต้องมีการระดมความคิดเห็น ไม่เพียงแต่องค์กรรักษาความปลอดภัยทั้ง 3 ฝ่าย ได้แก่ สำนักข่าวกรองแห่งชาติ สำนักนายกรัฐมนตรี ในฐานะองค์กรรักษาความปลอดภัยฝ่ายพลเรือน ศูนย์รักษาความปลอดภัย กองบัญชาการกองทัพไทย ในฐานะองค์กรรักษาความปลอดภัยฝ่ายทหาร และกองบัญชาการตำรวจสันติบาล สำนักงานตำรวจแห่งชาติ ในฐานะองค์กรรักษาความปลอดภัยฝ่ายตำรวจ แต่ยังรวมถึงผู้แทนจากหน่วยงานของรัฐทุกกระทรวง เพื่อแลกเปลี่ยนข้อคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาอุปสรรคจากการนำระเบียบไปปรับใช้ และจำเป็นต้องมีการพิจารณาภาพรวมของระเบียบที่มีอยู่ ว่าสอดคล้องหรือขัดแย้ง และสนับสนุนเกื้อกูลกันมากน้อยเพียงใด จำเป็นต้องมีการยกระดับหรือปรับสถานะของระเบียบที่มีอยู่หรือไม่ เช่น ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยการรักษาความปลอดภัยแห่งชาติ พ.ศ.2552 ซึ่งเป็นเสมือนหัวใจหลักของงานด้านการรักษาความปลอดภัย แต่มีสถานะเป็นเพียงระเบียบที่หน่วยงานของรัฐถือปฏิบัติเท่านั้น ขณะที่กฎระเบียบการรักษาความปลอดภัยด้านสารสนเทศ มีการตราออกมาในรูปพระราชบัญญัติ ทั้งที่ในรายละเอียดของการปฏิบัติและข้อเท็จจริง จำเป็นจะต้องนำเนื้อหาและหลักการของระเบียบด้านการรักษาความปลอดภัย มาบรรจุไว้หรือเชื่อมโยงอ้างอิงถึง หากศักดิ์ของ

กฎหมายมีลำดับเท่าเทียมกัน จะทำให้การอ้างอิงและการนำไปบังคับใช้ เกิดประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น ทั้งในแง่ผู้ปฏิบัติและผู้บังคับใช้

2. การกำหนดอำนาจหน้าที่และบทบาทความรับผิดชอบของหน่วยงานของรัฐ ให้ความชัดเจนในทางปฏิบัติ เนื่องจากปัจจุบันมีหลายหน่วยงานรับผิดชอบภารกิจที่เกี่ยวข้องกับงานด้านการรักษาความปลอดภัยแห่งชาติ เช่น กรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย และกระทรวงเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร เป็นต้น นอกจากนี้ หน่วยงานของรัฐยังจำเป็นต้องปฏิบัติตามกฎระเบียบของหน่วยงานอื่น ที่ได้รับการอนุมัติและกำหนดเป็นหลักเกณฑ์ในการบริหารราชการแผ่นดิน เช่น สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ (ก.พ.ร.) โดยมีรายละเอียดการปฏิบัติด้านแผนฉุกเฉิน การบริหารความต่อเนื่อง การป้องกันและระงับอัคคีภัย หรือสำนักงานคณะกรรมการข้อมูลข่าวสารของราชการ ที่มีกรอบการปฏิบัติให้หน่วยงานของรัฐต้องดำเนินการด้านข้อมูลข่าวสารของราชการ ขณะเดียวกันหน่วยงานด้านความมั่นคงทั้งฝ่ายพลเรือน ตำรวจ และทหาร ยังมีการประสานการปฏิบัติและแลกเปลี่ยนด้านการข่าวกรองกับการรักษาความปลอดภัยร่วมกัน ในหลายวาระ เช่น การประชุมสุดยอดอาเซียน (ASEAN Summit) ดังนั้น หากมีการบูรณาการภารกิจด้านการรักษาความปลอดภัยอย่างเป็นทางการ สำหรับรองรับการดำเนินนโยบายความมั่นคงแห่งชาติของสำนักงานสภาความมั่นคงแห่งชาติ (สมช.) ซึ่งอาจพิจารณาถึงการจัดตั้งหน่วยงานกลางด้านการรักษาความปลอดภัยในระดับชาติ เช่น สำนักงานคณะกรรมการนโยบายรักษาความปลอดภัยแห่งชาติ ขึ้นมาทำหน้าที่บูรณาการภารกิจด้านการรักษาความปลอดภัย ที่รวมเอาบุคลากรที่มีความรู้ความสามารถทั้งจากหน่วยงานของรัฐฝ่ายพลเรือน ตำรวจ และทหาร เพื่อสนับสนุนและส่งเสริมการบริหารจัดการภารกิจด้านการรักษาความปลอดภัยในภาพรวมของประเทศ ให้สามารถรองรับภัยคุกคามในศตวรรษที่ 21 ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

3. การพัฒนาบุคลากรที่รับผิดชอบงานด้านการรักษาความปลอดภัย และการสนับสนุนงานวิจัยและพัฒนาองค์ความรู้ด้านการรักษาความปลอดภัย ซึ่งถือว่ามีความสำคัญอย่างยิ่ง เนื่องจากบุคลากรเป็นทุนมนุษย์ที่สามารถเสริมสร้างผลิตภาพ (Productivity) อย่างมีประสิทธิภาพ สำหรับองค์ความรู้ที่ใช้ในการบริหารจัดการภารกิจด้านการรักษาความปลอดภัย เป็นแบบสหวิทยาการ (Interdisciplinary) ผสมผสานควบคู่กับประสบการณ์และความเชี่ยวชาญในการปฏิบัติงาน ซึ่งการพัฒนาองค์ความรู้ด้านการรักษาความปลอดภัย มีความจำเป็นและสำคัญอย่างยิ่งต่อการปฏิบัติงาน เพราะหน่วยงานด้านความมั่นคงและองค์การรักษาความปลอดภัย มีหลักวิชาและองค์ความรู้ในการกำหนดนโยบาย แนวปฏิบัติ และมาตรการต่าง ๆ ที่ครอบคลุมภัยคุกคามและความเสี่ยงที่จะเกิดขึ้นในอนาคต ซึ่งจะทำให้หน่วยงานของรัฐและเจ้าหน้าที่ของรัฐที่เกี่ยวข้องสามารถนำองค์ความรู้ไปปรับใช้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

4. การส่งเสริมและขับเคลื่อนให้การบริหารจัดการงานด้านการรักษาความปลอดภัย เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น ภายหลังจากการปรับปรุงกฎระเบียบ และการกำหนดให้มีหน่วยงานรับผิดชอบหลักที่สามารถบูรณาการเชื่อมโยงในทุกมิติแล้ว ปัจจัยสำคัญที่จะส่งเสริมและขับเคลื่อนการบริหารจัดการงานด้านการรักษาความปลอดภัยให้มีประสิทธิภาพ คือการผลักดันให้หน่วยงานของรัฐและทุกภาคส่วน มีจิตสำนึกร่วมกันในการรักษาความปลอดภัย โดยหัวหน้าหน่วยงานของรัฐจะต้องตระหนักและเล็งเห็นถึงความสำคัญของงานด้านการรักษาความปลอดภัย ซึ่งเริ่มจากการแสวงหาความรู้และทำความเข้าใจเกี่ยวกับการรักษาความปลอดภัยแห่งชาติ ตลอดจนส่งเสริมสนับสนุนให้กลุ่มภารกิจที่มีลักษณะงานในความรับผิดชอบเกี่ยวคู่กัน เช่น ภารกิจด้านความมั่นคง ด้านเศรษฐกิจ และด้านสังคม เป็นต้น เข้ามาร่วมมือกัน ด้วยการจัดทำบันทึกความตกลงร่วมในการบริหารจัดการงานด้านการรักษาความปลอดภัยของแต่ละกลุ่มภารกิจ ให้เป็นมาตรฐานเดียวกัน นอกจากนี้ หากเห็นความจำเป็นในการออกคำสั่งหรือประกาศเพิ่มเติม เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพของงานด้านการรักษาความปลอดภัย ก็สามารถดำเนินการได้ทันที เช่น ประกาศคณะรักษาความสงบแห่งชาติ เรื่องการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ ที่กำหนดข้อห้ามมิให้ประชุมในเรื่องที่มีการกำหนดขึ้นความลับตามระเบียบ ว่าด้วยการรักษาความปลอดภัยแห่งชาติ

กล่าวโดยสรุป ทิศทางการรักษาความปลอดภัยแห่งชาติในศตวรรษที่ 21 จะสัมฤทธิ์ผล และสามารถรองรับภัยคุกคามรูปแบบใหม่ รวมทั้งภัยคุกคามแบบดั้งเดิมที่ยังดำรงอยู่ ซึ่งมีแนวโน้มขยายตัวและทวีความรุนแรงมากขึ้นตามสถานการณ์ ขึ้นอยู่กับความรู้ความเข้าใจในมิติการบริหารจัดการงานด้านการรักษาความปลอดภัยของหัวหน้าหน่วยงานของรัฐเป็นหลัก นอกจากนี้องค์การ รักษาความปลอดภัยและหน่วยงานด้านความมั่นคง จะต้องเปิดกว้างให้มีการระดมความคิดเห็น รับฟัง และแลกเปลี่ยนมุมมองจากหน่วยงานของรัฐ เพื่อนำมากำหนดเข็มมุ่งที่ชัดเจนในการพิทักษ์รักษา ความมั่นคงแห่งชาติและผลประโยชน์แห่งชาติ ตลอดจนสนับสนุนการพัฒนา ปรับปรุงแนวทาง และมาตรการป้องกันรองรับภัยคุกคามรูปแบบต่าง ๆ ให้เป็นที่ยอมรับของทุกภาคส่วน รวมทั้ง สามารถส่งเสริมบทบาทซึ่งกันและกันได้ โดยมีจุดมุ่งหมายที่จะสร้างเสริมโอกาสในการพัฒนาขีดความสามารถด้านการรักษาความมั่นคงในทุกมิติของประเทศไทยในอนาคต

บรรณานุกรม

ภาษาไทย

เดชน์ จรูญเรืองฤทธิ์. ความรู้พื้นฐานเรื่องการรักษาความปลอดภัยสำหรับผู้บริหาร. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2549.

สำนักข่าวกรองแห่งชาติ. หนังสือที่ระลึก 50 ปี สำนักข่าวกรองแห่งชาติ. กรุงเทพฯ : บริษัท เพจเมคเกอร์ จำกัด, 2547.

สุรชาติ บำรุงสุข. เมืองกับการก่อการร้ายร่วมสมัย. กรุงเทพฯ : โครงการความมั่นคงศึกษา, 2553.

สุรชาติ บำรุงสุข. สงครามจากยุคนิวเคลียร์สู่ศตวรรษที่ 21. กรุงเทพฯ : โครงการวิถิตรรศน์, 2541.

นพพร อัจฉริยวนิช. “ประชาคมอาเซียนกับการเตรียมความพร้อมของไทย”, รัฐศาสตร์. ปีที่ 55 ฉบับที่ 1, มกราคม - มีนาคม 2556. หน้า 1 - 7.

คณะกรรมการจัดการความรู้ สำนัก 10. สำนักข่าวกรองแห่งชาติ. พัฒนาการจากอดีตถึงปัจจุบันสู่นาคตเกี่ยวกับการรักษาความปลอดภัยแห่งชาติ. กรุงเทพฯ : 2554

ชัยเสกฐ์ พรหมศรี, ดร. และคณะ. การพัฒนารูปแบบจิตสำนึกทางด้านการรักษาความปลอดภัยและแผนการฝึกอบรมพัฒนาสำหรับองค์การรักษาความปลอดภัย : กรณีศึกษาของสำนักข่าวกรองแห่งชาติ, 2553

ดิเรก ทองแผ่น. “การบริหารจัดการงานรักษาความปลอดภัย” เอกสารประกอบการบรรยาย

หลักสูตรการบริหารจัดการงานรักษาความปลอดภัยรุ่นที่ 97. 21 มีนาคม - 1 เมษายน 2554.

วิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร, “เอกสาร วปอ. หมายเลข 009 คู่มือเรื่องการพัฒนายุทธศาสตร์ชาติ” ม.ป.ท., 2548 : หน้า 5.

เลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร, สำนักงาน. “การก้าวสู่ประชาคมอาเซียน”. 2555

พระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสารของราชการ พุทธศักราช 2540

ระเบียบ ว่าด้วยการรักษาความลับของทางราชการ พุทธศักราช 2544

พระราชบัญญัติว่าด้วยการกระทำผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ พุทธศักราช 2550

ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยการรักษาความปลอดภัยแห่งชาติ พุทธศักราช 2552

ภาษาต่างประเทศ

ASEAN DECLARATION. BANGKOK : 1967.

ประวัติย่อผู้วิจัย

ชื่อ	นายชูเกียรติ มานีรัตน์
วัน เดือน ปีเกิด	25 มีนาคม 2502
การศึกษา	ศิลปศาสตรบัณฑิต (รัฐศาสตร์) เกียรตินิยมอันดับสอง มหาวิทยาลัยรามคำแหง เสนาธิการทหาร รุ่นที่ 45 วิทยาลัยเสนาธิการทหาร สถาบันวิชาการป้องกันประเทศ
ประวัติการทำงาน โดยย่อ	12 ตุลาคม 2524 เข้ารับราชการกรมประมงล่าวกลาง สำนักนายกรัฐมนตรีย 1 ตุลาคม 2531 - 30 กันยายน 2533 ช่วยราชการในตำแหน่ง รองหัวหน้าชุดนายทหารติดต่อกับที่ 8 (จ.สตูล) สำนักงานกรรมการ ชายแดนส่วนภูมิภาค ฝ่ายยุทธการ ศูนย์อำนวยการร่วม กองบัญชาการทหารสูงสุด 1 ธันวาคม 2549 - 15 ธันวาคม 2552 ปฏิบัติหน้าที่อัครราชทูต- ที่ปรึกษา สถานเอกอัครราชทูต ณ กรุงกัวลาลัมเปอร์ 10 พฤษภาคม 2555 นักการข่าวเชี่ยวชาญ สำนักข่าวกรองแห่งชาติ 1 ตุลาคม 2555 ผู้อำนวยการสำนัก 10 สำนักข่าวกรองแห่งชาติ
ตำแหน่งปัจจุบัน	ผู้อำนวยการสำนัก 10 สำนักข่าวกรองแห่งชาติ สำนักนายกรัฐมนตรีย

สรุปย่อ

ลักษณะวิชา การเมือง

เรื่อง มาตรการการรักษาความปลอดภัยหน่วยงานของรัฐในศตวรรษที่ 21

ผู้วิจัย นายชูเกียรติ มานีรัตน์

หลักสูตร วปอ.

รุ่นที่ 56

ตำแหน่ง ผู้อำนวยการสำนัก 10 สำนักข่าวกรองแห่งชาติ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ประเทศไทยได้ประกาศใช้กฎหมายและระเบียบการรักษาความปลอดภัยแห่งชาติ และการรักษาความปลอดภัยของทางราชการมาแล้วหลายฉบับ ฉบับที่มีการบังคับใช้ยาวนานที่สุด คือระเบียบ ว่าด้วยการรักษาความปลอดภัยแห่งชาติ พ.ศ.2517 อย่างไรก็ตาม หลังจากประกาศใช้พระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสารของราชการ พ.ศ.2540 เพื่อเปิด โอกาสให้ประชาชนรับรู้ข้อมูลข่าวสารของรัฐอย่างกว้างขวาง และเพื่อคุ้มครองข้อมูลข่าวสารส่วนบุคคล ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับข้อมูลข่าวสารของราชการ ทำให้มีผลกระทบต่อแนวทางปฏิบัติ ในการรักษาความปลอดภัยเกี่ยวกับข้อมูลข่าวสารลับของราชการ ดังนั้น จึงได้มีการออกระเบียบ ว่าด้วยการรักษาความปลอดภัยของทางราชการ พ.ศ.2544 มาบังคับใช้ ต่อมาได้มีการปรับปรุงและประกาศใช้ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยการรักษาความปลอดภัยแห่งชาติ พ.ศ.2552 กำหนดรายละเอียดเฉพาะการรักษาความปลอดภัยเกี่ยวกับบุคคล การรักษาความปลอดภัยเกี่ยวกับสถานที่ การรักษาความปลอดภัยในการประชุมลับ และการปฏิบัติเมื่อเกิดการละเมิดการรักษาความปลอดภัย ซึ่งมีผลบังคับใช้มาจนถึงปัจจุบัน

โลกในยุคศตวรรษที่ 21 เติบโตกับภัยคุกคามและความท้าทายความมั่นคงปลอดภัยของชาติในรูปแบบใหม่ ๆ ที่มีความซับซ้อนเพิ่มมากขึ้น โดยเฉพาะเมื่อมีการคิดค้นและพัฒนาระบบเทคโนโลยีสารสนเทศที่ก้าวหน้าล้ำสมัย ทำให้โลกยุคปัจจุบันมีสภาพที่ไร้พรมแดน เป็นทั้งโอกาสและความท้าทาย ต่อทางด้านความมั่นคงและการรักษาความปลอดภัยหน่วยงานของรัฐ โดยเฉพาะการกำหนดมาตรการการรักษาความปลอดภัยที่เข้มงวดและรัดกุม เพื่อพิทักษ์รักษาและคุ้มครองป้องกัน สิ่งที่เป็นความลับของทางราชการ หน่วยงานของรัฐ เจ้าหน้าที่ของรัฐ และทรัพย์สินมีค่าของแผ่นดิน ให้ออกพ้นจากการรั่วไหล การโจรกรรม การจารกรรม การก่อวินาศกรรม การบ่อนทำลาย การก่อการร้าย การกระทำที่เป็นภัยต่อความมั่นคงและผลประโยชน์แห่งรัฐ และการกระทำอื่นใด ที่เป็นการเปิดเผยสิ่งที่เป็นความลับของทางราชการ นอกจากนี้ องค์การรักษาความปลอดภัยยังมีภารกิจในการปลูกจิตสำนึกเจ้าหน้าที่ของรัฐ และแสวงหาความร่วมมือจากภาคประชาชน

ให้ตระหนักถึงความสำคัญในการปฏิบัติตามมาตรการการรักษาความปลอดภัยอย่างเคร่งครัด เพื่อป้องกันและลดความเสียหาย ตลอดจนผลกระทบที่จะเกิดขึ้นจากการละเมิดการรักษาความปลอดภัย

เดือนธันวาคม 2558 ประเทศไทยมีพันธสัญญาต้องเข้าร่วมประชาคมอาเซียน โดยเฉพาะในมิติ ด้านเศรษฐกิจ มีข้อตกลงในการเคลื่อนย้ายแรงงานฝีมือ ไปทำงานได้อย่างเสรีในประเทศกลุ่มอาเซียน จำนวน 7 กลุ่มอาชีพ คือ วิศวกร พยาบาล สถาปนิก นักสำรวจ นักบัญชี ทันตแพทย์ และ แพทย์ ซึ่งเป็นโอกาสทองของตลาดแรงงานขนาดใหญ่ แต่ก็มีจุดที่ต้องระมัดระวังอยู่ไม่น้อยเช่นกัน ถ้าไม่มีการเตรียมความพร้อม ในการป้องกันไว้อย่างรัดกุมและรอบคอบแล้ว ก็อาจจะกลายเป็น วิกฤตและมีผลกระทบอย่างรุนแรงตามมาได้ในโอกาสต่อไป เนื่องจากอาจมีการแสวงประโยชน์ จากโอกาสที่เปิดกว้างนี้ ส่งคนเข้ามาปฏิบัติงานลับ ภายใต้สถานะอำพรางที่เหมาะสม แบนเนี่ยน และนำเชื้อติด โดยเฉพาะอย่างยิ่ง การทำสัญญาจ้างภาคเอกชนให้เข้ามารับเหมางานบางประเภท ภายในหน่วยงานของรัฐ (Outsource) เช่น งานด้านเทคโนโลยีระดับสูงและระบบสารสนเทศ ซึ่งอาจเปิดโอกาสให้สามารถเข้าถึงสิ่งที่เป็นความลับของทางราชการ และหากมีการนำความลับนั้น ไปเปิดเผยต่อสาธารณะหรือบุคคลภายนอก ก็จะส่งผลกระทบและเกิดความเสียหายอย่างร้ายแรง ต่อความมั่นคงของชาติ ดังเช่นที่เคยปรากฏมาแล้ว กรณีหน่วยงานด้านความมั่นคงของสหรัฐอเมริกา

ภัยคุกคามความมั่นคงแห่งชาติในปัจจุบัน มีทั้งภัยคุกคามแบบดั้งเดิมและภัยคุกคามรูปแบบใหม่ นอกจากภัยคุกคามทางระบบสารสนเทศแล้ว ยังมีการชุมนุมเรียกร้องทางการเมืองของกลุ่มพลังมวลชนนอกสภา ซึ่งนำไปสู่การยกระดับการชุมนุมด้วยการปิดล้อมสถานที่ราชการ ส่งผลกระทบต่อการบริหารราชการแผ่นดิน การให้บริการประชาชน และสัมพันธ์ต่อการละเมิดมาตรการรักษาความปลอดภัยหน่วยงานของรัฐ ด้วยเหตุนี้ จึงถือว่ามีความสำคัญและจำเป็นอย่างยิ่ง ที่จะต้องมีการทบทวนและปรับปรุงมาตรการการรักษาความปลอดภัยหน่วยงานของรัฐ เพื่อให้สามารถรองรับภัยคุกคามและความท้าทาย ต่องานด้านความมั่นคง และการรักษาความปลอดภัยหน่วยงานของรัฐ ในศตวรรษที่ 21 ได้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลสูงสุด แม้ว่าปัจจุบันจะมีการประกาศใช้ระเบียบ และกฎหมายอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการรักษาความปลอดภัยในระบบเครือข่ายสารสนเทศแล้วก็ตาม

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาและทำความเข้าใจเจตนารมณ์ ของระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยการรักษาความปลอดภัยแห่งชาติ พ.ศ.2552 และระเบียบ ว่าด้วยการรักษาความลับของทางราชการ พ.ศ.2544 รวมถึงกฎ ระเบียบอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง
2. เพื่อวิเคราะห์และประเมินภัยคุกคามและความท้าทาย ต่อมาตรการการรักษาความปลอดภัย หน่วยงานของรัฐในศตวรรษที่ 21

3. เพื่อวิเคราะห์จุดอ่อนและข้อจำกัด ในระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยการรักษาความปลอดภัยแห่งชาติ พ.ศ.2552 และระเบียบ ว่าด้วยการรักษาความลับของทางราชการ พ.ศ.2544 ที่อาจส่งผลกระทบและเป็นปัญหาอุปสรรค ต่อประสิทธิภาพการรักษาความปลอดภัยหน่วยงานของรัฐ ในศตวรรษที่ 21

4. เพื่อทบทวนและเสนอแนะการปรับปรุง มาตรการการรักษาความปลอดภัยหน่วยงานของรัฐ ให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น และสามารถรองรับภัยคุกคามและความท้าทายในศตวรรษที่ 21

ขอบเขตของการวิจัย

1. ศึกษาเชิงเปรียบเทียบแนวคิดและความเป็นมา ของระเบียบการรักษาความปลอดภัยแห่งชาติ และระเบียบการรักษาความลับของทางราชการในแต่ละยุคสมัย

2. ศึกษาวิเคราะห์และประเมินภัยคุกคามและความท้าทาย ต่อมาตรการการรักษาความปลอดภัยหน่วยงานของรัฐในศตวรรษที่ 21

3. ศึกษาจุดอ่อนและข้อจำกัด ในระเบียบการรักษาความปลอดภัยแห่งชาติ และระเบียบการรักษาความลับของทางราชการฉบับปัจจุบัน ที่ส่งผลกระทบและเป็นปัญหาอุปสรรค ต่อประสิทธิภาพการรักษาความปลอดภัยหน่วยงานของรัฐในศตวรรษที่ 21

4. ศึกษาทบทวนและให้ข้อเสนอแนะ ในการปรับปรุงมาตรการรักษาความปลอดภัยหน่วยงานของรัฐ ให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น และสามารถรองรับภัยคุกคามและความท้าทายในศตวรรษที่ 21

วิธีการดำเนินการวิจัย

เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ ด้วยการศึกษา ค้นคว้า และรวบรวมข้อมูลจากเอกสารที่เกี่ยวข้อง เช่น กฎหมาย ระเบียบของทางราชการ วารสาร บทความทางวิชาการ รายงานการวิจัย และเอกสารประเภทสื่อสิ่งพิมพ์อิเล็กทรอนิกส์ รวมทั้งผลการสัมมนาทบทวนแนวทางการปฏิบัติด้านการรักษาความปลอดภัยหน่วยงานของรัฐฝ่ายพลเรือน 19 กระทรวง จากนั้นนำข้อมูลทั้งหมดที่ได้รับ มาวิเคราะห์และสังเคราะห์ ก่อนจะเรียบเรียงนำเสนอเป็นผลการวิจัย โดยอาศัยความรู้และประสบการณ์ ที่รับผิดชอบงานด้านการรักษาความปลอดภัยของสำนักข่าวกรองแห่งชาติ ซึ่งเป็นหน่วยงานต้นสังกัด และมีฐานะเป็นองค์การรักษาความปลอดภัยฝ่ายพลเรือน ตามที่กำหนดไว้ในระเบียบ ว่าด้วยการรักษาความลับของทางราชการ พ.ศ.2544 และระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยการรักษาความปลอดภัยแห่งชาติ พ.ศ.2552

ผลการวิจัย

นับตั้งแต่มีการประกาศใช้ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยการรักษาความปลอดภัยแห่งชาติ พ.ศ.2552 ถือเป็นจุดเริ่มต้นของการปรับกระบวนการทศน์งานด้านการรักษาความปลอดภัยหน่วยงานของรัฐที่ชัดเจนและเป็นรูปธรรม โดยมุ่งเน้นให้หัวหน้าหน่วยงานของรัฐเป็นผู้รับผิดชอบดำเนินการและกำหนดมาตรการ เพื่อให้การปฏิบัติตามระเบียบดังกล่าว เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ รวมทั้งกำหนดให้หน่วยงานของรัฐจัดทำระเบียบและวิธีปฏิบัติด้านการรักษาความปลอดภัย แต่งตั้งและมอบหมายหน้าที่ให้กับผู้รับผิดชอบภายในหน่วยงาน เพื่อให้มีการควบคุม กำกับดูแล ตรวจสอบ ทบทวนและปรับปรุงมาตรการการรักษาความปลอดภัยให้เหมาะสมกับบริบทของแต่ละหน่วยงาน

โลกในยุคศตวรรษที่ 21 มีสภาพไร้พรมแดน อันเนื่องมาจากความเจริญก้าวหน้าทางเทคโนโลยีสารสนเทศ การคิดค้นนวัตกรรมใหม่ ๆ และการพัฒนาอย่างก้าวกระโดด ทำให้เกิดทั้งผลดีและผลกระทบในด้านการเมือง เศรษฐกิจ และสังคม โดยเฉพาะอย่างยิ่งทำให้ปัญหาแพร่ขยายออกไปอย่างรวดเร็ว กระจายตัวในวงกว้าง รวมทั้งยกระดับกลายเป็นปัญหาระดับภูมิภาคและปัญหาระหว่างประเทศในที่สุด

หน่วยงานด้านความมั่นคงที่รับผิดชอบในการคุ้มครองดูแลและพิทักษ์รักษาอำนาจอธิปไตย ความมั่นคงแห่งชาติ และผลประโยชน์ของชาติ ต้องเตรียมการรับมือต่อความเปลี่ยนแปลงทั้งในระดับโลก คือ การก้าวเข้าสู่ยุคโลกาภิวัตน์ และระดับภูมิภาค คือ การเข้าเป็นประชาคมอาเซียน ดังนั้นจึงจำเป็นต้องมีการทบทวนกรอบแนวคิดงานด้านความมั่นคง และร่วมกันดำเนินการวิเคราะห์จุดอ่อน จุดแข็ง โอกาส และความเสี่ยง เพื่อนำไปสู่การกำหนดมาตรการรองรับที่เหมาะสมและมีประสิทธิภาพ

ภัยคุกคามของประเทศไทยในปัจจุบัน มีทั้งภัยคุกคามแบบดั้งเดิมและภัยคุกคามรูปแบบใหม่ ประเทศไทยได้ก้าวผ่านยุคของภัยคุกคามแบบดั้งเดิม ที่ใช้กำลังทหารเข้าทำการรบ และยังรวมไปถึงการบ่อนทำลาย การก่อวินาศกรรม การจารกรรม ที่เป็นการกระทำในลักษณะรัฐต่อรัฐ เข้าสู่ยุคของภัยคุกคามรูปแบบใหม่ ซึ่งไม่ใช่ภัยคุกคามทางทหาร และไม่มีรูปแบบการกระทำในลักษณะรัฐต่อรัฐ ทั้งนี้ ในสถานการณ์ปัจจุบันต่อเนื่องไปถึงอนาคตที่จะเข้าเป็นประชาคมอาเซียน ภัยคุกคามที่ประเทศไทยต้องเผชิญหน้าอย่างเห็นได้ชัดเจนมากที่สุด คือ ปัญหาที่เกิดจากความขัดแย้งด้านการเมืองภายในประเทศ และภัยคุกคามต่อความมั่นคงปลอดภัยในระบบสารสนเทศ ซึ่งเป็นประเด็นที่หน่วยงานของรัฐและทุกภาคส่วน จะต้องร่วมมือกันระดมความคิด เพื่อขับเคลื่อนให้เกิดมาตรการรองรับภัยคุกคามเหล่านี้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ระเบียบด้านการรักษาความปลอดภัยที่บังคับใช้อยู่ในปัจจุบัน มีสถานะเป็นเพียงระเบียบที่กำหนดขึ้นมาให้หน่วยงานของรัฐถือปฏิบัติ จำเป็นต้องมีการพัฒนาและปรับปรุงให้เหมาะสม สอดคล้องกับสถานการณ์ปัจจุบันและรองรับสถานการณ์ในอนาคต รวมทั้งต้องกำหนดให้ภาคเอกชนที่เกี่ยวข้องถือปฏิบัติด้วยเช่นกัน อย่างไรก็ตาม ด้วยสถานะทางกฎหมาย และแนวโน้มการปรับเปลี่ยนรูปแบบของภัยคุกคามที่เกิดขึ้นตลอดเวลา ทำให้ระเบียบด้านการรักษาความปลอดภัยที่ใช้อยู่ในปัจจุบัน ไม่สามารถรองรับภัยคุกคามในอนาคตได้อย่างครอบคลุมทั่วถึง ดังนั้นจึงควรแก้ไขปรับปรุงกฎระเบียบให้มีความเหมาะสมทันสมัย การบูรณาการระเบียบที่เกี่ยวข้องให้เชื่อมโยงซึ่งกันและกัน การกำหนดขอบเขตหน้าที่ที่ชัดเจนของงานด้านการรักษาความปลอดภัยของหน่วยงานของรัฐแต่ละแห่ง เพื่อให้มีความเป็นเอกภาพในการกำหนดนโยบายและแนวปฏิบัติที่สอดคล้องประสานกันได้อย่างดี

ข้อเสนอแนะ

1. จำเป็นต้องทบทวนและปรับปรุงแก้ไขระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยการรักษาความปลอดภัยแห่งชาติ พ.ศ.2552 ในหลายประเด็น เพื่อให้เหมาะสมสอดคล้องกับสถานการณ์ โดยเฉพาะการรองรับประชาคมอาเซียน ซึ่งจะต้องนำไปบังคับใช้กับภาคเอกชนและแรงงานต่างชาติด้วย โดยจำเป็นต้องยกระดับหรือปรับสถานะของระเบียบที่มีอยู่ ให้มีลำดับศักดิ์ของกฎหมายเท่าเทียมกับกฎระเบียบการรักษาความปลอดภัยด้านสารสนเทศ ที่ตราออกมาในรูปพระราชบัญญัติ ซึ่งจะทำให้เกิดประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้นทั้งในแง่ผู้ปฏิบัติและผู้บังคับใช้

2. การบูรณาการภารกิจด้านการรักษาความปลอดภัยอย่างเป็นทางการเป็นรูปธรรม เพื่อรองรับการดำเนินนโยบายความมั่นคงแห่งชาติของสำนักงานสภาความมั่นคงแห่งชาติ (สมช.) ซึ่งอาจพิจารณาถึงการจัดตั้งหน่วยงานกลางทำหน้าที่บูรณาการและบริหารจัดการภารกิจด้านการรักษาความปลอดภัยระดับชาติในภาพรวม เช่น สำนักงานคณะกรรมการนโยบายรักษาความปลอดภัยแห่งชาติ เพื่อรองรับภัยคุกคามในศตวรรษที่ 21 ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

3. การพัฒนาบุคลากรและองค์ความรู้ด้านการรักษาความปลอดภัย เพื่อให้หน่วยงานของรัฐและเจ้าหน้าที่ของรัฐที่เกี่ยวข้อง สามารถนำองค์ความรู้ไปปรับใช้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

4. การผลักดันให้หน่วยงานของรัฐและทุกภาคส่วน มีจิตสำนึกร่วมกันในการรักษาความปลอดภัย โดยหัวหน้าหน่วยงานของรัฐจะต้องตระหนักและเล็งเห็นถึงความสำคัญของงานด้านการรักษาความปลอดภัย โดยส่งเสริมสนับสนุนให้กลุ่มภารกิจที่มีลักษณะงานในความรับผิดชอบเกี่ยวเนื่องกัน เข้ามาร่วมจัดทำบันทึกความตกลงร่วม ในการบริหารจัดการงานด้านการรักษาความปลอดภัยของแต่ละกลุ่มภารกิจ ให้เป็นมาตรฐานเดียวกัน